SYMPHONIA KAKOPHONICA

KRİTON DİNÇMEN

İLETİŞİM

KRITON DİNÇMEN • **Symphonia Kakophonica**

KRİTON DİNÇMEN 1924'de İstanbul'da doğdu. 1948'de İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdi, bu fakültede psikiyatri ve nöroloji mütehassısı olarak çalışmaya başladı. Psikiyatri Kliniğinde başasistanken ABD'ye gitti, bir süre orada, döndükten sonra da Bakırköy Akıl Hastanesi'nde çalıştı. 1982 yılına kadar bu hastanede klinik şefiydi. Daha sonra (bugüne kadar) Adlî Tıp Kurumu 4. İhtisas Kurulu Başkanlığını yürüttü. Üniversitede okutulan beş tıp kitabının (*Psikiyatri Elkitabı*, *Nöroloji Elkitabı*, *Psikosomatik Hekimlik*, *Adlî Psikiyatri*, *Deskriptif ve Dinamik Psikiyatri*), egzistansiyalist psikiyatri üzerine dört makalenin, *Psykhiatria ve Mythos* adlı monografilerin yazarıdır. Ayrıca çok sayıda bilimsel makalesi Türkiye'de ve yurtdışında yayımlandı. *Psikiyatri* adlı bir eseri de İletişim Yayınları Cep Üniversitesi'nden çıktı. Edebiyat alanındaki ilk çalışması (*Benimle Son Defa Dans Eder misiniz?*, hikâyeler) 1990'da Boyut Yayınları'nca basıldı. Hem bu kitapta hem de elinizdeki kitapta yeralan hikâyelerin çoğu konularını yazarın doğup büyüdüğü Heybeliada'nın hayatından alıyor. Kriton Dinçmen tıp kitaplarının önsözlerinin sonunda da Heybeliada'nın sözünü geçirmeyi alışkanlık edinmiş, ayrıca Adlî Psikiyatri kitabını Heybeliada'ya adamış bir yazar.

İletişim Yayınları 190 • Çağdaş Türk Yazarları 17
ISBN 975-470-248-9

1. BASKI ©İletişim Yayıncılık A. Ş. Haziran 1992

KAPAK Ümit Kıvanç
DİZGİ Maraton Dizgievi
DÜZELTİ Ahmet Abbas
KAPAK BASKISI Ayhan Matbaası
İÇ BASKI ve CİLT Şefik Matbaası

İletişim Yayınları
Klodfarer Cad. İletişim Han No. 7 34400 Cağaloğlu İstanbul
Tel. 516 22 60-61-62 • Fax: 516 12 58

KRİTON DİNÇMEN

Symphonia Kakophonica

İletişim

İÇİNDEKİLER

Hiçliğin Ballad'ı 7

Hidayet'in işemesine Aya Yani kızınca,
sarhoş papaza iş düşer 45

Yedi adet portakal, bir çocuk
ve koca-koca adamlar 61

Üçüncü tanığın yaşı kaçtı? 91

Hata nerede? 105

HİÇLİĞİN BALLAD'I

I

..... ikisi de çırılçıplaktı ve daha henüz bitirdikleri o delice sevişmenin sonundaki rehavetin tadını çıkarıyor, karyolada hareketsiz ve sessiz uzanmışlardı... Başını erkeğin göğsüne dayamış, parmaklarını sert adaleli göğsün kılları arasında gezdiriyordu. Haz dolu ılık bir sessizlik vardı odada... Adam doğruldu, ayağa kalktı. Yavaş hareketlerle göğüs kemiğinden karnının tâ altlarına kadar uzanan fermuarı açtı. Kalbi, ciğerleri, karaciğeri, barsakları tüm iç organları sarılı-kırmızılı ıslak bir pislikte parlıyordu... Çok rahat ve kendinden emin bir şekilde içini boşaltmağa başladı; çıkardığı her parçayı eline alıyor, sağa-sola evirip çevirerek inceliyor ve yanında duran boş plastik leğene atıyordu. Barsağa gelince, bir ucunu köşedeki musluğa taktı ve diğer ucu pencerenin kırık camından dışarıya sarkıtarak içini iyice temizledikten sonra kokladı, temiz olduklarına kanaat getirdikten sonra onları da leğene attı. O zamana kadar ağzını şapırdatarak köşede

duran beyaz kediyi çağırdı ve leğeni içindekileriyle önüne sürdü. Sonra fermuarın alt ucunda ölü gibi duran cinsel organlarını boşalmış bedenin içine soktu. Yatakta uzanmış ve tüm bu olanları tarif edilemiyecek bir şehvet içinde seyreden kadını yumuşak bir hareket ile aldı... Kadını yoğurarak ufalttı ve sonra, olduğu gibi bedenine soktu. Ve fermuarı kapattı... O iç içe iki vücut kırık pencere camının deliğinden sıyrıldı, bakımsız arka bahçedeki erik ve badem ağaçlarının kuru dalları arasında kendisine bir yol açarak soğuk, yağmurlu göğe doğru uçtu ...gitti.

Mahpeyker hanım tek başına yaşadığı önü hanımelili eski ahşap evinde ölü bulunduğunda, herkes kendisinin en azından beş gündür arka alt bahçeye bakan o küçük odadaki yatağında ölü kaldığına fikir birliği etmişti.

Öldüğünü ilk farkeden sütçü Hüseyin efendi olmuştu. Pazartesi ve Cumaları Kartal'dan Heybeli'ye süt getiren Hüseyin efendi Cuma günü geldiğinde, kendisinin Pazartesi günü kapının yanındaki pencere eşiğinde bırakmış olduğu üç kâse yoğurda el şürülmediği gibi bakkal çırağının getirmiş olduğu kaskatı kesilmiş iki somun ekmek ile kese kâğıdına konmuş iki ufak paketi de görünce şüphelenmiş, geçen gelişinde yaptığı gibi kapının ziline asılmış, kapıyı yumruklamış, seslenmiş ve hiçbir cevap almayınca da altı ev alttaki komşu ihtiyar madama gidip haber vermişti. Madamın kendisi de kendi hiçliği içinde yaşadığı için, Mahpeyker hanımdan haberi yoktu; yalnız, haberi olduğunda, çok sevdiği komşusunun mutluluk haberini almışcasına, buruşuk yüzünde tuhaf bir sevinç ifadesi belirdi, gitti...

Kışları ada hemen hemen boşalıp tek-tük evlerde geçmişlerine kıvrılıp kalmış bir-iki ihtiyara kalınca, Hiç'lik egemenleşerek artık kendisinin dahi hiçleneceği Son'u bekler... Öyle olur ki, sade bugün veya yarının yokluğu değil, dünün de yokluğu biter ve Hiç tüm görkemiyle, her şeye yerleşir... İhtiyarlar bahçeden topladıkları bir-iki çalı çırpı ile tutuşturdukları mangallarını evin en küçük ve rüzgar tutmıyan odasında yakar, kendilerinin varoldukları zamandan beri tanıdıkları ve bugünkü hiçliklerine duygusal bir katılım ile saygı duyan esnafın kapılarına kadar getirdikleri ve yazın ödenmek üzere veresiye defterlerine geçirdikleri yiyeceklerle geçinir, ve kendi içlerindeki bitmiş dünyada günlerini geçirirler.

Mahpeyker hanım öldüğünde, seksen yedi yaşında idi. On iki yaşından beri hep aynı evde oturmuştu. Paşa büyükbaba diye herkesin bildiği ve bunu ailenin bir gururu olarak kabul ettiği Annesinin üvey büyükbabasının Kireçburnu'ndaki yalıda dünyaya geldiğinde ailenin zenginliği, soyun tantanası çoktan inişe geçmişti.. İki yıl Mektebi Sultaniye, bir yıl Fransız lisesine devam etmesine rağmen bir türlü liseyi bitiremeyen babası Nazmi bey, Paşabüyükbabanın tanışları yardımı ile bir süre Tütün Reji İdaresinde mübayaa memurluğu yapmış, bir süre sonra da öksürüğü var, ateşi hafif yükseliyor denerek vereme yakalandığı anlaşılınca, genç yaşta işinden ayrılmış, bir daha çalışmayı aklından dahi geçirmez olmuştu. Elinde bir kısmını anladığı çoğunu anlamadığı Fransızca dergilerle yazları denize bakan büyük odanın rüzgârdan korunmuş pencere kenarına, kışın da arka bahçeye bakan odanın soba yanına çektiği sallanan hasır koltukta günlerini geçiriyordu... Esasında zayıf ve silik karakterli, dar görüşlü, orta zekâlı olan Nazmi bey, veremi, kendisinin tüm yetersizliklerini örtecek bir kurtuluş yolu

olarak görünce, artık ailenin hiçbir problemi ile ilgilenmez olmuş, çevresi de bu durumu kabullenmişti.

Annesi Fikriye hanıma gelince, daha henüz onyedisinde iken Nazmi bey ile evlendirildikten sonra, asırlarca süregelen eğitim ve terbiyenin etkisiyle her şeyle ilişkisini kesmiş, tüm dünyasını Nazmi bey, Nazmi beyin ateşi ve Nazmi beye doktorunun önerdiği Malt hülasası ile kalsiyum tabletlerinin veriliş saatleri oluşturmuştu.

Eski koca yalının diğer kısımlarında ise kardeşler, amcalar, amca çocukları gibi ailenin diğer uzantıları yaşıyordu... Ama bir gün yapılan konsültasyonda Boğazın sert ikliminin Nazmi beyin hastalıklı ciğerlerine iyi gelmediği ve yaşamasını istiyorsa yumuşak bir iklime geçmesi gerektiği kararlaştırılınca, o sıralarda semt ilkokulunun son sınıfında okuyan Mahpeyker, kendisini, hiç tanımadığı Heybeliada'daki evde buldu... Ve, o koca kalabalık yalıdan iki ağabeyi ile annebabası ve yaşlı hizmetçi Güllü bacıdan başka kimsenin kalmadığı adadaki eve geçince, bir garip oldu.

Esasmda, evde, ağabeylerinin ikisi de yoktu. Büyüğü jandarma mülâzım-ı sanî'si olarak Siverek'te vazifede idi. Senede bir-iki defa gelir, on-on beş gün kadar kalır ve giderdi. Mesleğinin de verdiği sertlikle gerilmiş bir yüz ile evde dolaşır, İstanbul'daki arkadaşlarını görmeğe ve işlerini takip etmeğe iner, adadaki evde kaldığı süre içinde Mahpeyker ile doğru dürüst iki-üç cümle etmeden tatilini bitirir ve Siverek'e dönerdi... Zaten, genelde, Mahpeyker'in kendisi ile konuşmaz, annesine ve erkek kardeşine, tanımadıkları bu yeni muhitte aileye uymıyan huylar edinmemesi için kıza göz kulak olmalarını tembihler, ve bu arada sanki kızkardeşi tüm kötülüklere çoktan karışmışcasına onu donduran sert bir bakış atar, sırtını dönerdi... Fikriye hanımın, zaten, ne koskoca bir jandarma zabiti olmuş büyük oğlunun sözlerine karşı koyacak gücü vardı, ne de, onu "evin erkeği" olarak kabul ettiği

için, böyle bir hakkı kendisinde görmesine imkân vardı. Erkeklerin sözünü tartışmasız olarak kabul etmesinin kendi yazgısı olduğuna çocukluğundan beri şartlandırılmıştı bir kere. Nazmi beyin ise, bir taraftan yetersiz kişiliği ile hastalığı diğer taraftan da hayatında hiçbir zaman doğru dürüst çalışmamış olması nedeniyle, ağzını acaçak hali yoktu.

Mahpeyker'in aile içinde dost bildiği, yakın hissettiği, arkadaş olarak kabul ettiği tek kişi küçük ağabeyi Bülent'di. Evet, Bülent ağabeyinin Mahpeyker'in gücü ve dayanağı olduğu kuşkusuzdu da, o da, babasının bir türlü bitiremediği Galatasaray'da yatılı okuyordu. Tüm kış boyunca Perşembe akşamları eve gelir, Fransız bol bol roman okur, evdeki gramofonda Fransız ve İtalyan şarkıları ile klasik müzik plaklarını çalar, ada çamlarında dolaşırdı. Cumaları da akşam vapuru ile şehre dönerek okuluna giderdi.

Aile adada yerleştikden sonra, Mahpeyker kendisini yeni ve değişik bir çevrede buldu. 1920'lerin sonlarında Heybeli, yeni kurulan Cumhuriyetin getirdiği tüm sosyal değişimlerin oluştuğu, yoğrulduğu, şekillendiği bir pota idi sanki. Dar çerçeveler ve peşin hükümler yıkılıyor, ufuklar genişliyordu. Daha birkaç yıl öncesinde düşünülmesi dahi olanaksız olan yeni değer yargıları beliriyordu... Ve her değişimde olduğu gibi, çatışmalar kaçınılmazdı. Asırlarca süren ve herkesin benliğinin en iç köşelerine sinmiş inanç ve davranış kalıplarının yeni ortaya atılan değer yargıları ile karşılaşmalarında ortaya çıkan çatışma, genelde, kişilerin ve olayların dış kabuğundan çok, derinlerde kendisini belli ediyordu. Yeni sosyal normlar bir taraftan alkışlanır ve şiddetle savunulurken, aynı anda, alkışlıyanların içlerini kahredici kuşku ve huzursuzluklar kaplıyordu... Hangisi yanlış, hangisi doğru idi?

Yeni doğrular ne dereceye kadar doğru idi? Ve en önemli-

si, yeni davranış ve duyuşların çerçeveleri, limitleri nelerdi?

Toplumsal normlar henüz oturmamıştı...

Ve bu değişen dünyada küçük Mahpeyker tek başına idi. Olayları değerlendirebilmekten uzak zavallı bir baba ile yüzyıllarca kendisine düşünmemesinin gerektiği öğretilmiş bulunan bir anne, dünden kopmağa ve önüne konan yeni şartlara dört elle sarılmağa hazır bir ağabey ile önünde yeni açılan pencerelerden dışarıya bakmaktan korktuğu için her yeniliği nefretle karşılayan bir büyük ağabey arasında yapayalnızdı. Yarı bunak Güllü bacı ise, boş gözlerle etrafına bakınıp duruyordu... Zaten adaya geldikten iki yıl sonra göçüp gitti.

O yıllarda, kız çocuklarının eğitimi açısından, adadaki aileler arasında o zamana kadar denenmemiş bir yol açılmıştı. Büyükada'daki Fransız rahibelerin çalıştırdığı okula, hem ilkokula yeni başlayan küçük çocuklar, hem de aileleri Fransızca öğrenmelerini istediği için başka bir ilkokulu bitirmiş olan çocuklar da devam etmeğe başlamıştı. Normal derslerin yanında, çocuklara piyano dersi de verilmekte idi...

- Memleket değişiyor, baba... Elimizin altında bir Fransız mektebi varken, fırsatı kullanmamak akılsızlık olur. Mahpeyker'i Büyükada'daki sörlere gönderelim... diye fikri ilk olarak Bülent ortaya attı.

Nazmi bey'in zaten "doğru, doğru" demekten başka bir şey gelmiyordu elinden kaldı ki, o da kendisini "Batı kültürü almış" olarak görüyordu.

Bir tek Fikriye hanım "kızı rahibelere göndermeğe büyük ağabeyi ne der, Nazmi bey..." diye karşı koymağa çalıştıysa da, nasıl olduysa oldu, Nazmi bey "ben babayım! Ve, kararı

da ben veririm!" gibisinden alışılmadık bir cevap verdi.

... Ve böylece Mahpeyker her gün Büyükada'da Nizam'daki Fransız mektebine gidip gelmeğe başladı. Artık on altı yaşlarında güzel bir genç kız idi. İyi-kötü Fransızca konuşuyor, Fransız romanlarını okuyor, sörlerden ayrıca piyano dersi alıyor, ve okulda olduğu sıralarda kendisini o zamana dek hissetmediği kadar mutlu görüyordu. Sanki, bilmediği ve görmediği bir el kendisini bu yeni çevresine doğru itiyordu. Okulundaki katı kurallı, her yerde günah ve günahkârı arayan ve gören havayı dahi benimsemişti.

Yeni girdiği ve kendisini çok rahat olarak hissettiği bu ortamın, kendi çocukluk yıllarını geçirmiş bulunduğu Kireçburnu'ndaki yalı ile adadaki "doğulu" diye beğenilmeyip çağın arkasında kalmış olarak kabul edilen öz evinden daha da katı ve bağnaz olduğunu göremiyordu.

Yılın sonunda, ailede tek anlaşabildiği kişi olan Bülent ağabeyi Galatasaray'dan mezun olup da İktisat tahsili için Belçika'ya gidince, Mahpeyker evinden daha da koptu. Büyükada'daki sörler ile düşünceleri, değer yargıları, konuşmaları, hatta giyindikleri o uzun ve ta topuklara kadar inen koyu lâcivert cüppeleri ile kafalarına geçirdikleri lâcivert başörtüleri veya beyaz acaip kocaman şapkaları, uzun tespihleri, başrahibelerin peşine takılarak öne eğik başları ve mistik bir sessizlikleri ile mektebin arka bahçesinin diplerindeki manastır bölümüne ve oradaki şapele gidip gelmeleri, şapeldeki Meryemana'nın kucağındaki İsa'nın resminin önünden geçerken sağ dizleri üzerine bükülüp istavroz çıkarmaları Mahpeyker'i sarmış, sanki büyülemişti. Kendisinin hiç bilmediği, yeni karşılaştığı bu dünya öylesine etkindi ki, bir süre sonra, farkına varmadan, onunla özdeşleşmeğe başladı. Bu durum da, kendisini sörlere daha da sevdirdiği için,

gün geçtikçe aralarındaki bağın kuvvetlenmesine neden oluyordu....

Böylece, artık Mahpeyker sadece okulun açık olduğu günlerde değil de, haftasonlarını ve tatil aylarını da okulda geçirmeğe başlamıştı... hele, piyano derslerine ara veremiyeceği veya verilen derslere her gün çalışması gerektiği de geçerli bir mazeret gibi ortaya konulunca, yaz-kış demeksizin her gün okula gidiş, yaşamının temelini oluşturmuştu.

Bir gün okuldaki kızlar arasında beklenmedik bir haber yayıldı. Mektebin arkasındaki manastır bölümünün küçük bir kule gibi yükselen arka yuvarlak odasına, ciğerlerinde duman görüldüğü için o kışı adada geçirmek üzere misafir edilen İspanyol bir papaz gelmişti: Per Luigi... Sörler okulunda bir erkek! Papaz da olsa, okulda bir erkeğin bulunması sörleri de, kız öğrencileri de etkilemiş, tuhaf tatlı bir huzursuzluğa neden olmuştu. Yüzünü gören olmamasına rağmen, sanki o etten ve kemikten yapılmış canlı erkek her an aralarında dolaşıyor, erkeğin bulunmadığı o kapalı küçük dünyaya alışılmadık bir rüzgâr estiriyordu.

En sonda, Per Luigi'nin genç olduğu öğrenildi. O gün okula çok erken gelen bir kız öğrenci, sabah duası için şapele doğru gittikleri sırada rahibelerin arkasında uzun boylu ve çok zayıf bir erkeği görmüş, her ne kadar pelerininin başlığı yüzünün hemen hemen tümünü kapattıysa da, çenesinde görebildiği ufak sakalı ile yakışıklı ve genç biri olduğunu anlamıştı.

Ne var ki, aradan haftalar geçmesine rağmen, kızlar arasında Per Luigi'yi bir daha gören olmadı. Ama, o erkek orada idi. Mer süperiörün yürüyüşünde, sörlerin öne eğik bakışla-

rında, buz gibi dershanelerin sıralarında, yemekhanenin soğuk duvarlarına asılmış Meryemana ve İsa'nın tasvirinde, sessizce mırıldanan duaları kıpırdatan dudaklar ile kemerlerde asılı duran siyah tespihlerde, öğrencilerin kitaplarında ve kafalarında vardı. Akşamları okuldan çıkışlarda bakışların arkadaki o küçük kulenin loş ışığına çevrilmesinde ise, tuhaf ve gizemli bir heyecan oluşurdu.

Ders saatlerinin dışında manastırın yanıbaşında uzanan o yarı metruk kulenin tepesindeki odasından çıkmadığı için Per Luigi yemekhaneye de inmezdi. Biraz safça olduğu için mektebin getir-götür işlerine bakan yaşlı bir sör, yemek saatlerinde elindeki tepsi ile sessizce odasına girer ve masaya bırakırdı.

Bol karlı ve yumuşak bir kış geçiyordu adada... Okulun Noel tatiline girmiş olması, Mahpeyker'in her gün Büyükada'ya gidip gelmesine bir engel oluşturmuyordu. Gün geçtikçe kendi içine daha da kapanan, kimse ile de konuşmayan, en ufak bir heyecan görüntüsünden yoksun ifadesiz bir yüz ve boynuna kadar kapalı uzun kollu koyu lacivert giysileri içinde çevresinden tamamen kopmuş Mahpeyker, her gün kahredici ve şaşmaz bir değişimsizlik içinde, İstanbul'dan gelen ilk vapur ile Büyükada'ya gidiyor, akşamları da son vapur ile Heybeli'ye dönüyordu. Tatil veya çalışma günü, yaz veya kış demeden ve hiç aksatmadan okula gelip bir köşede kendi kendine durarak gününü geçiren, arada bir gelip geçen sörleri donuk gözleri ile takip eden bu zayıf ve çelimsiz kız, bir süre sonra okulun dokusuna karışmış, oradaki havanın bir parçası olmuştu. Ve bir gün, nasıl olduğu anlaşılmaz, okuldaki akşam ve tatil günleri sofralarında, sörlerin yanına

Mahpeyker'e tabak konmaya ve kendisinden manastırdaki günlük işlere yardım istenmeğe başlandı... Zaten kimsenin kimse ile konuştuğu yoktu. Ezici, boğucu bir sessizlik ile dolu loş binada yaşıyanlar da aynı kahredici sessizliğin bir parçası haline gelmiş, herkes kendi hiçliğinin içine kapanmış, gerçek dışı ve varolmayan kendi öz yaşamını, tüm fırtına ve sağnaklarıyla, kapalı gözleri ve kendisini gömmüş bulunduğu topuklara kadar inen uzun lâcivert giysileri içinde geçiriyordu...

O gece aralıksız yağan kar ile dolmuş okul ile manastır arasındaki avluda dar bir geçidin açılması işi, tüm bu tür işlere koşturulan yaşlı söre verilmişti. Elinde kürek, karları iki yana atmağa çalışıyordu. Gece boyunca durmamacasına yağınca da, karın alt tabakaları donmuş, kaygan bir hal almıştı. Yaşlı sör bir ara dengesini kaybetti, sendeledi, tutunayım derken de buzlu betona sırtüstü uzandı ve kalkamadı. Otuz yıldır okuldaki sörlerin doktorluğunu yapan adanın doktoru Hayri bey geldiğinde, yaşlı sörün yatağının yanı başında Mahpeyker'i buldu. Sör süperiör, Mahpeyker'den hem kalçası incinmiş söre bakmasını hem de onun sorumluluğunda olan işleri yürütmesini istemişti. Belirgin bir kırık bulgusu yoktu, ama, yaşlı kadının ayağa kalkacak hali de yoktu. En azından yirmi gün kadar yatakta kalması gerekecekti.

Ve o günden sonra Mahpeyker, üstlendiği diğer işlerle beraber Per Luigi'nin yemeğini odasına getirip götürmeğe de başladı. Elinde tepsi, sessizce, küçük kuledeki odaya çıkan dar dönen merdiveni tırmanıyor, kapıyı tıklattıktan bir süre sonra da açıp yemek tepsisi ile ilaçları masaya bırakıp, ses çıkarmadan çekiliyordu.

Odaya her girişte, Per Luigi'yi, sırtı kapıya dönük olarak yarı yanan çini sobaya yanını dayamış ve elinde bir kitabı okurken kapuşonunu başına geçirmiş, koyu kahve renkli pelerinine bürünmüş olarak görüyordu. Bazen de, açık kitabını sobanın üstüne bırakmış, ufak pencereden karlı çamları seyreder buluyordu...

- Mahpeyker dedikleri öğrenci siz misiniz?

İlk kez o gün Per Luigi kapıya doğru yan dönmüş, bir şey söylüyordu. Tuhaf, uzaklardan gelen, hüzünlü bir sesi vardı; ve kupkuru ifadesiz yüzü içinde, ancak gözlerinde kaçak bir heyecan pırıltısı beliriyordu.

Tüm benliği sarsıldı... Hiç bilmediği, belki de o ana kadar bilmek istemediği ve reddettiği sımsıcak, taptatlı bir duygu içine girmişti. Ama, aynı anda, sanki binlerce renkli ses parçacığı ile dün ve bugün ile sonsuzluğun ortaya çıkardığı coşku yumağı sarmallaşıyor, ufacık bir çocukken Kireçburnu'ndaki köşkte kendi benliğinin en derin dokularında kazınmış inançla taçlanan ezan ve dualar ile son yıllarda okulda yoğrulmuş ilahiler, şapeldeki kucağında İsa'yı taşıyan Meryemana heykelcikleri ve soğuk yemek salonunun karanlık duvarlarında asılı benzer resimlerle sörlerin acaip beyaz başlıklarının örttüğü yere eğik başları, uzun lâcivert elbiselerinin yanlarından sarkan tespihleri ürkütücü bir devinime dönüşüyor, gözlerinden yılanlar fırlayan kamçı kuyruklu ve korkunç bakışlı canavarlar uzun tehdit edici tırnaklarıyla kendisini parçalamak istiyor, ve tüm bunlar, buhurdanlıklar, korkunç bakışlar, kavuklar, cübbeler, kılıçlar, çanlar, küfürler ve tespihlerin oluşturduğu kapkaranlık bir girdaba sürükleniyordu... Bu arada kendisi, en ufak bir zerreye kadar parçalandıktan sonra yeniden bir araya gelerek kamçılanıp hiçliğe sürükleniyordu.

Akşam Heybeli'ye döndüğünde hiçbir şey hatırlamıyor, elindeki tepsi ile kuledeki odaya girip yemeği masaya bıraktıktan sonra o dar merdivenden nasıl indiğini, günün geri kalanını nasıl geçirdiğini, akşam son vapuru ile Heybeli'ye nasıl döndüğünü ve eve geldiğini hiç bilmiyordu. Her şey silinmişti... Yalnızca, yorgundu. Büyük bir dayak yemişcesine, tüm vücudu parçlanmışcasına yorgundu. Kimse ile tek kelime konuşmadan evin arka alt bahçesine bakan loş odasına gitti. Buz gibi yatağına uzandı. Nedense o akşam, yorganının üstüne, her zaman yaptığı gibi, yanında duran battaniyeyi çekmeği unuttu. Hemen uyudu.

tertemiz, bembeyaz, pırıl pırıl bir odadaydı... bir kadın yerleri siliyordu... birden, küçük bir erkek çocuğunun ıslak zeminde oturduğunu gördü... Çocuğu kaldırıp kollarına almağa çalışıyor... Çocuğa karşı uçsuz-bucaksız, sınırsız, sonsuz bir aşk duymakta... o sırada, odaya nereden geldiği belli olmayan ve tarif edilemeyecek güzellikte masmavi bir kuş giriyor... Ama, ya kuş kaçarsa? Kuşun kaçmasının önlenmesi gerek... Açık pencereleri kapaması için yerleri silen kadını uyarıyor. Tekrar tekrar uyarıyor. Ama, kadın tınmıyor. Bağırmak istiyor, çabalıyor... Sesi bir türlü çıkamıyor... pencereleri kapaması için tüm benliği ile kadına yalvarıyor.

Ertesi sabah her zamanki gibi uyandı. Sanki o kendisini altüst eden dünkü yaşantı olmamış gibi, hiçbir şey hatırlamıyordu... gece görmüş olduğu rüyayı da... Son aylarda süregelen tekdüze yaşantısı devam etti.

Sabahları uyandığında, çoğu kez babası yataktan kalkmamış oluyordu. Aralıklarından buzlu rüzgârla karışık kar tanelerinin odaları kapladığı eski evi ısıtmanın imkânı yok-

tu. Başta, yatak odasındaki çini sobayı akşamları yakmağa çalışmışlardı. Ne var ki, akşamdan akşama dört-beş odun ile yakılan sobanın yanması ile yanmaması arasında bir fark olmadığı için, sonraları yatak odasındaki soba yakılmaz olmuştu. Ancak, Nazmi bey ile Fikriye hanımın tüm kış günlerini geçirdikleri alt kattaki yemek ve oturma odası gibi kullandıkları eski evin zemin mermer girişindeki sobayı Fikriye hanım uyandığında yakıyor, akşama kadar da zaman zaman birkaç odun veya kozalak atarak ılık tutmağa çalışıyordu. Kış aylarında Nazmi bey ancak on buçuk on bir sıralarında sırtında eski kalın bir robdöşambr ile aşağı iniyor, duvar dibindeki kanapeye uzanarak gazete veya eski Fransızca dergilere göz gezdirerek, veyahut eski binanın ilk sahipleri tarafından giriş taşlığının duvar badanalarına çizdirilmiş mitolojik resimlere bilmem kaç bininci defa bakarak akşamı ediyordu..

Evde hemen-hemen hiç kimse konuşmuyordu. Kimse de Mahpeyker'e neden tatil günlerinde de, neden tüm yaz boyunca her gün sabahın köründen akşam karanlığına kadar Büyükada'daki sörlere gittiğini sormuyordu.

- Size zahmet oluyor, matmazel. Çok teşekkür ederim...

Konuşan gene Per Luigi idi. Mahpeyker durakladı, başını sesin geldiği tarafa çevirdi. Gözlerini kaldırdı.

- Zevkle size yardım etmeğe çalışıyorum, efendim.

- Tatil günlerinde de buraya geldiğinizi biliyorum. Okulun kapalı olduğu günlerde burası bir manastır. Siz müslümansınız... Ama, dikkat ettim, gene de aksatmadan her gün geliyorsunuz.

- Evet müslümanım ve sizler de Hıristiyan... Dinlerimiz ayrı, ama Tanrı bir değil mi?

- Çok zekisiniz matmazel... Evet Tanrı bir... O zaman, Tanrı nedir? Bana söyleyebilir misiniz?

- Tanrı mükemmelliyettir, insanları insan yapan, insanları birleştiren o ifade edilemez duygudur... Bilmem, izah edebildim mi, efendim?

- Evet, haklısınız. Ama aynı zamanda Tanrı sevgidir, Tanrı aşktır matmazel...

- Herhalde, sevgi ve aşk derken siz tanrısal sevgi ve aşkı kastediyor olmalısınız.

- Doğru, tanrısal sevgi ve aşk... Ama bilin ki, insanlar arasındaki aşk da, bazan, tanrısal aşk boyutlarına varır... gerçek, büyük aşklarda... Birbirlerini seven iki kişi elele tutuştuklarında onları denizdeki köpüklerin, suların, dalgaların üstlerinde yürüten büyük aşklar da Tanrının ta kendisidir...

- Efendim başka isteğiniz var mı? Gitmek mecburiyetindeyim. İyi günler, efendim...

Mahpeyker ile o günlerde konuşanlar, kendisinde nedenini anlıyamadıkları ve tarif edemedikleri bir başkalık gördüler. Sanki yüzünde bir parlaklık, gözlerinde bir canlılık, kapalı uzun lâcivert elbisesinin içine gömülü vücudunda başka bir dirilik varmış gibi... Gene kimse ile konuşmuyordu, gene bakışları her zamanki gibi yere çevrili idi, gene o uzun cübbe gibi vücudunu gömen koyu lacivert elbiseleri giyiyordu. Ama sanki, aylarca karlar altında büyüyüp, baharın ilk kokuları ile birlikte, buzlu örtüsünü delerek dış dünyaya varoluşunu duyuran bir dağ çiçeği gibi idi Mahpeyker...

Kendisinin dahi anlayamadığı bu mutluluk duygusuna rağmen, onunla hiç bağdaşmıyan ve kendisini korkutan, boğan ter içinde panikle uyandıran bir rüya, gecelerini mahvediyordu.

büyük bir salonun ortasında bulunan uzun-dar bir masanın üstünde insan yüzlü, cinsel organı kocaman ve sertleşmiş bir kedi oturuyor; kedinin solunda sırmalı elbiseleri ve başlıklarını giymiş, ellerinde kocaman buhurdanlıklar olan üç papaz kediyi vaftiz etmeğe hazırlanıyor; buhurdanlıklardan çıkan duman tüm salonu kaplıyor; ama salonun karşı tarafında, dumanların içinden ortaya çıkan bir hoca, hem kedinin cinsel organını yakalamış, elindeki kocaman makas ile onu sünnet etmeğe çalışıyor, hem de papazları kovuyor...

Hayatında ilk defa böylesine çıldırtan bir karmaşa içinde idi.

- Lamartine'i sever misiniz matmazel?

- Okulda bize Le Lac şiirini öğrettiler efendim. Çok güzeldir... Hele doğru ve düzgün bir vurgu ile okunursa, dalgaların kıyıya vurduğunda çıkan sesi duyar gibi oluyor insan.

- Size, benim çok sevdiğim ve sizin de seveceğinizden emin olduğum Lamartine'in bir romanını vermek istiyorum. Raphael'i... Okuyun. Kitap sizde kalsın. Bana geri vermeyin, matmazel... Size olan teşekkür duygularımın bir ifadesi olarak vermek istiyorum. Lütfen, kabul edin...

- Çok teşekkür ederim... Çok naziksiniz efendim.

Mahpeyker kapalı kitabı aldı... ve, başka bir şey demeden odadan çıktı, merdivenlerden indi. Manastır binası ile okul arasındaki beton sahanlığa geldiğinde, durakladı ve kitabı açtı... ilk sayfada düzgün ve yatık bir yazı ile yazılmış dört kelime ve bir imza vardı: A ma petite Mahpeyker... Per Luigi...

Per Luigi "benim küçük Mahpeyker'e" diye kitabı kendisine veriyordu. Yüzü pençe pençe kızıllıklarla doldu, kalbi çarptı, ağzı kupkuru oldu.

Akşam eve döndüğünde bir bahane uydurarak hemen odasına kapandı. Ne idi tüm bunlar? Neler oluyordu? Nereye sürükleniyordu? Son günlerde nasıl bir kuvvetle böylesine bir girdaba girmişti...

Ne demekti "à ma petite Mahpeyker"?, Evet son yıl içinde bu sörler mektebine ve sörlere karşı tuhaf, gereksiz bir yakınlığa girmişti. Ama bu durum, kendisine o İspanyol papazın "benim küçük Mahpeyker'e" diye bir aşk romanını hediye etmesine neden olamazdı ki... Bu adam nereden böyle bir cesaret bulmuştu? Kitabı iade etmesi çok basit bir hareket olacaktı. Onu yapmamalıydı, kendisine yakışmazdı... Ama, ne olacak, nasıl olsa yarın veya öbür gün kendisine yemeğini götürecek. O da gene böylesine tuhaf konuları açınca... hatta açmazsa dahi, kendisi tüm cesaretini toplayıp "yanılıyorsunuz, efendim... ben burada talebeyim... ve, rahatsız olduğunuz için de, Sör süperiörün emri ile size bir-kaç gündür yemeğinizi getirdim... iş, bu kadar basit... başka bir şey ne düşündüm ve ne de düşünebilirim... aramızda öylesine büyük farklar var ki... benim bu iyi niyetime karşı sizin gösterdiğiniz bu davranışın doğru veya yanlış, hatta çok yanlış olup olmadığı kararını size bırakıyorum..." deyip çekip gidecek ve bu suretle ona gereken dersi verecekti...

Evet, Mahpeyker çok kızıyordu, hatta nefret dahi duyuyordu Per Luigi'ye... sürekli olarak da, kendisine en yakın zamanda vereceği ağır dersi düşünüyordu... bunu haketmişti o saygısız adam... bakalım, nasıl bir yanıt verebilecek verdiği

kitabı da odadaki gardrobun arkasına atacaktı... açıp tek satırını dahi okumayacaktı... düşüncesiz ve kendini bilmez davranışı ile Per Luigi tüm bunları hak etmişti..., çok kızgındı Mahpeyker... öylesine kızgınlık ve hatta öc alma, Per Luigi'ye hakaret etme duyguları ile dolu idi ki, masadaki saati gece yarısından çok sonrasını gösterdiğinde dahi uyanıktı... bir türlü kabullenemiyordu Per Luigi'nin bu günkü davranışını, saygısızlığını... kendisine "benim küçük Mahpeyker" deme küstahlığını...

Birden durakladı... kendisinde bir tuhaflık duydu... bir türlü anlıyamadı ...evet, tüm benliği ile kızgındı... kızgın olması gerekiyordu... evet, öyle idi de... ama, sanki, düşüncelerindeki kızgınlıkla içinin derinliklerindeki duygular farklı imiş gibi geldi ona... ama, hayır... hayır... nefret ediyordu bu adamdan...

Nihayet, sabaha karşı takatsız kaldı, ve, uyudu.....

ada rıhtımında duruyordu... şiddetli bir karayel fırtınası sahili ve tüm etrafı acımasızca vuruyordu... rüzgarla karışık yağmur yüzüne çarpıyordu... fırtına öylesine esiyordu ki, etraftaki binaların çatıları uçuşuyor, koca ağaçlar diplerinden sökülüp bir çalı parçası gibi Değirmen Tepesi'ne doğru sürükleniyordu... ve, tüm bu yıkım ve ölüm senfonisinin içinde, yerinde duran bir tek kendisi idi... hiç'liğe doğru uzanan bu deli devinim içinde bir tek kendisi hareketsiz duruyordu... yapayalnızdı o cehennemde... Birden, yanına, yüzü ve vücudu görünmeyen, başında çok büyük bir sarığı olan ve upuzun koyukahve renkli bir cübbeye sarılmış bir adam çıkageldi... eli-

ni uzattı... çekinmeden kendisi de elini uzattı ....el ele tutuştular....hadi, dedi adam, korkma... biliyorsun artık biz ikimiz denizde yürüyebiliriz... ikisi beraber, o sıralarda rıhtıma çarpan bir dalganın sırtına bindiler... o dalgadan başka birinin köpüğüne ve ondan da bir başkasına... öylesine zevkli idi ki.... sanki, kendisi beş yaşlarında iken Bülent ağabeyi ile Sarıyere gelen cambazdaki atlı karıncalara ilk bindiğinde hissetmiş olduğu, melek olmuş da Tanrı'ya doğru uçuyormuş duygusunu yeniden yaşadı... evet, şimdi de bir melekti... yanında yürüyen yüzü ve vücudu olmayan koca sarıklı ve upuzun cübbeli erkek de bir melek... böylece, dalgadan dalgaya sekerek denizde uzun uzun yürüdüler ... ta karşılardaki Kartal'a kadar.....

Ertesi sabah, hiçbir şey olmamış gibi, gene o her zamanki kahredici tekdüzelikle Büyükada'ya geçti. Noel tatili nedeniyle boşalmış sınıflar binayı büsbütün sessizleştirmiş, duvarlarının her köşesine sinmiş hüznü daha da arttırmıştı.

Daha paltosunu çıkarmamıştı ki, kendisini Sör süperior'ün aradığını söylediler. Ortalık işlerine bakan yaşlı sörün hastalığı süresince göstermiş olduğu yakınlık ve tüm yardımları nedeni ile kendisine teşekkür ediyordu... ancak, Ulu Tanrı'ya şükürler olsun, Dr. Hayri beyin ilgileri sonucu, hasta sör artık ayağa kalkmıştı; ve, bundan böyle esas sorumluluklarını yükleneceği için de, Mahpeyker'in artık derslerine dönmesi gerekiyordu... zaten, bu son günlerde, piyano çalışmalarını da iyiden iyiye ihmal etmişti....

....Ve, Mahpeyker o gün Per Luigi ile karşılaşma olanağını bulamadığı gibi, onu takip eden günlerde de onu göreme-

di. Böylece de, "benim küçük Mahpeyker'e" diye yazıp kendisine bir aşk romanı armağan etmesinin hıncını alma, o adamın kendini bilmezliğinin haddini bildirme olanağını da bulamadı.....

Noel tatili bitip, okul günlük yaşantısına girmişti. Ders aralarında arka betonluğa çıktığında, bir kuvvet Mahpeyker'in gözlerini hep betonluğun arkalarındaki manastırın yanı başında yükselen eski kule ile kulenin tepesindeki küçük odaya çevirtiyordu... akşamları okuldan çıkarken de gene gözleri loş ışıkla aydınlatılmış o odaya doğru kayıyordu... Biliyordu nedenini... ama, ne yazık ki, bir türlü o terbiyesize gereken dersi verme fırsatı eline geçmemişti... ve, hıncı gün geçtikçe büyüyordu....

Martın gelmesi ile, ada, yaşam sevinci veren bir parlaklıkla aydınlanan bahar günlerine kavuşmuştu. Canlanma sade doğaya ve insanlara sınırlı kalmıyor, adadaki sokaklar, evler, arabalar, dükkanlara da kendini gösteriyordu. Ada, tümüyle bahara ve bahar sevincine katılıyordu. Bu yeniden doğuşa katılmayan, bir tek Mahpeyker'di... ortadan iki yana ayrılmış ve iki cansız örgü halinde omuzlarına kadar inen saçları, bir günahmış gibi vücudunu örten upuzun lacivert elbisesi, ifadesiz yüzü mânasız bir canlılıkla boşa bakan gözleri, büzülmüş ağzı, topuksuz düz ve üstten atkılı siyah ayakkabıları ve çorapları içinde Heybeli ile Büyükada arasındaki ruhsuz gidiş gelişlerini sürdürüyordu... Artık ne evi, ne anne-babası ne de uzaklardaki ağabeyleri ile de ilgilenmez olmuştu; hatta hepsinden fazla sevdiği Bülent ağabeyinin Belçikalı bir kızla nişanlandığı ve artık orada yerleşmeğe karar verdiği haberine de herhangi bir tepki göstermedi...

gelen mektubu okumadı bile... Okulda da diğer arkadaşları ile ilgisini kesmiş, sorulanları ya bir-iki kelime ile yanıtlıyor, ya da duymuyordu; bazen de, nedenini kimsenin anlıyamadığı tuhaf bir gülümseme ile etrafı dolaşıyor, veyahut hiç beklenmedik bir anda ürkütücü bir kahkaha koparıyordu.

Kendi iç dünyasını tek bir konu kaplıyordu: Per Luigi'nin kendisine Raphael romanını verirken yazmış olduğu o dört kelime: à ma petite Mahpeyker... ve, bunları yazmış olmakla da açıklamış olduğu o olmadık aşkı nedeniyle kendisinin uğradığı ve bir türlü hıncını alamadığı hakaret...

Per Luigi'ye bir türlü rastlıyamıyordu; rastlasaydı ne yapacağını çok iyi biliyordu... fakat ne yazık ki, o hep kaçıyordu kendisinden....

Evet, gün gibi açıktı ki, Per Luigi aşkını gösterebilmek için her türlü yola başvuruyordu; yoksa, günün çoktan doğmuş olmasına karşın odasındaki ışığın yanıyor olmasının, veyahut da, ders aralarında öğrencilerin ara betonluğa çıktıklarında küçük yan pencereden sırtını belli edercesine oturmasının başka ne manası olabilirdi.... hatta, belki de, derste Sör Claudette'in Lamartine'den söz etmesinde de neden aynı idi... Pekiyi... Per Luigi kendisine aşık olabilirdi... Kendilerini uçsuz-bucaksız, korkunç uçurumlar gibi ayıran bunca farka rağmen, evet, Per Luigi kendisine aşık olabilirdi... ama neden bunu açık-açık söylemiyordu da bu tür saçma, kendisi gibi olgun kişilere yakışmayan vasıtalarla ifade etmeğe çalışıyordu... kendisine açık-açık duygularını söylesin... o da o zaman düşünüp bir karara varacaktı... ama böyle bir gizliliği kendine hakaret addediyordu, ve, bu hakaretin de cevabını nasıl olsa bir gün verecekti...

Kendisini rahatsız eden bir şey de, nedenini bir türlü anlıyamadığı tuhaf, saçma, hatta iğrenç denecek rüyaları idi.....

bir erkek vücudu. ... vücud genişliyor, genişliyor.... kocaman, dört köşe ve fakat bomboş bir odaya dönüşüyor... kaburgalar birer hapishane demiri gibi odayı çepeçevre sarıyor... bir anda, göğüs kemiği hizasında açılan bir kapıdan içeriye kendisi giriyor... ve, o kocaman odada tüm duvarlar ve zemin ıslak ve kıpkırmızıdır... çırılçıplaktır kendisi... tatlı-mutlu bir coşku duyuyor... birden, odanın duvarlarından ürkütücü sesler yükseliyor... oda rahatsız olmuş ve onu kovmak istiyor... ama, kendisi çıkmak istemiyor o hapishane gibi odadan... artık o odayı hiçbir zaman rahatsız etmiyecek... hatta, hapishane olmasına rağmen onu sevecek... oda onu kendi içine gömse dahi onu hep sevecek... parmaklarının ucunda yürüyor... birden, ıslak zeminde kayıp düşüyor... her tarafta kan... kan.....

Tuhaftır, ama, bu ürkütücü ve iğrenç rüyalarını da seviyor; sanki arıyor onları... rüya görmediği bir gece geçince de, ertesi gün bir eksiklik var kendisinde... Tuhaf bir haz veriyor bu rüyalar kendisine... bir günah tadı var bu rüyalarda... kendisine cinsel bir haz veriyorlar... çok sevilen bir sevgili ile geçirilmiş şehvet dolu bir gecenin tadı var bu iğrenç rüyalarda...

büyük bir köşkün giriş katından, iki yandan yukarıya doğru çıkan geniş mermer merdivenler... bu merdivenlerden yüzlerce, binlerce kalkanbalığı ufacık ayakları ile çıkıyorlar... sırtlarında uzun, upuzun, ayak topuklarına kadar inen erkek ve kadın balo elbiseleri var... balo elbiselerini giymiş ve ufa-

cık ayakları ile mermer merdivenlere tırmanan binlerce kalkan balığı... merdivenlerin son basamaklarına doğru yaklaştıkça hepsi azgın, ağızları kanlı birer köpeğe dönüşüyor.... birbirlerini yiyorlar... eşyaları, merdivenleri, köşkün kendisini, kendi kendilerini yiyorlar... ve, sonra, hiçlik... koyu duman renkli hiçlik.....

Tatlı bir Nisan sabahı kupkuru-ruhsuz giyinişi içinde, gözleri yere eğik, başının iki yanından aşağı sarkan saç örgüleri ile o her günkü karanlık ve ıslak tekdüzeliği içinde mektebine giderken, Mahpeyker, Nizam'dan aşağıya doğru yanından geçen bir arabanın içindeki valizleri ile kapuşonunu yüzüne doğru indirmiş koyu kahve renkli pelerinli zayıf adamın farkına bile varmadı. Canlı fakat ifadesiz gözleri ile yüzündeki o manasız gülümsemenin oluşturduğu perdeyi indirmiş, dış yaşam ile ilişkisini çoktan kesmişti. O perdenin arkasında olup bitenleri kimse bilmiyordu... doğrusuna bakarsanız, zaten o olup bitenlerle kimsenin ilgilendiği de yoktu...

Okulun arka beton sahanlığına açılan yan kapıdan içeri girdiğinde, her günkü gibi, arkadaki yıkık dökük o kulenin tepesindeki odaya doğru bakınca, durakladı. Yüzü değişti. Odanın ardına kadar açık duran pencerelerinden sarkan çarşaf ve battaniyeler ile odanın temizlenmesine ve badanalanmasına çalışan yaşlı sörün gidip gelmelerinden, varoluşunu temellerinden yıkan ve kendisini hiçliğe iten korkunç tehlikenin ürpertisini duydu içinde... Kemikleri oynaklarından ayrılıyor, vücudu parçalanıyor, elleri kocamanlaşarak eriyip kaybolan yüzünü kaplıyor, içuzuvları ağzından dışarı fırlıyor, ve, bir zamanlar kendisini oluşturan bu parçalar çılgın bir devinime kapılarak karanlık yukarılara doğru sürükleniyordu....

Her şeyden kopmuştu... tüm bağlar... örf, adet, terbiye diye yıllarca varoluşuna yerleştirilmiş ve kendisini kendisi yapan her şey bir an içinde yıkıldı... ve, o zamana kadar hiç yapmadığı, okulda hiç yapılmıyan, yapılmıyacak olan bir şey yaptı... Üstü başı darmadağınık, paltosunun düğmeleri fırlamış, yüzü gerilmiş, öldürücü bir kararlılık içinde Sör süperiör'ün odasına koştu ve kapıyı açtı.

- Nerede Per Luigi? Nereye gitti?

Sör süperiör şaşırmıştı. Değil Mahpeyker gibi okulun en terbiyeli ve sessiz talebesinden, okulun suyunu, zerzevatını, etini getiren ada esnafı ve hamallarından bile görmediği, beklemediği bu kapı açışı ve soru tarzı karşısında ne yapacağını bilemedi. Kendisini toparlamağa çalıştı. Zorlanmış bir soğukkanlılık ve gülümseme ile böylesine ilk kez gördüğü Mahpeyker'i sakinleştirmek istedi.

- Bugün okulumuzdan ayrıldı, yavrucuğum... Yüce Tanrı'nın lütfu ve hepimizin yardımları ile sağlığına kavuştu... ve, anlıyacağın gibi, evine, İspanya'daki evine gidiyor.... erken ayrıldı bu sabah... önce İspanya konsolosluğuna uğrayıp kağıtlarını alacak ve ondan sonra da gemiye... çok iyi haberler, değil mi yavrucuğum?... okulumuz da, ona böylesine şefkatle baktığın için, sana teşekkür borçludur...

Mahpeyker Sör süperiör'ün son sözlerini dinlemiyordu artık. Ağzından paslı kalın zincir gıcırtısına benziyen bir inilti çıktı. Elindeki çantayı Sör süperiör'ün odasının bir kenarına attı ve, arkasına bakmaksızın odadan fırlayıp gitti. Hiçbir şey düşünmüyor, hiçbir şey kendisini frenliyemiyordu. O sıralarda Büyükada'da Nizâm'a çıkanlar üstü-başı dağınık, yüzü gergin ve kendikendine anlaşılmıyan bir şeyler söyliyerek iskeleye doğru koşan genç bir kızı görmüşlerdi.....

- Ne zannediyor kendini bu adam?.. peşinden koşacağımı

mı sanıyor?.. evet, bana hiçbir haber bırakmadan çekip gitmesinin nedeni apaçık... benim, daha da peşinden koşmamı istiyor.... biliyorum... şimdi konsolosluğundan benim de İspanya'ya gitmem için gerekli evrakları hazırlamakta... zannediyor ki, peşinden koşup kucağına atılacağım, ve her şeyimi bırakıp onunla gideceğim... görecek o.. "geldin mi sevgilim... biliyordum geleceğini... gel, gel Mahpeyker.... ben de seni çok seviyorum... ilk günden beri seni seviyorum... biliyorsun bunu... birbirimizi seviyoruz... gel... gel, benimle..." dediğinde, işte o zaman ben de onu kahredecek cevabımı vereceğim... "yanılıyorsunuz efendim...., hem de çok yanılıyorsunuz... biz çok farklıyız... çok ayrıyız... beraber olmamıza imkân yok... olamaz bu... ve, ben sizi hiç, ama hiçbir zaman sevmedim... size karşı en ufak bir yaklaşımım olmadı... tüm bunlar sizin o hasta kendini beğenmiş kafanızdan çıktı... ben sizinle gelmiyorum... hadi, şimdi gidin... İspanya'ya.... memleketinize.... evinize gidin Per Luigi.... gidin..." diyeceğim... ve hiç arkama bakmadan onu bırakıp döneceğim... artık böyle bir davranışı hak etti... dersini vermem gerekli.... vereceğim....

İskeleye indiğinde, vapur daha yeni kalkmış Heybeli'ye doğru açılmıştı. Vapur, ve içinde Per Luigi ...ama, hayır... her ne pahasına olursa olsun, kendisi nerede olursa olsun onu bulacaktı... Konsoloslukta veya gemide... hiçbir şey onu durduramazdı... Köprü'ye bir sonraki vapur öğleye doğru idi... olsun... onunla inecekti... ve... ve, Per Luigi'ye aylardır tasarladığı dersi verecekti... hele-hele bu günkü davranışından sonra... saygısız adam, aklı-sıra kendisini peşinden koşturmak istiyordu... ama, ona, aralarında hiçbir şeyin olmadığını, olamayacağını kendilerinin beraber olmalarına duvar çeken böylesine kuvvetli farklılıklar varken böyle bir bera-

berliği düşünmenin dahi delilik olduğunu yüzüne karşı söylemek... ve, sırtını çevirip geri dönmek.....

Tam bir şaşkınlık içinde idi... Vapura binmesi, Köprü'ye varıncaya kadar geçen o koca iki saatlik vapur yolculuğu... bilmediği Beyoğlu'na çıkması ve orada İspanya Konsolosluğunu araması... Konsolosluğa gitmesi, içeriye girmesi... Ayrıntılarını hatırlamadığı, tam bir sislenme içinde geçen uzun saatler... kimdi kendisi?.... neden Beyoğlu'nun bilmediği yollarında koşuşup duruyordu? ... neden yapıyordu tüm bunları.... ve, bu soruların arasında Heybeli'deki eski ahşap ev, Büyükada'daki kasvetli taş bina ile binanın arkasında yükselen o yarıyıkık kulenin tepesindeki küçük değirmi oda... odanın penceresinden çıkan loş ışık... ince... uzun bir yüz ile çenedeki sivri sakalı yarı örten bir kapuşon ve uzun koyu kahverengi pelerin... ve, tüm bunları kapsıyan, bir kitaptaki dört-beş kelimelik bir yazı... "à ma petite Mahpeyker- Pére Luigi".....

Evet, öğleden evvel, bazı işlemleri tamamlaması için Per Luigi Konsolosluğa gelmişti; ve, evraklarını alarak, konsolosluğun bir adamı ile, vapuruna binmek üzere Galata'ya gitmişti; vapurun kalkış saatini kesin olarak bilmiyorlardı... ama, herhalde, geminin bu saatlerde kalkması gerekiyordu.....

Mahpeyker başka bir şey sormadı. Gene Beyoğlu'nda koşuşma... delicesine Yüksek Kaldırım'dan aşağı yuvarlanma... Yok, başka türlü olamazdı... yetişecekti vapura... son anda dahi yetişecekti.... yetişmesi lazımdı.... hiç olmazsa, onu güvertede görebilse dahi ona söyliyeceklerini söyliyecekti.... o

olmazsa, ne yapıp yapıp vapura dahi binebilirdi.... kaçak bir yolcu gibi.... binecekti vapura ve onu görüp söyliyeceklerini bir tokat gibi yüzüne fırlatacaktı... ve, sonra, ilk iskelede inerdi.... Gözünde bundan başka hiçbir şey yoktu.... Saçları dağınık, gözleri yuvalarından fırlamış, üstü başı perişan, kendi kendine konuşan, görünmeyen bir kimse ile kavga eden, bağıran, gülen, inleyen, küfreden, alay eden, yalvaran, ağlıyan... ve, koşan.... İstanbul sokaklarında delicesine koşan bir genç kız.....

..... Vapur kalkmış, Sarayburnu açıklarında Marmara'ya doğru yol alıyordu.....

- Rahatsız mısın? hanım kızım....

Yaşlı bir rıhtım hamalı eli ile hafifçe koluna dokundu. İrkildi. Galata rıhtımında sessiz, hareketsiz, gözleri Marmara açıklarına çevrili duruyordu. Akşam olmuştu. Ne zamandan beri orada böyle durduğunu anlamağa çalıştı.

- Hanım kızım dört saattir böyle duruyorsun... hasta mısın? yardım edeyim mi? polise gitmek ister misin?

Yaşlı adam kendini süzüyordu.

- Hayır, teşekkür ederim... bir şeyim yok... evime gideceğim... rahatsız olmayın....

Sesi renksizdi, yüzü ifadesizdi.... vücudu orada idi de, sanki kendisi orada yokmuş gibi.... donuktu.... Mahpeyker yoktu orada... Yavaş yavaş, kararsız adımlarla oradan ayrıldı; ada vapurları iskelesine doğru yöneldi.

II

- Mahpeyker, kalksana kızım! vapuru kaçıracaksın...

O sabah kızının her günkü saatinde kalkmadığını gören annesi yatak odasının kapısını yavaşça açtı; herhalde, dün okulda çok yoruldu da, bu sabah bir türlü uyanamıyor, diye düşündü Fikriye hanım. Ama, kapıyı açtığında öyle bir şey ile karşılaştı ki, şaşırdı. Mahpeyker uyumuyordu. Uyumuyordu, ama, uyanık da sayılmazdı. Eski evin arka alt bahçesine bakan asma kattaki ufak odayı hemen-hemen dolduran yatağında sessiz, hareketsiz, ağzı yarı açık, ifadesiz gözleri boşluğa bakarak oturuyordu Mahpeyker.....

- Kızım uyansana... mektebe gitmeyecekmisin bugün?... Kızım, ne oldu sana! Kendine gelsene! Büyükada'ya, mektebine gitmeyecek misin? Vapuru kaçıracaksın... Kalk kızım!.....

Mahpeyker'in yüzüne tuhaf, ürkütücü bir ölü gülümsemesi geldi.... yavaşça başını annesine çevirdi.

- Ne mektebi? ne Büyükadası?.... ne diyorsun sen, anne? ben ne zaman Büyükada'ya mektebe gittim?.... ben mektepe gitmiyorum, ki... ben burada oturuyorum, anne....,

Hiçbir şey anlıyamıyordu, zavallı Fikriye hanım. Zaten, tüm yaşamında da herhangi bir şeyi anlamağa çaba göstermemişti; hep başkaları onun yerine düşünüyordu; o, ancak, kendisine yapılması gerektiği öğretilmiş olan şeyleri yapıyordu; yemek pişiriyordu, evin işlerini görüyordu, Nazmi bey'e bakıyordu... daha ne yapsın? Aslında, ömründe düşünmesini gerektirecek hiçbir sorun ile karşılaşmamıştı; karşılaşsa dahi, onu en kolay yönünden alıyor, ve, düşünmeden yanıtını buluyordu. Şimdi de, Mahpeyker'in o durumunu bir çırpıda çözüverdi: çocuk mektepten bıktı... gitmek istemiyor da, böyle genç kız nazı ile söylüyor... nasıl isterse... esasında, gitmemesi daha iyi... mesele Fransızca öğrenmek ise, dört yıldır,

her halde öğrenmiştir... kaldı ki, kızının hergün sabahın kö-ründen gecenin karanlığına kadar o Fransız rahibelere git-mesini de pek istemiyordu... ne de olsa dinleri ayrı, düşünce-leri ayrı kadınlardı.... kızı yabancılaştırabilirlerdi.... zaten, Siverek'teki ağabeyi de, her mektubunda kızı o papaz mekte-binden almalarını tembihleyip duruyordu..... demek ki, şim-di, artık Mahpeyker'in kendisi de bu her günkü gidiş-gelişlerinden bıkmış olacak ki, gitmek istemiyor.....

Konu Nazmi bey'e iletilince, o da, her zamanki gibi, "ha-yırlısı olsun" demekle yetinde. Ve, birkaç gün sonra, Mah-peyker'in mektebe devam etmemesi üzerine okuldan yazı ge-lince, Nazmi bey, tüm bir gün çalışarak ve en az on beş kez yazdıklarını değiştirerek, nihayet, Mahpeyker'i bundan böyle okula göndermekten vazgeçtiklerini bildiren iki satırlık bir cevabı yazıp postalattı.

Ama, o günden sonra da Mahpeyker'de bazı tuhaf deği-şiklikler oldu. Hemen hemen hiç konuşmaz oldu; zaten ko-nuşkan bir kız değildi; artık, ancak sorulduğunda kısa ve hatta ancak evet ve hayır'larla sınırlanmış cevap vermekle yetiniyordu. O güne kadar son dört yıldır sürekli giymekte olduğu o uzun kollu, uzun etekli rahibe kılığına benzeyen ko-yu lacivert elbisesini üstünden çıkardı; hatta, o elbiseyi bir daha gören olmadı. Ve, artık tek kelime Fransızca ne konuş-tu, ne de okudu... hatta, bir zamanlar Fransız okuluna git-miş olduğunu dahi kabul etmedi.... sorulduğunda, tuhaf bir nezaket içinde ve acaip bir gülümseme ile "ben Fransızca bil-mem ki, efendim....." diye yanıtlardı.

İlk haftalarda odasından hiç çıkmadı. Tüm günlerini, artık başından eksik etmediği başörtüsü ile, odasındaki küçük pencereden mezbele halindeki arka alt bahçenin karşı duvarı ile üst bahçeye çıkan taş merdivenlerini ve üst bahçenin kenarındaki bir erik ve bir badem ağacının kasvetli yalnızlıklarını seyrederek geçiriyordu. Kimse ile konuşmuyordu.....

Birkaç gün sonra garip iki kişilik bir yaşam geçirmekte olduğunu anladı. Gün boyunca, tüm zamanını kahredici, renksiz bir hiçlik içinde geçiriyordu. Ama, güneş ufka doğru inmeğe başlayıp kasvetli bahçede gölgeler uzadı mı, içinde ikinci bir Mahpeyker'in varlığını gösteren, ancak nedenlerini anlıyamadığı görüntüler geliyordu gözüne.... Başta kendisini utandıran ve ürküten bu iğrenç hayaller, bir süre sonra, kendisine eşsiz bir haz veren, ömründe tek bir defa dahi bir erkek eli tarafından okşanmamış kadın vücudunu sarsan, ürperten ve ona sevişmenin o eşsiz coşkusunu yaşatan bir iksire dönüşünce, Mahpeyker, utanç dolu bir arzu ile, akşam ve gece olmasını hep beklemeğe başladı.

yatak odasındadır.... üstünde kalçasını ancak örten ince bir gecelik var... uyumak istiyor... dışarıda fırtına var... çok kötü bir hava... bahçedeki ağaçlarla pencerenin camlarına delicesine çarpan yağmur ile şimşeklerden ve gökgürültülerinden çok korkuyor... uyuyabilse, ne iyi olacak!... hiçbir şey ne görecek, ne de duyacak.... evet uyuması gerek... neler oluyor? ... kötü şeyler... kapalı camdan birer gölge gibi iki kocaman goril giriyor... pencere kapalı, cam da kırık değil... ama, o iki kocaman goril pencereden odaya girmiş... birinin başında kıpkızıl bir bere var... yok... yok... o bere değil... çirkin, çok çirkin... korkunç bir şey... bere diye zannettiği şey, gorilin ba-

şına geçirmiş olduğu şey, bir insan kalbi... kanayan bir kalp... her iki goril yatağına giriyor... her biri bir yanından... sonra o kırmızı bereli sağ memesi üzerine abanıyor... tatlı bir şey... çok tatlı...

Aradan iki-üç ay geçince, Nafiz Kaptan'ların köşkündeki büyük hanımın dairesinde, ada hanımları için, haftada üç kez ada imamı tarafından verilen gizli eski Türkçe ve din kurslarına devam etmeğe başladı. Büyük hanımın, devrin büyüklerinden birisinin uzaktan akrabası olması, o yıllarda dahi, adada herkes tarafından bilinen böyle bir kursun rahatça çalışmasına imkân veriyordu. Adada pek çok önde gelen ailenin hanımları ile bazı genç kızlar, haftanın muayyen günlerinde, ellerindeki ufak bir boğçanın içindeki başörtüleri ve "ders" kitap ve defterleri ile, Büyük Hanım'ın ellerini öpmeğe giderlerdi... Mahpeyker de, çok kısa bir süre içinde kursun en iyi talebesi, ve, yılların geçmesi ile en sadık bir üyesi oldu...

som altından bir yatakta çırılçıplak uzanmış yatıyor... yüzbinlerce inci saçının her teline geçmiş, ona eşsiz bir güzellik veriyor... ama, ya dişleri? onlar da incilerle süslense ne güzel olacak!... aa!... o da ne? dişleri de pırıl pırıl incilerle kaplandı... tüm vücudu da incilerle kaplı... ne güzel! bir tek cinsel organı açık... hayır orası öyle kalsın... daha iyi... birdenbire saçlarındaki, dişlerindeki, vücudunu örten tüm inciler dökülüyor... incilerden bir ırmak... tüm inciler bir yere doğru toplanıyor... nereye?... işte onu göremiyoruz...

Yıllar geçiyordu... Mahpeyker'in evlenme yaşı çoktan gelmiş, hatta geçmek üzere idi... Adadan da, ailenin kökünün geldiği Yukarı Boğaziçi'nden de birçok talip geldi... Ne de olsa, bir paşa soyundan geliyordu... terbiyeli, mazbut, tahsilli sayılan bir ev kızı idi... eli-ağzı da düzgündü... isteyen çoktu... ama, nedendir bilinmez, Mahpeyker evlenmenin lafını etmek istemiyordu... hatta, çok defa, büyük bir terbiyesizlik yaptığını bildiği halde, gelen görücülere de çıkmıyordu...

Boşuna, Fikriye hanım, evlenmesinin şart olduğunu, hasta babası ile kendisinin ölümünden sonra tek başına kalacağını, ev ile zaten yıllarca tüm ilişkilerini kesmiş olan ağabeylerinden bir hayır beklememesi gerektiğini tekrarlayıp duruyordu... Mahpeyker evlenmek istemiyordu...

Yaşamından hiç şikayet etmiyordu. Mutlu idi. Ve, onu yeni tanıyan herkes onun bir zamanlar Büyükada'daki Fransız rahibeler okuluna giden, yaşamını onlarınki ile tamamen özdeşleştirmiş olan Mahpeyker olduğunu düşünemezdi bile...

Önceleri Nazmi bey öldü. Zaten hasta olan ciğeri, ağır bir kışın soğuğuna dayanamadı; zatürreeden öldü. Babasının son hastalığının ciddiliğinin farkında bile olmayan Mahpeyker, cenazenin kaldırılacağı gün evde bulunan kalabalığa, yüzünde tuhaf bir gülümseme ile, babasının, kendine has bir karşı koyma ve kızgınlığını açığa vurma yöntemi olduğu için, bu kış kıyamette ölmekle çevresinden öc aldığını söylediğinde, oradakiler bu acaip sözün ne manaya geldiğini anlıyamayınca birbirlerine bakındılar.

Kocasının ölümü ile yalnız kalan Fikriye hanım, denize karşı en üst kattaki yatak odasının soğuk gecelerini kızıyla paylaşınca, bu durumun her ikisi için daha iyi olacağını düşündü. Sefertası gibi her katında bir veya iki oda bulunan dar-yüksek evin en iyi odası Nazmi Bey ile kendisinin yatak

odaları idi. Nazmi bey artık rahmete kavuştuğuna göre, anakızın o odayı paylaşmaları en doğru olacaktı! nasıl olsa, o odada kurulu bir soba da vardı; aynı kattaki pek kullanılmayan arka odayı da mutfak gibi kullandılar mı, her gün defalarca dört merdiveni inip çıkmaktan, tüm günlerini, hele kış aylarında daha da loşlaşan giriş kattaki mutfak ile soğuk taş avluda geçirmekten kurtulacaklar, havadar ve bol ışıklı üst katta yaşıyacaklardı. Cenazeden iki-üç hafta sonra yaşlı kadın bu düşüncesini kızına açınca, beklemediği ve, daha doğrusu, nedenini anlıyamadığı sert bir reaksiyonla karşılaştı. Başta, karanlık bir denizde tek başına kalan bir kimsenin tutunduğu kalas elinden alınmışcasına müthiş bir paniğe tutulan Mahpeyker, bir süre sonra annesine saldırmağa, küfretmeğe, eline geçirdiği her şeyi vurup kırmağa, ve sonunda, soba maşasıyla annesini dövmeğe başladı... Yaşlı kadın kendisini zor bela sokağa atmakla kızının bu anlaşılmaz hiddet nöbetinden kurtulabildi... Üstü-başı yaralar içinde kalmış, burnundan kan akıyordu... sığındığı komşusu Kâmile hanım'a ne söyleyeceğini bilemedi... Nihayet, olayı olduğu gibi anlatmanın en kolay yol olduğunu düşünerek gerçeği söyledi... İki-üç saat sonra, Fikriye hanım komşusu ile korku içinde eve döndüklerinde, bambaşka bir Mahpeyker ile karşılaştılar; sanki hiçbir şey olmamış gibi, üç dört saat önce tüm o hiddet ve saldırganlığı gösteren, annesini döven, etrafı vurup kıran kendisi değilmiş gibi, anlaşılmaz bir gülümseme içinde, ürkek annesi ile şaşkın komşusunu buyur ediyor, onlara kahve pişiriyordu... O akşam da, yıllardır yapmadığı bir şey yaptı: uyumadan önce annesini yanağından öptü. Sonra, sessizce odasına girdi, kapıyı kapadı ve arkasını da sürgüledi.

dört köşe bembeyaz bir odadayım... bomboş odanın ortasında duran bir koltukta oturuyorum... bir ara, odanın içine

yüzlerce minnacık, pek sevimli pembe kedi yavrusu beliriyor... seviyorum onları... tatlı, minnacık şeyler... ama, bu kedi yavruları çoğalıyor, çoğalıyor, binlerce, onbinlerce, yüzbinlerce oluyor... üstüste yığılıyorlar, her yeri kaplıyor, odayı dolduruyorlar... oda milyonlarca ufak kedi yavrusu ile doluyor... ben de onların altında kalıyorum, nefes alamıyorum, alamıyorum... kedi yavruları beni boğuyor...

Oldukça meraklı ve hatta biraz da dedikoducu olan Kâmile hanım işin esasını anlamak istiyordu. Konuyu ve tüm bu olup bitenleri, aralarında saygılı bir dostluk olan ada doktoru Kondopulos bey'e açtı. Evet, böyle ufak tefek şeyler olabilirdi... Özellikle babaları ölen genç kızlarda geçici sinir krizleri görülebilirdi... önemsenmeleri için bir neden yoktu... Doktorun bu izahından sonra da, Kâmile hanım'ın endişesi geçti, rahatladı.

Fikriye hanım da, artık hiçbir zaman kızına odasından çıkmasını teklif etmedi.

... Ve yıllar geçti... Fikriye hanım, daha bir yılı doldurmadan, kocasının ardından, bir sabah uyanmış, sabah kahvaltısını hazırlarken göçüp gitmiş... Acemin Lokantası'nda öğle rakısını yudumlarken imzalaması için kendisine uzatılan "defin kağıdı"na hükümet doktoru bir göz atmış, sonra da başını kağıdı getirene çevirerek yaşını sorduğunda "elli civarında" cevabını alınca da, bilgiç bir eda ile, ölüm nedeni olarak "sekte-i kalp" yazmaktan çekinmemişti.

Tüm bunlar olurken, Mahpeyker o her zamanki "vücudu burada ise de kendisi çok uzaklardadır" tavrını ve o garip gü-

lümsemesini hiç bırakmadı... başörtüsü, temiz giyimi, olmıyanı görme ve gelmiyeni bekleme ifadesi ile tek başına yıllarını geçiriyordu... Gelirinin olmaması onda herhangi bir kaygı uyandırmadı... adanın antikacı-eskicisi Angelos efendi beş altı ayda bir ona ziyarete geliyordu; ve her gidişinde de, çantasında bir yüzük veya bir bilezik veya mineli bir konsol saati ile dönüyordu.

Kırk yaşlarına geldiğinde çoktan çökmüş, ona öte-beri getiren bir-iki satıcı ve biraz aşağıdaki köşede oturan komşusu madamın dışında kimse ile konuşmayan, kamburu çıkmış bir ihtiyarcık olmuştu. Esasında, komşusu ile tüm konuştuğu da, çok gerekli olduğunda ağzından çıkardığı bir-iki kelimeden başka bir şey değildi. Boşuna, zavallı madam, yıllarca boş kalan üst katları yazlığa gelen ailelere kiralaması için kendisini ikna etmeğe çalışıyordu. Alacağı para ile hem kırık camlardan içeri giren yağmur ve kar ile yuva yapan martılardan harabeye dönmüş evi tamir edecek ve bir türlü ayrılmak istemediği alt katta kendisi biraz daha rahat edecek, hem de, tek serveti olan ve aileden gelen bir iki süs eşyasını elden çıkarmamış olacaktı.

- Yapamam, madam, yapamam, ... evimin düzenini bozamam... misafirlerim var, gelenlerim var... ayağımın altında saçma sapan sonradan görmelerin dolaşmasını istemem...

Ama ne geleni vardı, ne de gideni... Hiç olmazsa, dışarıdan görenler öyle biliyordu. Tek başına kendi dünyasında yaşıyordu Mahpeyker hanım. Girişteki mermer avlunun sobasını yakmadığı için de, orada da oturmasına olanak yoktu. Arkadaki mutfakta yiyeceği bir-iki şeyi hazırladığı ve tüm gününü evin arka tarafındaki küçük odada geçirdiği için, bilmeyenler, evin, kimsenin oturmadığı terkedilmiş bir yıkıntı olduğunu zannediyorlardı. Ancak, bazen, sokaktan

geçenleri şaşırtan bir şeyler oluyordu o önü hanımelili köhne ahşap evde.

Giriş avlusunun tüm ışıkları yanıyor, eski mitolojik olayları sahneleyen duvardaki yıpranmış freskler canlanıyor, pencerelerdeki havları çoktan dökülmüş solmuş kadife perdeler diriliyor, soba harıl-harıl yanıyor, orta masa bembeyaz kolalı örtü ve peçeteler ile iki kişi için kurulmuş değerli porselen ve kristal tabak-bardak ile gümüş çatal-bıçak ve mumları yanan şamdanlar ile donanıyor, ve, beyaz dantelden dik yakalı uzun koyu yeşil kadife elbisesi içinde kırlaşmış saçlarını arkaya topuz yaptırmış başı açık Mahpeyker hanımın çok zarif ve kadınca hareketlerle önce karşısındaki boş sandalyenin önündeki tabağa ve sonra da kendisininkine kayık servis tabağı içinde getirdiği o günkü fakir yemeğini bir ziyafet yemeği edası ile servis yaptığı görülüyordu... Yavaş, nazik ama aynı zamanda çok tatlı bir kadın edası içinde Mahpeyker hanım nefis bir Fransızca ile karşısında olmıyan misafiri ile konuşuyor, kibar bir işve ile kadehini kaldırıyordu.

... ve, ertesi gün ile sonraki uzun günlerde ev yeniden o kahredici karanlık bırakılmışlığına girerken, kamburu çıkmış, başörtülü bir ihtiyarcığın gölgesi soğuk mutfak ile arka odanın boşluğunda dolaşıyordu...

Yıllarca sürüp giden, çıldırtan, çılgın bir tekdüzelik... Yıllarca süren bir hiçlik... ve, o hiçliğin içinde, hiçlikten de daha hiç, olmıyan bir misafirin ağırlanması ve bir sevişme çılgınlığının nemli hazzı ile dolu rüyaların yalancı varoluşu...

III

Ada'da gündoğusu esiyordu. Kartal'dan kopup gelen fırtına ile savrulan karlar Bahriye Mektebi'ni aşıyor, onun üstündeki Gemici Kaynağı sokağına çarpıyordu. Loş sokağın üst köşedeki elektrik lâmbasının ışığında dünü ile bugünü ve yarını hiç olmayacak ve hiç te varolmamış olan bir varlığın hikayesini anlatan bir balad'ın ritmine uymuş delice bir devinimle girdaplaşa girdaplaşa uçup giden Hiçlik, bembeyaz elbisesi içinde tüm görkemiyle kendisini gösteriyordu... Etrafında köpekler, sular, duygular, uğultular, rüzgâr, beklentiler, insanlar, renkler, sesler, tanrılar, dünler ve yarınlar, aşağılıklar, arzular, görkem, yağmur, sevişme ve dualar elele tutuşmuş Hiçlik'in etrafında kutsal bir hâleyi oluşturuyordu...

- Tam ölünecek gece... diye mırıldandı Mahpeyker hanım. Çok mutlu idi... yaşlılık ve soğuktan katılaşmış, kemikleşmiş ellerindeki mutluluğu yansıtan bir parlaklık gelmiş, parmaklarından etrafına ışık yayılıyordu... Ellerine baktı... ışığı farketti... ne güzel! dedi... bu gece ben kendim bir ışık oldum... çıkacağım uzun yolculuğa, bu ışık yolumu bulmama yardım edecek... artık her tarafında parlak, parlak olduğu kadar da sıcak bir ışık yayılıyordu.... dediği gibi, kendisi ışık olmuştu...

- Bir ışık sevişebilir mi? Sevişmek için bir kişi daha lâzım... bir de, daha önemlisi cinsel bir organ lâzım... onsuz sevişilmez ki... ışığın cinsel organı var mı? neden olmasın? sevişme, ışıktan başka bir şey olmadığına göre... bir ışık başka bir ışık ile veya bir insan ile de sevişebilir... sonuçta, sevişen her ne kimse veya her ne ise ışığa dönüştüğüne göre... Ben seksen yedi yaşındayım... sevişebilir miyim? tabii... bak, ben işte hazırım... ışık oldum... ben artık ışığın görkemiyim... ve de sevişebilirim...

Gülümsedi. Etrafına bakındı. Kedisi gözlerini kendisine dikmiş onu bekliyordu.

- Hadi Samur, odamıza çıkalım... bu gece, büyük bir gece olacak... ben sevişeceğim... ilk kez olarak... ve, ilk kez, sevişmenin tüm görkemini duyumsayarak sevişeceğim... ve, buna bir tek sen tanık olacaksın! sen, benim hayatımda sevdiğim ikinci şeysin... ilki bir ışık... ikincisi sen... benim bu sevişme törenime tanık ol! sonra da beni yolcu edersin... ve, söyle... herkese söyle ki herkes bilsin... Mahpeyker ışık oldu ve sevdiği ışık ile sevişti... delicesine, kutsalcasına, tanrılaşarak ve Hiçlik'e ulaşarak sevişti... ve sonra da, yola çıktı...

Polis kapıyı kırıp eve girdiğinde, Mahpeyker hanımı yatağında kaskatı kesilmiş buldu. Yalnız, yüzü öylesine ürkütücü bir mutluluk ve haz ile dolu idi ki...

Bir de Samur... Mahpeyker hanım öleli dört-beş gün olmasına rağmen, kedisi Samur sanki henüz çok-çok sevdiği bir şeyler yemiş gibi, ağzının etrafı kanlı, keyifli-keyifli bir köşede yalanıp duruyordu... Odanın bir köşesine atılmış, ötesi-berisi kana bulanmış bir kitabın açık duran iç kapağında elle yazılmış bir yazı vardı: á ma petite Mahpeyker... Pére Luigi...

Mahpeyker hanımın cenazesinin kaldırıldığı günün akşamında, Rıhtım'daki Diyogeni'nin kahvesindeki sobanın etrafında çaylarını yudumlayan adalılar, adanın delisi Miçi'nin, Mahpeyker hanımın ölmediğini, çünkü bir gece evvelinde kendisi tek başına rıhtımda dolaşırken, uzun beyaz bir elbise giymiş Mahpeyker hanımı bir frenk papazı ile ele ele tutuşup rıhtıma çarpan bir dalganın köpüğüne bastıktan sonra dalgadan dalgaya sekerek ve denize batmadan yürü-

yüp gittiklerini ve biraz sonra karanlıklarda gözden kaybolduklarını gördüğünü söyleyince, zavallı Miçi'nin hastalığının gene azdığına kanaat getirerek, ertesi gün onu tımarhaneye götürdüler,

Miçi, (şizofreni paranoid) teşhisi ile hayatının tüm geri kalan kısmını tımarhanede geçirdi ve bir daha oradan çıkmadı.

HİDAYET'İN İŞEMESİNE AYA YANİ KIZINCA, SARHOŞ PAPAZ'A İŞ DÜŞER

Heybeli'den Niyandros'a sekiz çifte ırgıp bir saatte gider. Gitmesine gider de, Aralık gecelerinin soğuğunda sen küreğe geçince bu bir saatin ne olduğunu anlarsın... Hele, gündoğusu estiğinde, Büyükada'nın Arap Burnu'ndan sonrası, insana aman yandım Allah dedirtir...

Rıhtım'daki Diyogeni'nin sadece çay ocağı aydınlatılmış sabahcı kahvesinin kapısı aralanıyor, dışarıdaki ıslak karanlıktan süzülen sessiz gölgeler ortadaki sobanın etrafına toplanıyordu.

Dört gündür pis bir yağmur ile karışık sürekli esen karayel, doğuya kaymış, gündoğusuna çevirmişti. Hiçbir ırgıp limandan çıkmamış, kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Balığa çıkmayınca da, adada açlık kol geziyordu.

1940'ların o kötü harp yılları kışlarında adada zaten açlıktan başka ne vardı ki... Çarşıda köşedeki Alevi sakallı manavın dükkanında soğuktan yarıyanmış birkaç pırasa ve lâhana ile dörtte biri kalmış bir teneke kavurma ve uzun süre satılmamaktan yağları akmış bir-iki kilo tahin helvası; haftada iki gün, birkaç saatine açan kasap Zaharya'nın bir türlü satamadığı çengelde asılı iki koyunu; bakkal Ali bey ile bakkal Apostol'un içinde farelerin cirit attığı dükkanlarındaki diplerinde birkaç kilo maldan başka bir şey kalmamış pirinç, fasülye çuvalı ile tezgahtaki bir-iki kilo peynir ile biraz zeytini; ve, bunların yanında da, adanın en önemli eğlencesini oluşturan fırıncı Karabet ile deli Cavid'in kavgalarına sahne olan ekmek fırını önünde oluşan uzun kuyruklar sonunda vesika ile alınan taş gibi bayat ve içinde buğdaydan başka her şeyi bol ekmekten başka bir şey yoktu.

Hiçbir şey yoktu da, Heybeli'de, kaldırım taşlarından sokaktaki kedilere, çamlardan rıhtıma vuran siyah dalgalara, mavi gözlüklü müezzin Feyyaz efendiden bakkal Apostol'un ezik gülümsemesine sinmiş tatlı ve seviyeli bir hüzün vardı...

Kışın adanın tek geliri balıktı. Iğrıplar karanlıklar içinde sabahın ikisinde-üçünde limandan ayrılırlar, ve Niyandros volisinde ağlarını attıktan sonra, Allah ne verdiyse, dönerler ve sabah vapurlarına birkaç çaveli balığı İstanbul'daki balıkhaneye yetiştirebilirlerse, ne iyi... yoksa, o balık yarı fiyatına ada halkına satılır, kalanı da balıkçılar evlerine götürürlerdi... ada doktoru ve eczacısından çarşıdaki esnafın elindeki veresiye defteri her geçen gün kalınlaşır, tüm borçların ileriki yaz aylarında ödenebileceğine inanılırdı.

- Bu hava en az bir hafta daha sürer... diye mırıldandı Koca İbrahim.

- Bir hafta daha biz voliye çıkamazsak da, hepimiz açlıktan gebeririz, reis...

- Bu havada mı çıkacaksın? Ulan, Niyandros'un açıkları ana-baba günü şimdi... ağ mı atacaksın, ağ mı toplıyacaksın bu pis havada...

- Bir gidelim, be reis!... Ağı attık mı, hava çok kötü ise, Aya Yani'ye sığınırız... ortalık biraz dinince de, toplar, geriye döneriz.

- Gidelim... gidelim, İbrahim Reis...

Koca İbrahim adanın en iyi reisi, tayfasının her biri kendisi kadar güçlü, teknesi de, tayfanın güçlü kolları altında dalgaların arasından ok gibi fırlayan onbeş metrelik bir ığrıpdı... Daha onüç yaşında iken Barba Hristofi'nin yanında miço olarak girmiş, ne var ki, daha onaltısını bitirmemişti ki iki metrelik boyu, dağ gibi vücudu, çima babası kadar kalın ve güçlü kolları ve temiz ruhu ile yaşlı barbanın en güvendiği ve oğlu gibi sevdiği tayfası olmuştu. Barba Hristofi'nin bir oğlu okuyup baba mesleğine sırt çevirdikten, diğer oğlu da memleketin dışında şansını aramağa gittikten sonra da, İbrahim Reisin gerçek bir oğlu olmuştu... Volileri, ağları, çaparileri, iğnelerin çeşidini, sirtiyi, kaşığı, balıkları ağa doğru sürmeyi, bulutları, rüzgarları, fırtınayı, civarınayı... denizi deniz yapan her şeyi, kendisinin tüm bildiklerini İbrahim'e öğretince de, yaşlı Barba Hristofi "elin para tutunca bana ödersin" diyerek, ığrıp ile tüm takımlarını İbrahim'e aktarmıştı.

Ondan sonra, barba, bir daha çıkmamıştı denize... her akşam, elinde bastonu, geçirdiği felcin kalıntısı olarak sürüklediği sol ayağı ve sağa kaymış ağzı ile kahveye gelir, kö-

şede oturur, ada çayını yudumlarken de etrafı dinlerdi... Genelde, hiç ağzını açmadan da, geç saatte, bir gence işaret eder, onun yardımı ile evine dönerdi.

- Git, bre İbrahim... Araplar'dan sonra Tuzla'ya doğru biraz çık, Niyandros hizasına geldin mi de, denizi bir ayarla, sağa tam dön... ondan sonrası kolay... dalgayı kıçtan alırsın.... çocukların dediği gibi, ağı attın mı... baktın deniz kötü, tutunamıyacaksın... Aya Yani'ye çek... eski mendireğe sığın ... sıkıştın mı, geceyi Aya Yani'nin yıkıntısında geçirirsiniz... sabaha karşı, hava biraz düşünce de, ağlarınızı toplar dönersiniz...

Böylece, Koca İbrahim o gece denize çıkmağı kararlaştırdı. Kendisine güveniyordu; tayfasından da emindi... Orta çiftte Ayı Fanurgo ile Deli Yano'yu oturtup diğer tayfaları da yerli yerine yerleştirdi mi, evvel Allah, bu işi kıvıracaktı... nasıl olsa, kıçta palada kendisi olacaktı... Araplar'dan Tuzla'ya doğru çıkışta dalgalar arasında abazlamadan gidince... iş, oldu bile...

- Diyogeni amca, bize birer adaçayı daha ver de... çıkalım...

İkinci adaçaylarını içtikten sonra, kahvenin rıhtıma açılan arka kapısından karanlığa doğru ilerleyen kamburlaşmış gölgelere Allah yardımcınız olsun, diye seslendi yaşlı kahveci.. Aya Nikola da beraber, diye ekledi alçak sesle...

Saat altıya doğru ağları atmışlardı. Ama, delicesine esen gündoğusu altında da, açık denizde beklemelerine olanak yoktu. İliklerine kadar ıslanmış, elbiseleri buz kesmişti.

Niyandros'un kuzeydoğusuna düşen ufacık limanı ile tâ eskilerden kalmış yıkık mendireği ve sahilden yirmi metre içerideki Aya Yani kilise yıkıntıları, bizim adalı balıkçıların hep sığınağı olmuştur. Iğrıbın başını çakılın biraz içlerine doğru çektikten sonra, herkes kilise ile üst yanındaki küçük manastırın yıkıntılarına sığındı. Yağmurun girmediği, rüzgarın işlemediği yıkıntılarda yakılan çalı-çırpının sıcaklığı ile kaynatılan adaçayı ve peynir ekmek hepsinin keyfini yerine getirmişti. Üç saatlik uğraştan sonra, işte şimdi, ağlar tam istedikleri gibi atılmış, kenarları sağlamlaştırılmıştı... fırtına istediği kadar sürsün, gayri... ağlar sağlam, tekne emin, kendileri de sıcak ve rahat bir yerde olduktan, ve de, iyi bir kumanya ile insanın içini ısıtan bir içecek olduktan sonra... Belli idi ki, o günü, belki geceyi de Niyandros'da geçireceklerdi. Fark etmez; ertesi sabah gün ağırmasında havanın biraz düşmesi ile ağları topladıktan sonra, artık o hızla, bir, bilemedin bir buçuk saatte adaya varırlar, belki de Yalova'dan gelen direk vapuruna da yetişerek balığın tümünü balıkhaneye gönderirlerdi. Dört-beş gündür voliye değil ağ, tek bir olta dahi sarkıtılmadıktan sonra ağların dopdolu olacağını kestirmek için, insanın, bırak balıkçı olması, adada oturması dahi yeterdi...

- Vallahi, be, bu manastır cankurtaran... otel, be!... dedi Kâzım.

- Ne zannettin, ya! Namı ile yad edelim, Aya Yani'nin eli üstümüzde olmazsa, nah! gelirdik buraya... bu volinin tüm balıkları onun... o, bize hem balık veriyor, hem de, sığınmamız için, evini veriyor... diye istavroz çıkararak karşılık verdi Deli Yano.

- Başlatma bana Aya Yani'ye de, volisine de... Ulan anamız ağladı bugün... bu ters havada kürek çek, ağı at, koca ığrıbı çakıla çek... donuna kadar sırılsıklam ol da... sonra da, balık çıktı mı, yok Aya Yani, yok Aya Nikola... boş versene, be...

- Affet beni, Aya Yani'm...

Deli Yano, altmış yaşlarında olmasına karşın hâlâ bir boğa kadar güçlü, ama altı-yedi yaşlarındaki bir çocuk kadar saf, saf olduğu kadar da iyi kalpli idi. Kafası hesaba ermediği için, hakkının teslimini reisine bırakırdı. Koca İbrahim de, tayfanın paylarını hesaplarken Yano'nunkini de kendisi alır, sonra da yanına küçük bir şişe rakıyı da katarak kendi eli ile ona verirdi.

- Adamı rahat bıraksanıza, be! Neye üstüne gidiyorsunuz! adamın inancı bu! Nenize gerek! Ayıp be!

- Yok, be reis... hadi... bu sığındığımız yıkıntı Aya Yani, maya Yani... ne ise... kilisesi... manastırı... ama, anamız ağlıyarak denizden çıkardığımız balığa Aya Yani'sini karıştırırsa... ona yokum işte...

- Hadi, hadi... kesin de, uyuyalım... saat üçte kalkacağız... yarın epeyce işimiz var...

Ertesi sabah, daha gün ağarmadan ayakta idiler... Yağmurun daha da şiddetlenmesi ile rüzgar biraz diner gibi olmuştu. Rüzgar düşünce de, işler kolaylaşırdı. Herhalde bu gün iyi bir voli vuracaklardı... dört-beş gündür kimse uğramamıştı buralara... etrafta kendilerinden başka bir ığrıp da olmadığına göre, ağ dolu gelecekti... Ağın etrafını çevirdiler... balıkların torbaya girmeleri için suları dövdüler... ve, bismillah deyip ağları çekmeğe başladılar.

Ağın ellerine hafif gelmesi iyi bir alâmet değildi. Denizin ve balığın dilinden anlıyan herkes, bu hafifliğin, biraz sonra ortaya çıkacak büyük beklenti yıkımının bir habercisi olduğunu biliyordu. Neden böyle olmuştu? Yıllarca tüm çocuklarını beslemiş sevecen bir ana memesi timsali Niyandros volisi, o gün neden böylesine düşman davranmıştı? Günlerce süren bir beklentiden sonra böylesine bir zorlukla atılan ağlar, neden böylesine boş dönüyordu?

Ve... ağları boş, savelileri boş, elleri boş olarak adaya döndüler.

Ve, bu, hep böyle sürüp gitti. Ertesi gün de, diğer gün de, daha da ileriki ve daha-daha ileriki günler hep böyle gitti: Sade Koca İbrahim'in ığrıbı değil, tüm diğer ada ığrıpları günlerce bomboş Niyandros'a gidip döndüler... İki aydır Niyandros kurumuştu... sanki, Niyandros'un kendisi ile suları ada balıkçılarına kızmış, onlara küsmüş, onları cezalandırıyordu...

Açtı, ada... balık çıkmıyordu... ve bunun nedenini de bilen yoktu... Nedenini Barba Hristofi'ye dahi sormuşlar. Denizin tüm girdisini çıktısını bilen o yaşlı bilgenin verdiği cevap da fazla bir şey demiyordu.

- Bazen böyle olur; bir süre için balık kaçar, sonra da geri döner...

Ama neden? Neden senelerce kaçmıyan balık o fırtınalı gecede kaçsın? Kaçmışsa da, neden iki aydır dönmüyor? Ne zaman dönecek?

Mart başı gelmişti; ığrıplar, bir şey çıkarabilecekler umudu ile, gene her gece limandan ayrılıyor, Niyandros'daki Aya Yani volisine ağlarını atıyorlardı... Ne var ki, ertesi gün döndüklerinde, balıkçıların bitik bakışları ile ada halkı ve rıhtımdaki aç kedilerin sönmüş umutlarının hüzünleri karışıyordu. Ada esnafındaki veresiye defterleri ödenmeyecekleri kesinleşmiş hesaplarla kabarıyor, meyhaneci Ligor baba iki zeytin ve bir lokma beyaz peynir ile bir tek içerek idareli giden ve çıkarken veresiyeye yazmasını isteyenlerin hesabını

deftere yazmağı unutuyor, ada eczacıları Emin bey ile Tanaş bey pek yazılmayan ve ellerinde kalmış eski kuvvet şuruplarını benizleri solmuş çocuklarına içirtmeleri için eczanelerinden geçen adalılara veriyor, doktor Fundopulo da sabah-akşam parasız koşuştuğu evlerden çıkarken, bırakın vizite parasını almak, çekmecesindeki ilâç eşantiyonlarını dağıtıyordu...

Bütün bunlar olmasına oluyordu, esen kötü ruha karşı tüm ada ortak bir bilinçle karşı koymağa çalışıyordu da... yüzleri güldürecek o haber bir türlü Niyandros'tan gelmiyordu.

- Bütün bu kötülüklerin nedenini ben biliyorum... ama, siz inanmazsınız ki...

Sobanın etrafında ellerini ısıtmağa, pantolonlarının ıslanmış paçalarını kurutmağa çalışanları ile etraftaki masalarda pişpirik oynıyarak zamanlarını geçiren balıkçılar, çay ocağındaki Diyogeni amca, köşede gazetedeki son harp haberlerini okuyup etrafındakilerine bilgiçlik satan Danıştay Necmi Bey ile bir kaç emeklinin başı birden Deli Yano'ya döndü. Deli Yano pek konuşmazdı... hele kalabalık olunca büsbütün utanır, ağzını açmazdı... ama, şimdi, Yano konuşmuştu!

- Nedir bildiğin, be Yano?

- Reis... o fırtınalı gecede, namı ile anayım, Aya Yani'nin kilisesindeki yıkıntılarda kalmıştık ya... olanları söyliyeceğim... ama, kızmayın bana... işte o gece bizim Hidayet çişe kalktığında, nah iki gözüm aksın, gözlerimle gördüm, uçtaki kayadan denize işeyeceğine, kilisenin duvarına işedi... Sen, Aya Yani ol da, kızma! bu kadar kişiyi evinde misafir et, fırtınadan koru da, onlar evinin duvarına işesinler... kızarmısın, kızmaz mısın?... koskoca Aya Yani... kızınca her şeyi yapar... o da bize kızdığı için suları kuruttu... Sizler hala balığın geri gelmesini bekleyin... balık gitti gider...

Herkes susmuş, gözlerini bir Deli Yano'ya, bir Hidayet'e getirip götürüyordu. Gerçekten de, senelerce, fırtınalı günlerde yıkık küçük kilise ile manastırda geceleyen tüm balıkçılar daima orayı temiz tutmağa, kıyısında köşesinde kuru bir kaç dal ve çalı bırakmağa özen gösteriyordu; orası onların bir evi, bir sığınağı idi... kaldı ki, yıkık da olsa. Bir kilise idi işte...

Ama, o buz gibi gecede, nasıl oldu ise oldu, çişe kalkan Hidayet, yüzünü kamçılayan rüzgar ve yağmur altında sahile kadar yürüyeceğine, kapıdan çıkar çıkmaz, işte oracıkta, duvara dönüp işini görüvermişti. Evet, Hidayet'in kilisenin duvarına işemiş olduğu doğru idi. Hidayet'in kendisi de kabul ediyordu onu... sıkışmıştı, üşüyordu... oracıkta işeyivermişti işte... İşemiş olduğu doğru olmasına doğru idi de... işemesi ile Aya Yani'nin kızması ve, hele hele, Aya Yani'nin kızması ile denizden balığın çıkmaması arasında ne gibi bir ilgi olabilirdi ki?..

- Deli misiniz siz, be çocuğum? Bu çağda deli Yano'nun safsataları üzerinde durulur mu? Hidayet'in işemesi ile balığın çıkmaması arasında ne gibi bir ilişki olabilir ki? aptalmısınız siz?... diye bahriye binbaşı emeklisi Muhittin bey söze karıştı. Böyle şeylere bacak kadar çocuklar da inanmaz, artık...

Muhittin bey adanın sevilen, sayılan, pek çok konuda danışılan bir büyüğü idi. Ama, ya, işler Deli Yano'nun dediği gibi ise?...

Aya Yani bir aziz... kilisesi, yıkık da olsa, orada... volinin adı Aya Yani volisi... demek ki, voli Aya Yani'nin... Aya Yani'nin kilisesinin duvarına Hidayet işedi mi, işemedi mi? İşedi! Sen olsan kızar mısın, kızmaz mısın? kızarsın! ee... kızınca da... evine işeyenlere iyi bir ders vermek için, pekalâ, balıklarını voliden uzaklaştırabilirsin...

Günlerce bu konu tartışıldı adada. Başta, Deli Yano'nun saçmalıklarından biri olarak kabul edildi... ciddiye alınmadı, daha doğrusu, alınmak istenmedi... olacak şey değil, diyordu herkes... Ama haftalar günleri, aylar da haftaları takip edip de Niyandros'dan ığrıpların boş dönmeleri sürdükçe, açlık büsbütün bastırdıkça, herkese, bu işte Aya Yani'nin parmağı olduğuna inanası geliyordu.

... Ve, biraz sonra, çaresi bulunmayan dertler için büyücüye başvururcasına, bu fikir tüm ada balıkçıları tarafından kabul edilince de, çeşitli hal çareleri düşünülmeğe başlandı. Her kafadan bir ses çıkıyordu... Adanın Aya Nikola Kilisesinde büyük bir mum dikmek, kızdırılmış Aya Yani'den af dilemek ve bilhassa Hidayet'in Niyandros'taki yıkıntı kilisenin duvarına işemiş olduğu aynı yerde diz çöküp azizden af dilemek gibi... tüm yöntemler denendi... ama, Aya Yani bir türlü balıkları volisine geri göndermiyordu...

... ve, hal çaresini gene Deli Yano buldu! Adanın sarhoş papazını bir sabah Niyandros'a götürüp voli sularını kutsatmak! Evet, doğru! Papaz suları iyicesine ve tam usulüne göre kutsadı mı, artık azizin insafa gelmemesi beklenemezdi... Sarhoş, marhoş... ne de olsa, papaz! Azizin tâ ayağına kadar gidecek, tüm cübbeleri, kavukları ve buhurdanlıkları ile ve de gerekli tüm duaları tamamı tamamına söyliyerek onları kutsayacak da, gene balık gelmeyecek!.. Olacak şey değil... hatta, önce kilise yıkıntısında Hidayet'in işediği duvar kutsanınca, artık oradaki tüm murdarlıklar ortadan kalkacak... sonra da, volinin tam ortasında da sular kutsanacak... İşte, en doğru hal çaresi bu olsa gerek! Bir tek şey kalıyordu! O da, bu kış ortasında, ığrıp ile, voli saatinde ora-

ya gitmesine papazı rıza etmek!

Bizim Heybeli'nin papazı Yakovos'u kimse adı ile anmazdı. Anınması için onun, adından da kuvvetli bir vasfı vardı: Gece gündüz sürekli şarap içtiği ve ayık durumunu kimse görmediği için -hatta, derler ki, Yukarıdaki dahi, bizim Heybelideki temsilcisinin ayık halini bilmezmiş- adı Sarhoş Papaz olup çıkmıştı. Hayatında öylesine şarap içmişti ki, her iki bacağının sinirleri çürüyüp zayıflamış, ayaklarını kaldıramaz olmuş ve, sonuçta, adım atabilmesi için, düşük ayaklarını yukarıya doğru kaldırmağa mecbur bırakan tuhaf bir yürüyüşü olmuştu. Bu da, ada çocuklarının taklidini yaparak peşinden koşmalarına neden oluyordu.

Sarhoş olmasına hep sarhoştu da, Türk'ü olsun, Rumu olsun, adadaki papazı hem sever, hem sayar, hem de ondan korkardı... Hele, adalı bir erkek ada kızlarından biri ile fazla samimi olup karnını şişirtmesine rağmen bir türlü evlendirme memurunun önüne çıkmağa mızmızlandığında, çarşının orta yerinde bizim papaz bastonunu kaldırıp üstüne yürüdü mü, ertesi gün tüm ada halkı Büyükadadaki evlendirme memurluğunda mutlu evlilik olayına tanık olur, akşam da, başta papaz olmak üzere herkes zilzurna sarhoş olur sabaha kadar eğlenirdi. Ayin günlerinde de, İstanbul'dan gelen yazlıkçı Rum madamlarından birisinin kollarını geçirmeden şık mantosunu sırtına atmış veya beyaz eldivenleri takmış olarak kiliseye girdiğini gördü mü, ayinin en önemli yerinde de olsa duasını hemen durdurur, sarılıklı gözlerini patlıcan gibi şiş ve kırmızı burnunun üzerinde duran kalın gözlüklerinin arkasında devirir "ulan terbiyesiz domuz karı! Komşunun evine misafirliğe gitmiyorsun! Allah'ın evindesin! adam gibi davransana"ya başlardı.

Gözü pek, kimseden korkmaz, sözünü esirgemez bizim Sarhoş Papaz -dendiğine göre- yüksek tahsilli olmasına rağ-

men, bu haşin tabiatı ve alkole yatkınlığı nedeni ile despot, metropolit gibi büyük mevkilere yükseltilmemiş, ada papazlığında kalmıştı... Konya'da doğmuş ve orada okumuş, Makedonya'da birkaç yıl papaz yardımcılığında bulunmuş, ve ondan sonra da, ömrünün sonuna kadar elli yıl gibi uzun bir süre adamızda çalışmıştı.

Adanın, Türk olsun Rum olsun, hemen hemen her evinin istediği zaman kapısını çalarak içeri girer, evin hanımından kendisine bir yorgunluk kahvesi pişirmesini isteyecek kadar kendisinden ve kişiliğinden emindi... herkes de onu sevinçle buyur eder, kahveden sonra da "papaz efendi, biraz peynir ve salatalığın yanına bir rakıya ne dersin?" sorusunu da eksik etmezdi. Tüm olaylara tarafsız bir gözle bakması ve değerlendirmesi, sözünü kimseden esirgememesinin yanısıra, bilhassa karanlık ortaçağ tarihini çok iyi bilmesi adanın aydın çevresince saygı görmesini sağlar, Übeyit bey ve Muhittin bey gibi ada ileri gelenleri tarafından "bizim papaz okumuş adamdır" gibi sözlerle iltifat görmesine, Andonello'nun kahvesinde o sıralarda yeni yeni kurulan briç karelerine katılmasına, bir gün avukat Nezihi bey ile Effimiyanidis bey'in uzun tartışmalar sonunda bizim Sarhoş Papaz'ın bilhassa tarih-i edyan konusundaki bilgisinin, bu alanda kendisine güvenle müracaat edilebileceği seviyede olduğu sonucuna varmalarına neden olmuştu.

Yalnız, kahve içip laflamak için bir kış gecesi yemekten sonra Muhittin bey'lere gittiğinde, herhalde yemekte şarabı biraz fazla kaçırmış olması lâzımdı ki, ağzının şarap kokması nedeni ile, ertesi gün Muhittin bey'in hanımı melek yüzlü Fatma hanımın komşu hanımlara "papaz efendi iyi adam, hoş sohbet adam da... o içkisi olmasa... bir din adamına yakışmaz ki..." gibilerinden şikayet etmiş olduğu söylenir.

Böylece, bizim ada balıkçılarının derdinin nedeni ve de çaresi bulunmuştu da, işin en güç tarafı kalmıştı: ihtiyar huysuz papazı, böyle bir şey için, bu kış kıyamette ve gece karanlığında ığrıp ile Niyandros'a gitmeğe razı etmek... Papazı herkes tanırdı; ve onun, böyle şeylere hiç mi hiç inanmadığını bilirdi. İsteklerini kendisine ilettiklerinde sunturlu bir küfür ile karşılaşacakları belli idi.

Aylarca Niyandros volisinde balık çıkmadığını ve bu nedenle adanın açlık içinde bulunduğunu, herkes gibi, bizim papaz da biliyor, o da üzüntüsünden kahroluyordu. Ayrıca, Deli Yano'nun izahı ve önerdiği hal çaresi de kulaklarına gelmiş, "boş laflar bunlar... boş" diyerek de tepkisini göstermişti. Dolayısıyla balıkçılar, böyle bir teklifle gittiklerinde papazdan alacakları cevabı da biliyorlardı. Ama ne yapıp yapıp, bu işin halli gerekiyordu. Çareyi, bütün bu belaların esas nedeni sayılan Hidayet bulmuştu. Ada muhtarı Sedat bey papazın en yakın arkadaşlarındandı. Kahvede beraber oturur, prefa oynarlar, bazen de öğle yemeklerinde beraberce bir tek atıştırırlardı. İşte böyle, Sedat bey ile birlikte tüm balıkçılar papazı öğle yemeğinde meyhanede kıstırdı mı, herhalde onları kıramıyacaktı.

Ertesi gün, öğle saatlerinde, elli küsur kişilik heyet, başta muhtar-ı evvel Sedat bey ve en arkada muhtar-ı sani Todoraki efendi, Ligor Baba'nın meyhanesine gittiğinde, bizim papaz koca şişe şarabı devirmek üzere idi... gözleri yarı kapalı kendi kendine bir şeyler mırıldanıyor, uyukluyordu. Kalabalığın yaklaşması onu uyandırdı.

- Ne var ulan! ne oldu, hergeleler... diyerek kendine geldi...

Sedat bey bir yandan kendisine anlayışla göz kırpıyor, diğer yandan da balıkçıların düşünce ve isteklerini iletmeğe çalışıyordu.

-... ve, sen de, okumuş, aklı başında adam, bu sersemlere aracılık ediyorsun, ha!... tövbe be, tövbe... ulan, siz tümünüz

delirdiniz mi be? ulan, balık çıkmıyorsa, bu işte Aya Yani'nin dehli ne olur? benim ne olabilir? ... esasında, ne olmuş ki, yani... Hidayet sıkışmış, yıkıntılardan çıkmış ve işemiş... bunda ne var ki...

- Ama, öyle değil papaz efendi... Hidayet denize doğru işememiş ki... kilisenin duvarına doğru... diyecek oldu birisi...

- Kafanızın içine edeyim, hepinizin ben... ulan, dediğiniz o fırtınada insan işerken denize mi, kiliseye mi doğru işeyeceğini hesaplar mı, be? ... yıkılın ulan karşımdan hepiniz... salak dölleri siz de... utanmadan Deli Yano'nun kafasına uydunuz hepiniz...

Sarhoş papazın huyunu herkes bilirdi. Başta küfreder, köpürür... sonra rahatlardı... zaten, ondan sonrası kolay...

- Pek iyi ulan! gideceğim sizinle... Allah sizleri de, beni de affetsin!... böylece saçmalıklarınıza O'nu da, azizlerini de kattığınız için...

- Yalnız, bak, papaz efendi... biz seni ığrıpta rahat ettiririz... üşütmeyiz... istediğin kadar battaniye, yorganı getiririz... getiririz de, sen de, kilisede yaptığın gibi, tam usulüne göre cübbelerini, külahını, süslü atkılarını, buhurdanlıklarını getireceksin, ve tüm duaları eksiksiz edeceksin! anladın mı... yani, Aya Yani'nin bu kızgınlığını, kırgınlığını kaldır... görelim seni...

- Ulan, peki dedik... peki... itin dölleri... beni de günaha sokuyorsunuz, ulan... peki! tövbe, tövbe estağfurullah...

O akşam papaz efendi, geceleri kaldığı Bahriye'nin üstündeki uçurumun kenarındaki Aya Yorgi manastırına çıkmadı. Kendisini, daha kolay olsun diye, Diyogeni'nin kahvesinde masaların üstüne bir yatak yapıp yatırmışlar, sobayı da tüm gece faryap etmişlerdi.

Sabah karanlığında adanın rıhtımı ana-baba günü idi... Tüm ığrıplar, palalarda reisleri ve küreklerde eksiksiz tüm tayfaları ile hazırdı. Rıhtımda da, böyle bir seyiri kaçırmak istemediği için geceyi uykusuz geçiren ada halkı birbiri üzerine yığılmıştı.

Limandan ilk olarak palada kendisi, yanında da arka güvertede bir hindi gibi battaniye ve yorganlarla sarmalanmış yaşlı papaz, tayfalar kürekte, bu büyük fikrin sahibi Deli Yano mutlu ve gururlu, tüm bu dertleri adanın başına getiren zavallı Hidayet'in başı eğik olduğu halde Koca İbrahim'in ığrıbı çıktı... arkasından da adanın diğer ığrıpları onu takip ediyordu...

Evet, bizim Sarhoş Papaz'ı da güzel bir sürpriz bekliyordu! Koca İbrahim, reisliğinin şanına lâyık, koca iki şişe şarabı açmış papaza ikram etmişti... Eh! beklenmiyen böylesine güzel bir ikramdan sonra değil Niyandros'a, Çınarcık'a kadar da gidebilirdi...

Sabahın saat beşinde Niyandros'un Aya Yani yıkıntılarının açıklarındaki volide tüm ığrıplar değirmi bir şekilde sıralanmış, Koca İbrahim'in ığrıpı büyük çemberin içindeki yerini almıştı ki, bir saat içinde sabah-sabah devirdiği iki büyük şişe şarabın rehaveti ile bizim papazın mışıl-mışıl uyuduğu görüldü.

- Ne var be? ne istiyorsunuz gene?

- Uyan, papaz efendi! uyan! Niyandros'a geldik...

- Geldiysek de ne olmuş!

- Ne olmuşu var mı? suları kutsayacaksın ya!

- Ulan, sizin salaklığınıza bir diyeceğim yok da... bu işe azizi de, beni de kattığınıza hayıflanıyorum...

- Gözünü seveyim, papaz efendi... bak! buraya kadar geldik! Haydi işte... ne yapacaksan yap! Hadi! Kutsa suları!...

Papaz Yakaros gözlerini oğuşturdu, gerindi, geyirdi... kalkmağa çalıştı... sendeliyordu... hemen Deli Yano ile Hida-

yet yardımına koştu... biri sağdan diğeri soldan koluna girip ayağa kaldırdılar... diğer bir-iki tayfa da papaza siyah ve simli cübbelerini, külahını, süslü ayin atkısını, külah örtüsünü giydirdi... Fannurgo'nun hazırladığı buhurdanlığı Koca İbrahim ateşleyip eline tutuşturdu... Papaz Yakaros kendisini bir tarttı, hafifçe sendeledi ise de Deli Yano ile Hidayet'in güçlü kolları onu ayakta tuttu... sonra, buhurdanlığı denize doğru sallıyarak bir dua okudu... durdu... Deli Yano başka bir duayı da okumasını önerince, diğerleri de, ne olduğunu anlamadıkları halde başları ile Yano'yu desteklediler... yutkunarak onu da okudu... sonra, kendiliğinden aynı duaları dört tarafına dönerek tekrarladı... buhurdanlığı da dört tarafa doğru salladı... ve... herkesin tatmin edilmiş olduğunu, memnun olduğunu görünce de, avazı çıktığı kadar bağırdı: Oldu mu, ulan, eşşoğlu eşşekler... domuzun dölleri...

... ve başka bir şey demeden buhurdanlığı yanındakine uzattı, ayin elbiselerini üstünden çıkarmalarını istedi... ve, arka güverteye yığılarak bol homurtulu rahat ve derin bir uykuya daldı...

O gün denize atılan ağlar ağızlarına kadar dolmuş, dönüşte tüm ada, insanından kedisine kadar bayram yapmıştı...

YEDİ ADET PORTAKAL, BİR ÇOCUK VE KOCA KOCA ADAMLAR

- Var mısın ulan?

- Ne yani, korkacakmıyım?

- Korkacaksın, kormıyacaksın... bu lâfları bırak... bak, herif sergiyi kapatıyor... üstünü de örttü... tam zamanı... görmüyor!... erkeksen...

O küçük Akdeniz kıyı kasabasını, Mart ortası akşamlarının ılık portakal kokuları sarmıştı. Her tarafta portakal, portakal rengi, portakal kokusu... Bahçeler dolusu portakal... yollara taşan portakal... ağaçların diplerini dolduran portakal... ufku dahi renginde boyayan portakal... O sene de portakal öylesine boldu ki... kamyonlar dolusu kasalar büyük kentlere gönderiliyor, etraftaki şehirlere taşınıyor da bitmesini bilmiyordu. Ağaçların dalları bir yandan meyvenin bolluğundan yerlere sürülürken öbür yandan da yeni açan çiçeklerle bezeniyordu.

Hüseyin efendinin canı sıkılıyordu. Kasabanın kış aylarındaki değişmezliği, sessizliği, yarınki günün ne olacağının dünden belli oluşu, sakinliği, gazetelerde okuduğu büyük kentlerdeki kavga-gürültünün yokluğu, hatta havaların hep ılık ve yumuşak geçmesi de sıkıcıydı... Son yıllarda, kasaba yazın kalabalıklaşıyordu... ama, Eylül bitti mi, el-ayak ortadan çekiliyordu... hep aynı tanıdık yüzlerle hep aynı saatte hep aynı yerde rastlaşmak, aynı basmakalıp lâfları etmek... Komşu bakkal Abdullah efendi ile sabah saat dokuza doğru Belediye Meydanı'nın oralarında sanki söyleşmiş gibi karşılaşıyor, denize inen arnavut kaldırımı dar yokuştan sahildeki Cumhuriyet Caddesi'ne varıyordu. Yıpranmış koyu renkteki takım elbiseleri içinde Belediye ve Hükümet Konağında çalışan bir kaç memur, ilçedeki dört ilkokul ile orta okulun erkek ve hanım öğretmenleri ile ciddi görünümlü lise öğretmenleri sabah, öğle ve akşam küçük gruplar halinde önünden geçiyorlardı; ne var ki, lise müdürü ile tapu kadastro müdürünün ağırlıkları bir başka idi... Hepsi ile göz göze gelmeğe ve selamlaşmağa bilhassa özen gösteriyordu. Evet, tümünün maaşının ne olduğunu çok iyi biliyordu, ama, ne de olsa memurdu, okumuş kimselerdi; aralarında bir tek lisenin o zıpır orta yaşlı jimnastik öğretmenine gıcığı vardı... herif, sanki büyük bir rekoru kırmaktan yeni dönüyormuş gibi bir eda ile hep o çarpıcı renkli eşofman ve beyaz lastik ayakkabıları ile dolaşır, bazen de etraftaki kız-kadına kaçak kaçak bakmaktan çekinmezdi. Hakim ile savcıyı sevmezse de, ikisinden de korkardı. İkisi de sert bakışlı kimselerdi; kimse ile konuşmaz, kimseye yüz vermez, hatta kendilerine esnafın verdiği Allahın selâmını da pek almazlardı; akşam üzeri beraberce İmren Lokantası'nın en dipteki ve lokantanın saygılı sahibi ve müşterileri tarafından daima boş bırakılan masa-

sına oturur, birer duble rakı içer, yemeğini yer, kasaya gider paralarını öder ve sessiz, etraflarına bakmaksızın, içlerine kapalı bir şekilde bekârlar lojmanının yolunu tutarlardı. İlçeye yeni geldiklerinde, Hüseyin efendi bir gün cesaretini toplamış ve yollarına çıkarak onlara hoşgeldiniz'de bulunmak üzere Şehir Tüccar Kulübü'nde bir rakı içmeye davet ettiyse de, ikisi de gülümseme mi, küfür mü ne olduğunu anlıyamadığı bir şekilde yüzlerini buruşturmuş, anlaşılmaz bir şeyler mırıldanarak yollarına devam etmişlerdi. Çok sinirlenmişti bu işe... Ulan, manavsak ne oldu yani! Bugüne bugün kendisi ilçenin ileri gelenlerindendi, karısının babasından kalma yirmi dönüm portakal ağacı vardı; iktidar partisinin de ilçe idare heyetinde idi. Ağzının ucuna kadar geldi, ama yutkundu... ulan, maaşlarınız kadar konuşun... beni tersliyecek adammısınız be... diyecekti, ama, hadi dedi, efendilik bizde kalsın... başını salladı... ondan sonra, hakimlerle savcılarla iyi geçinmek lâzım, diye aklından geçirdi... Ama, bak, eczacı Remzi bey okumuş adam, hem de doğrudan doğruya hemşehrimiz oluyor... ne var ki, olgun... herkesle dost, herkesin ahbabı... adam bir büyüklük taslıyor mu? Ondan sonra, efendime söyliyeyim, koca eczane sahibi... beş-altı sene evvel muhalefetten mebus olmaya oluyordu da son anda kalleşlik ettiler de ayağını kaydırdılar... o da, nah! dedi onlara, iktidar partisine girdi, teşkilatta ilçe başkanlığına kadar yükseldi... Ayrıca, adam doktordan iyi doktorluktan anlıyor... işte, misali kendisi idi... geçen yazdan beri işemede bir güçlüğü olmuştu... çişi gelir gelmez hemen oracıkta edivermesi gerekiyordu, yoksa, tövbe estağfurullah, tutamıyor ve birkaç damlasını donuna kaçırıyordu... bereket ki, caminin yanındaki helâ dükkanın yanında idi de, hemen koşuşuyordu... ama, zamanında gitti mi de, gene bir türlü rahatçasına işeyemiyor, çişi damla-damla geliyordu... kaldı ki, gündüz yetmiyormuş gibi geceleri de dört-beş defa kalkmak zorunda ka-

lıyordu. İlk hastalandığında yazdı... doktora görünmek istedi... kasabanın kalabalık zamanı... dükkanda bir iş yapılacaksa bu aylarda yapılır... Allaha bir şükür, dükkan sabahtan akşamın geç saatlerine kadar arıkovanı gibi işler... bir tek, öğleden sonranın o sıcak ikindi saatlerinde herkes uykudayken dükkanı kapatabilirdi, bir gün işini ayarlamış ve ikindi saat dörde doğru hastaneye kadar gitmişti. Hastanenin zaten toputopuna üç doktoru vardı; biri dahiliyeci, biri ameliyat doktoru, biri de kadın doktoru; o gün de nöbetçi kadın doktoru... hastalığından anladığı bir şey yok ki... kendisi ile konuşunca da, ameliyat doktoruna görünmesini salık verdi... ee ... öyleyse, gelsin de görsün! yok, efendim, akşamları muayenehanesinde imiş... ulan, ne müayenehanesi be! memur değilmisin? işte, hastayım, hastaneye geldim! gel de bak! sıçmışım muayenehanene! yok, tabii.. alan da kaçan mı! muayenehanede yüz binliği alacak, orospu çocuğu... ulan, bunlarda ne namus var, ne de vicdan! ulan, sen doktorsan doktorluğunu bil! amme hizmeti yapıyorsun, be!.. devletten tıkır-tıkır maaşını almasını biliyorsun... ama, ne yapacaksın! demokrasi var diye ağzımızı açmıyoruz... bunların tümü gominist, hem de en katıksızı! hastaya bakmıyor diye tutturacaksın bir mazbatayı, anasını belleyeceksin it oğlu itin! Ulan, ben de sana bu parayı yedirirsem, nah bana! bir gün, iki gün kapatırım dükkanı, Antalya'ya gider, en büyük profesoruna trink diye iki yüz bini yatırırım da, sana gitmem ulan! Ve, o hızla, Remzi beyin eczanesinde buldu kendisini... "Prostattır bu, Hüseyin efendi... iyisi mi, dediğin gibi, sen Antalyada bir profesör ürologa göster kendini..." diye salık vermişti Remzi bey de, birkaç gün sonra gittiği o koca profesör de eczacının dediği aynı şeyleri söylemişti; birkaç ay iğne yaptıracaktı da, fark etmezse ameliyata alacakmış onu... Ne var ki, beş-altı ay iğnelere devam etmesine rağmen pek fark etmemişti... galiba, yakında bıçak altına yat-

ması gerekecekti...

İşte bu Mart akşamı da, hem bom-boş oturmaktan sıkılmış hem de yarım saatta bir ileriki caminin helâsına taşınmaktan usanmıştı... erken kapatıp eve gitmesi en doğrusu olacaktı. Yola taşan bir-kaç kasayı biraz içe çekti, serginin üstüne branda bezini gerdirdi ve brandanın alt kenarını bir-kaç ağır çakıl taşı ile kapattıktan sonra da, eve gidinceye kadar yolda sıkışmaması için, son bir kez ilerideki cami helâsına doğru yöneldi!

- Ulan acele et! herif işemeğe gidiyor... kimse yok!

Orta okulun ikinci sınıfında idi Ahmet. Ne kendisi ne de sınıftaki diğer çocuklar sevmiyorlardı Hüseyin efendiyi... nedeni yoktu işte... tatsız-huysuz herifin teki idi... hele işemekten dönerken helânın dışkapısında önü yarı açık ve donu gözüken pantolonunun içine ötesini- berisini yerleştirmeğe çalışması çok komiklerine gidiyor, kızdırmağa bayılıyorlardı. Karar vermişlerdi; bu akşam sergiden beş altı portakal aşıracaklar, biraz ötede yiyeceklerdi...

Ahmet hızla atılıp serginin üstündeki brandayı ucundan tutup kaldırdı ve iki elini kasaya daldırarak alabildiği portakalı kaparak koşmağa başladı.

- Tutunuz! Tutunuz, komşular..! Kaçıyor! Yakalayın hırsızı!...

Ne olmuştu da, bir ara Hüseyin efendi geriye dükkanına doğru baktı da bir çocuğun sergiden portakal aşırmakta olduğunu gördü:

Kaçırmış olduğu bir-kaç damlanın donunu ıslattığına aldırmaksızın, açmağa başladığı pantolonunun düğmelerini bir eliyle kapatmağa çalışırken gerisin geriye dönüp hem bağırı-

yor hem de küçük hırsıza doğru koşuyordu.

Hüseyin efendinin bağrışmaları, bir an içinde, kış uyuşukluğu içindeki çarşı ile beraber tüm ilçeyi canlandırdı. Aylarca süren o kahredici yeknesaklıktan kurtulunmuştu.

Bir hırsızlık olayı olmuş ve hırsız yakalanmıştı.

- Yaz! "Mart 16 günü akşam saat 18.50 sıralarında Cumhuriyet Caddesi 56 No.lu Hüseyin Kabasakal'a ait manav dükkanı önündeki ve branda bezi ile muhkem bir şekilde kapatılmış sergiden 7 adet portakal çalarak kaçmağa kalkışan 13 yaşlarındaki ve ilçemiz Orta Okulu 2. sınıf öğrencilerinden olduğunu ifade eden Ahmet Pürüzsüz gerek mağdurun gerekse diğer çarşı esnafının yoğun çabası sonunda yakalanmış ve ilişikte sunulan ve imzasını taşıyan ifadesinde görüldüğü gibi suçunu ikrar etmiş bulunmakla gereğinin ifası için..." sonra da, işte... bildiğin gibi savcılığa gidecek fezlekeyi bitir... diye komiser yazdırıyordu karakoldaki memura.

Yazılan fezlekeyi eline aldı... yüzünü buruşturur gibi oldu, yutkundu, sonra da cebinden tükenmezini çıkarıp o süslü, birbirine karışmış dokuz yuvarlaktan oluşan cafcaflı imzasını attı. Hep böyle olurdu. Her imza atışından sonra imzasını haz ile seyreder, içini bir hoşnutluk ve güven duygusu doldurur, göğsü biraz daha kabarırdı. Ne var ki, bu kaz kafalı memur da gene aynı yanlışı yapmıştı; kaç defa tembihlemişti... imzamı açarken, başkomiser'in altında ismimi yazdığınızda soyadımı Ünan diye değil de Ün'an diye yazın... ama, herifler cahil! Gene Ün ile an arasındaki apostrofu koymamıştı memur! Ulan, soyadım Ün'an! Ünan diye yazılınca tadı kalmıyor ki... Kendi eli ile daktilodaki o korkunç yanlışı düzeltti, homurdanarak yazıcı memura ters-ters baktı...

- Dur! dur! işler bitmedi! bu itin yaşı küçük değil mi! doktora göndermek lâzım! raporu alınacak! Bir sevk kağıdı yaz da, ocak doktoruna gönderelim! Yalnız, dikkat et! sonunda arz ederim filân yok! gerekli raporun verilmesi diye bitirirsin... o zibidiye de arzedecek değiliz ya!... bir de, imzamı açtığında soyadımdaki o aradaki çengeli unutma!..

İt derken de, bir köşede şaşkın, ürkek, bir köşede büzülüp kalmış Ahmede ters ters baktı...

- Başkomiserim, saat geç, doktoru bu saatlerde bulamayız... çocuğu evine göndersek de, yarın sabah gelsin doktora gönderelim... diyecek gibi oldu memur.

- Ne geci, be!. Vazifenin geci, erkeni mi olurmuş! bulun o şaşkoloz doktoru da gitsin yerine! Başkomiser raporu hemen istiyor, dersiniz! Bu iti de götürün de, ne yapacaksa yapsın!

Doktor Başar fakülteden daha yeni çıkmıştı. Son imtihanını vereli üç ay bile geçmemişti. Mecburi hizmeti bu ilçeye çıktığında da çok sevinmişti. Sakin bir yer, denizi var... Kışın, akşamları asistanlık giriş imtihanına çalışır, yazın tatilciler gelince de, etraf cıvıldaşır... bundan iyisi can sağlığı... Fakat, geldiğinin, daha ilk günlerinden beri meslekteki tecrübesizliği, hele idarî işlerdeki tam bilgisizliği öylesine ürkütmüştü ki kendisini... ne yapacağını, ne yazacağını, nasıl yazacağını bilmiyordu... hep mecbur kalıyordu o tilki bakışlı sağlık memuru Lütfü efendiye bir şeyler sormağa... ağırına gidiyordu, ama, başka yolu da yoktu... İlk geldiği günden beri hiç sevmemişti ağzı pis kokan, sırnaşık gülüşlü o herifi... Hele, kendisine "doktor, sen bunu böyle yap!" demiyor muydu, çıldırıyordu... fakat, ne yapsın ki, gerçekten yirmi yıldan beri aynı ilçede çalışan, karaşlanmış yüzlü bu herife mecburdu. Kaldı ki, ilçedekilerin de Lütfü efendiye güvenleri de tamdı. Kendilerinin veya yakınlarının şikayetleri için ocağa

geldiklerinde kendisine soracaklarına Lütfü efendiye yöneldiler mi, öylesine ağırına gidiyordu ki... herif te, utanmadan, kendisinin önünde ilâç tavsiye ediyor, hatta bir boş kâğıda ilâcın ismini yazıp eczaneye yollamaktan çekinmiyordu... sonra da, arsızca Başar'a dönüyor ve "okumak bir boka yaramaz! tecrübe... esas, tecrübe... sen de bir gün benim gibi pişeceksin bu işte..." deyip gülümsüyordu.

Bekçi Hasan doktor Başar'ı nerede bulacağını biliyordu. Bu saatlerde, olsa olsa, Sağlık Ocağı'nın yanındaki lojmanda ya kendi kendine hazırladığı akşam yemeğini atıştırıyor, ya da yatağına uzanmış, o kalın kitaplarından birini okuyor olmalıydı.

- Doktur bey, başkomiserim yolladı... bu çocuğa rapor verecekmişsin...

Akşamın dokuzunda neden getirmişlerdi bu çocuğu? âcil bir durum yoktu. Yarın sabah getirseler, bu işi çok daha kolay hallederdi... geri göndermeği düşündü... ama, getirmişlerdi, bir defa... ondan sonra da, şu sıralarda tüm istediği, kazasız-belâsız bir şekilde bu mecburi hizmet süresini bitirmek ve ondan sonra da asistanlığa başlıyabilmekti... hiçbir şekilde bir tatsızlığa neden olmak istemiyordu... Ne var ki, bekçinin uzattığı kâğıda bakınca pek bir şey anlıyamadı... anlıyamadığı ağdalı Arapça lâflar..." sanığı bulunduğu hırsızlık suçunun farik ve mümeyyizi olup olmadığının tayini ile..." diyordu karakol yazısı. Ne menem şeydi bu (farik ve mümeyyizi olup olmadığının tayini) ... hiç duymamıştı... ilk defa böyle bir yazı ile karşılaşıyordu... yalnızdı da... hiç olmazsa, Lütfü efendi olsa yanında, kendisine sorardı ne yapması gerektiğini... Bekçinin yanında gözleri yaşlı ve korku içinde bekleşen çocuğa döndü; kağıtta (hırsızlık suçu) kelimeleri geçtiğine göre, çocuğun bir hırsızlık yapması gerekti...

sordu... çocuk "okuldan çıktık... çarşıdan geçerken arkadaşlarla iddiaya tutuştuk... manavdan portakal alır mısın diye... beş-altı portakal aldım... yakaladılar" diye söyledi...

Eh! ne olmuştu yani manavdan beş-altı portakal almakla... bu mu idi hırsızlık dedikleri?.. bu mu idi on üç yaşlarındaki bir çocuğa hırsız dedirten... böylesine ciddiye alınan, fezlekeler ile raporlar düzenlenen ve savcılığa gönderilen sanık... Bir türlü akıl erdiremedi; hele o çapraşık (farik ve mümeyyiz) lâfını hiç anlıyamadı... gene mecbur olacaktı Lütfü efendiye sormağa... tatsız, mânasız işler... ama, beğense de beğenmese de bu iş olacaktı. Yeni de çalışmağa oturmuştu... bu (dahili böbrek hastalıkları) da amma da karışıktı... kaçıncı kez okuyordu... TUS'ta oradan epeyce sual geliyordu.

- Hadi gidelim, dedi bekçiye ve lojmanın yanıbaşındaki Sağlık Ocağı'na doğru yöneldi.

Telefonla Lütfü efendiyi evinden aradı. Hemen gelecekmiş... Gelecekmiş de, it herif zehirini akıtmaktan da geri kalmadı: "sıkıştın mı doktor? bunlar önemli şeyler... bilmek lâzım... burada senin kitaplar değil, burada senin Lütfü efendi diye küçümsediğin tecrübe konuşur... ya... peki, peki... geliyorum..."

Çocuklar suç işledi mi, karakol veya savcı hep doktora gönderirmiş... bu çocuk suçu işlerken suç olduğunu biliyor mu, bilmiyor mu diye rapor istenirmiş... farik ve mümeyyizlik dedikleri o imiş.

Ne olmuş ki, yahu! Orta okulda okuyan bir çocuk, arkadaşları ile alır mısın almaz mısın diye iddiaya tutuşmuş ve yedi portakal almış!... Çocukluk işte!... böyle bir şeye hırsızlık denir mi?... Böyle bir şey için böyle yazışma mazışma olur mu? İki tokat atarsın, ulan bir daha yaparsan ayaklarını kırarım dersin ve işi kapatırsın... Bu işi uzatmakta mâna mı var!... boş yere zavallı çocuğun kendisine hırsızlık yapmış olma ve hırsız olma suçluluğunu yüklemiş oldular, diye düşün-

dü. Gel gör ki, önünde cevaplandırması gereken resmi bir yazı vardı. Kendisine karakoldan gönderilmiş kağıdın altına (suçunun farik ve mümeyyizi değildir) diye yazarak bekçiye uzattı. Ne saçma bir dünyada yaşıyoruz, diye düşündü.

Ertesi günü, erken saatte Ahmet ilçenin savcısının kapısında bekliyordu. Haber okulda hemen yayılmış, herkes kendine göre olayı değerlendiriyor, böylesine çirkin bir olayın Okul'un şeref ve haysiyetini zedeliyeceği, hatta bu ayıbın tüm ilçeye de yansıyacağı düşüncesiyle, Müdür bey okulun disiplin Kurulu'nu harekete geçirerek, öğrenci vasfını taşımağa layık olmıyan bu çocuğu okuldan hemen uzaklaştırmağı aklından geçiriyordu.

Hele, talibi çıkmadığı için, ömründe tek bir gün dahi bir erkek ile buluşmadığını, bırakın öpüşmek gibi rezaletleri, elini bir erkeğinkine değdirmediğini her fırsatta böbürlenerek tekrarlayan karakuru cadoloz coğrafya öğretmeni sıfırcı Nihal fırsat bulmuş, tüm bu ahlâksızların, cemiyeti iffet yolundan uzaklaştırmış olan sözde çağdaş terbiye ve serbestiden kaynaklandığını tekrarlayıp duruyordu.

Savcı bey, bir, elindeki kağıda, bir, Ahmede baktı... Ahmet olayı olduğu gibi anlatıyordu... Kendisine yapabileceği bir şey yoktu... Keşke bu iş karakolda kapatılmış olsa idi... amma, bu raddeye geldi mi, mahkemeye sevketmek zorunda idi... "sanığın samimi ikrarı ile de subut bulmuş hırsızlık suçunun..." diye iddianamesini hazırladı.

Ahmet dört gün sonra hâkim karşısına çıktı. On beş yaşını doldurmamış olması nedeni ile "suçunun farik ve mümey-

yizi olduğunun hekim raporuyla katiyetle tespiti"ne kadar mahkemesi tutuksuz devam edecekti. Hâkim bey'in elinde "olmadığı" hususunda Ocak Hekimi tarafından verilmiş bir rapor vardı; ama, ilçede, kadrosunda üç uzmanın bulunduğu bir hastane varken, daha dünkü bir çocuğun çiziştirdiği bir-iki kelimeye itibar etmesi ne kadar doğru olurdu?... Kaldı ki, manav Hüseyin efendi de, şikayetinde ısrar etmiş, müdahil olarak davaya katılmıştı; "yok, hakim bey, yok! bunun önlenmesi lâzım!.. bunların tümü gominist!.. bugün portakal çalar, yarın terorist olur banka soyar... televizyonda her gün görüyoruz... ben, partideki arkadaşlara da söyledim... yılanın başı hemen ezilmeli..." diye diretiyordu. Ocak hekimi dedikleri de kimin nesi, neyin fesi... belli mi yani... yok (farik ve mümeyyiz değil) demiş... kimsin sen be... ulan, sen daha doğru dürüst donunun uçkurunu bağlamasını bilmiyorsun... zibidi herif... doktor bey olmuş... sihtir git, ulan... diye kendi kendine genç doktora veriştiriyordu Hasan efendi...

En iyisi, çocuğu hastaneye kadar gönderip, oradan da bir rapor almak... beş adımlık yol... oradan da (farik ve mümeyyiz değil) diye rapor gelirse, hemen bir celsede kapatırım, diye düşündü genç hakim.

İlçenin hastahanesinde bir operatör, bir kadın-doğumcu, bir de dahiliyeci çalışıyordu. Operatör, aynı zamanda başhekimdi de. Ahmet, elinde sevk kâğıdı ile hastahaneye vardığında saat öğleye geliyordu. O ılık Mart gününde, üç doktor, öğle yemeklerini hastahane bahçesinin denizin tam üstündeki o güzelim burunda yemek istemiş, masayı orada kurdurmuşlardı. Vizit dediğin zaten yirmi yirmi beş dakika, poliklinik de bir-bir buçuk saatte bitince, üçü de erkenden yemeğe inmişler, başta, her adımda memeleri ve kalçaları insanı yutkundurucasına sallanan başhemşire olmak

üzere ahçıbaşı ve yamağının getireceği yemeği beklemeğe başlamışlardı.

Oh be! ne rahat! İş az... öğleden sonra muayenehanede Allah ne verdiyse... Allaha bin şükür!... Hele, denizden gelen bu meltem var ya... insanın ciğerleri bayram ediyordu...

Bir ara, gözleri, hastahane binasından elinde bir kağıt ve yanında ürkek bakışlı bir çocukla kendilerine doğru gelen hastahane katibine takıldı. Operatör Nevzat bey çok iyi ve esasında yumuşak bir insandı; ama, idari konularda, hele hele memur-katip sınıfı ile konuşurken yüzü hemen kasılır, gözleri kısılır, sesi sertleşir, yani başhekimleşirdi. Kâtip, elinde kâğıt, durumun gerektirdiği ciddiyet içinde konuyu arzederken, dahiliyeci Rıfat bey, her zamanki lâubaliliği ile uzanıp mahkeme yazısını kâtipten almış, okumuştu bile; yanında başı eğik duran çocuğa döndü ve yüzünden hiç eksik olmıyan o sevecenliği içinde şakacıktan bir tokat indirerek "ne yaptın ulan kerata! memlekette portakal kıtlığı mı var? serseri" diye ekledi; hemen de arkadaşlarına dönerek "ne iştir be! millet dünyayı alıp götürüyor da ses çıkaran yok, bu oğlan bir-iki portakal aldı diye kıyamet kopuyor" diye mırıldanırken, katipten de (farik ve mümeyyiz değildir) şeklinde bir rapor hazırlayıp kendi imzasını açmasını istedi.

Operatör Nevzat beyin yüzü bir kızardı, sonra da sapsarı kesildi. Rıfat artık çok ileri gidiyordu... hep aynı herzeyi yiyordu... kendi aralarında olsa, ne de... ama, böyle ayak takımı önünde yaptığı bu kendini bilmezliklere bir ara vermek gerekiyordu... herif, dangalaklığından yaptıklarının farkında değilmiydi! Olacak şey değil, yahu! Sen ne karışıyorsun, be kardeşim! sana ne ne oluyor! kâtip bir konuyu kendisine arzederken araya girmek, kendi kendine karar vermek, kâtibe şunu yaz, bunu yaz diye emir vermek olacak şey mi, yani!... Tam zamanı idi! Buna bir son vermek gerekirdi! Arkadaş, markadaş! kırılırsa, kırılsın! Kendi otoritesini, başhekimlik

otoritesini kırınca oluyor da, beyefendinin kırılması mı olmuyordu? Böyle densizliklere tahammülü kalmamıştı.

- Bir dakika! lütfen, Rıfat bey! sizi ilgilendiren bir konu değil!

Bu, tamamen idari bir konudur! Kaldı ki, kardeşim, bu rapor bizim hastahaneyi aşıyor! Esasında, bu raporun bir akliyeci tarafından verilmesi lâzım! Bizde psikiyatri yok ki! Böyle bir raporun tarafımızdan verilmesi idari bir hata olur! Yüzümüze çarparlar, kardeşim!... diye kesin ve sert bir sesle müdahale etti; ve sonra da, katibe dönerek, poliklinik defterine hiç kaydettirmiyerek, mahkemeye, çocuğun psikiyatri mütehassısı bulunan tam kadrolu bir hastahaneye sevkedilip istenilen raporun oraca teminini öneren bir cevap yazısının yazılmasını emretti.

İlçe hastahanesinin yazısı bir ay sonraki celsede önüne geldiğinde, hâkim beyin, İl Devlet Hastahanesine bu hususta bir müzekkere yazarak beklemekten ve bir ay sonrasına yeni bir celse tarihi tayin etmekten başka yapabileceği bir şeyi yoktu.

Ahmet, babası ile, iki hafta sonra İl Devlet Hastahanesine vardığında, psikiyatri uzmanının safra kesesi ameliyatı geçirmiş olduğu için raporlu olduğunu ve ancak bir ay sonra yeniden müracaat ettiğinde muayene edilip istenilen raporun temin edilebileceğini öğrenince, baba-oğulun elinden gelen tek şey, gerisin geriye eve dönmek ve bir ay sonra aynı yolu tekrarlamaktı.

Mahkeme günü geldiğinde, hakim bey beklediği raporu dosyada görmeyince, ileriki celse için bir buçuk ay sonrasına gün tayin etti. İpin elinden kopmak üzere olduğunu, ve, bundan böyle, mahkemenin katı kurallarının kendi insancıl duygu ve kanaatlerine üstün geleceğini biliyordu... bir akşam

üzeri, on üç yaşlarındaki bir taşra çocuğu arkadaşları ile iddialaşmış ve Hüseyin efendinin uçlarına bir-kaç taş koyarak gerdiği branda bezi ile örtülmüş sergisinden yedi adet portakal çalmıştı... Yüzü acı ile gerildi; sonra, yüzündeki gerilme, yerini, daha da acı, belli-belirsiz bir gülümsemeye bıraktı... Ne acaip, ne tatsız bir dünyada yaşıyordu... Kendisini, kendisi ile birlikte tüm toplumu acımasızcasına ezen büyük bir çarkın dişleri arasında hissediyordu... Ne yapabilirdi!... dişler öylesine keskin ve acımasızdı ki... Önündeki dosyayı kapattı, yüzü her zamanki ifadesini aldı ve eli bir sonraki duruşmanın dosyasına uzandı... ...ve, böylece, bir sonraki celsede de istenilen rapor gelmeyince, hakim bey Temmuzun başı için duruşma günü saptadı...

Ahmet ve babası yeniden İl Devlet Hastahanesine gittiğinde, psikiyatri uzmanı doktor bey geçirmiş bulunduğu ameliyattan sonra almış olduğu iki aylık istirahat sayesinde tam sağlığına kavuşmuş, basbayağı gençleşmiş, Güneyin güneşi ile bronzlaşmış bir halde hastahaneye dönmüştü. Tayfun bey yakışıklı adamdı... güneş yanığı göğsünün yarısını açıkta bırakan kocaman çiçek ve yaprak desenli, parlak renkli ipek gömleğinin içinde parıldayan altın madalyonu, her nedense sol koluna taktığı Rolex saati ve onun yanındaki ince altın zinciri, yüzünden hiç eksik etmediği alaylı gülümsemesi, ve, hastahanenin kumaşı da terzisi de kötü olduğu için hep dışardaki özel gömlekçisine diktirdiği beyaz keten tiril-tiril klinik gömleği ile gerçekten yakışıklı idi... Kravat taktığında da, gömleğinin boyun düğmesini iliklemez, kravatını daima hafif gevşek bağlardı... her sabah da, traştan sonra, en pahalısından bir afterşeyvi bol-bol sürmekten geri kalmazdı... Hastahanede dolaşırken, gıcırdılı ayakkabıları ve sert adımları ile kendisinin gelmekte olduğunu uzaktan ha-

ber verir, yaşlı yer silicisi Hasene hanımdan daima boyalı, bakımlı saçları, parfümlü, göğüsleri dik ve sağrıları dolgun Ayten hemşireye kadar tüm kadınların içlerini hoplatarak etrafına ateş saçardı. İşi iyi idi Tayfun beyin... Kulaktan dolma bilgisi, ezberlediği bir-iki tekerlemesi ve cüretkar tavrı ile işini yürütüyordu. Sabahları hastahanede, öğleden sonra da kısık yan ışıkları ve egemen koyu vişne-siyah renkleri ile bir taşra barını andıran bekleme odalı lüks muayenehanesinde işi iyi idi Tayfun beyin. Bilmek, öğrenmek, okumak, dürüst olmak gereksiz fantezilerdi kendisi için... Hayattaki temel prensibi (işimizi yürütelim) idi... Doktorluğunun yanında da politika ile uğraşır, iktidar partisinden başlıyarak tüm muhalefet partileri ile flört etmiş, en sonunda birisine kapılanmıştı... sağcı olduklarını bildiklerine kendisini sapına kadar sağcı, solcu olduklarını bildiklerine de "kardeşim, bakma benim sağ göründüğüme... fakat onların foyalarını yakalayabilmem için içlerine girmem lâzım... işi idare ediyorum... yoksa, sen de bilirsin benim nasıl bir sol olduğumu" diyerek her iki tarafı idare etmeğe çalışır, işini yürütürdü. Önümüzdeki seçimlerde de, ya şimdiki partisinden veyahut o sıralarda uygun göreceği ve kendisinin ayarlayacağı bir partiden katılmağı düşünürdü.

Şu günlerde tek önemsediği konu, bu ameliyat sırasında biraz ihmal etmiş bulunduğu muayenehanesini yeniden toparlamaktı... namussuz hastalar doktoru yerinde bulmadı mı, hemen de başkasına giderler... Gayet tabii, kendisi, hasta kartoteksinden çıkardığı hastalarının adreslerine birer kart göndererek "yeniden sayın hastalarının hizmetinde olduğunu" bildirmişti. Ama, ne de olsa, işi daha rayına tam oturmamıştı. Onun için, bugün, bir an evvel şu polikliniği bitirip muayenehaneye erken gitmek istiyordu. Kaldı ki, bu gün zaten erken gitmesi gerekiyordu. Muayenehanedeki kız kendisi (sekreterim) derdi, daha alafranga oluyordu, gelme-

den evvel, muayenehanesinde karşı partinin il idare heyetindeki birisi ile görüşme yapması lâzımdı; kendi partisinden işler pek iyi gitmiyordu; daha zamanı varken başka bir partiye kapağı atmak şarttı...

İşte tam bu sıralarda, ellerini yıkamak üzere iken, polikliniik hemşiresi, ellerinde mahkeme kağıdı ile muayene odasına yeni girmiş Ahmet ile babasını görünce, durakladı... muayene bitti, yarın gelin diyecekti de, gelenlerin elindeki mühürlü resmi kağıdı görünce bir şey diyemedi.

- Bunlar yeni geldi, doktor bey... resmi evrakla geldiler...

Tayfun bey böyle şeyleri hiç sevmezdi; muayeneyi kapattım, dedi mi kimseyi almazdı da, mahkeme kağıdını görünce yutkundu; olay çıkarmak istemiyordu; yüzünü buruşturdu, Ahmed'e bir göz attı, ne yaptın sen? diye sordu, ve daha Ahmed'in doğru dürüst ağzını açmasına zaman bırakmadan, peki peki diyerek kağıdın altına (suçunun farik ve mümeyyizidir) yazdı ve altını imzaladı. Muslukta ellerini sabunluyordu ki, tüm bu olanları yan odadan takip eden kulakçı Bahri bey, yüzündeki o alaylı gülümsemesi ile başını uzatarak "üstat, bu gün gene fırtına gibi iş yürütüyorsun" diye takıldı. Tayfun bey hiç hoşlanmazdı bu ukala heriften. Zaten, hastahanenin son bilimsel toplantısında da, kendisinin Menière Sendromu diye takdim ettiği vaka için de "ben asabiyeci değilim, ama köşe tümörü olmasın mı bu? buna bir B.B.T. çeksenize" diye laf atmıştı ya... Herife cevap vermenin tam zamanı idi şimdi. "İşine baksana sen! biz asabiyeciyiz, oğlum!.. bir baktın mı, trink, anlıyacaksın! İtin biri... hırsızlık yapmış... atacaksın içeri, bitecek... sen sağ, ben selâmet... sen sümüklülerinle uğraşırken biz bu işleri çoktan bitirdik... ruh doktoruyuz!.. ruh!" dedi ve çıkıp gitti...

Baba-oğul şaşırmıştı... İki ay bekledikten sonra, gidişgeliş üç yüz kilometrelik yolu iki defa yaparak geldikleri bü-

yük doktorun muayenesi bu muydu? Demek ki, bu idi... Hiçbir şey anlamamışlardı bu işten...

Gerçekten de büyük doktordu Tayfun bey...

Temmuzdaki celsede, hâkim bey önünde çelişkili iki rapor buldu; ocak hekimi (farik ve mümeyyiz değil) diyor, İl Devlet Hastahanesi ise, asabiyecisinin imzasını taşıyan raporu ile (farik ve mümeyyizdir) diyordu... Gel de çık işin içinden..." suç ne ki, farik ve mümeyyizliği de ne olsun" diye düşündü. Ama, her şeyden önce, uyulması şart olan usul kuralları vardı... ve, bunlara da uymak zorundaydı. Ayrıca, kendisi heyet raporu istemiş olmasına karşın, hastahaneden tek tabib raporu almıştı... hangi taraftan tutsan, iş eksik... Oldu olacağı, en doğrusu, çocuğu yakın bir Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastahanesi'ne yollayıp oradan raporu almak olacaktı. Ara kararını yazdırdı; ileri duruşma tarihi olarak da, arada tatil gireceği için Eylül sonlarına doğru bir gün verdi...

- Baba, ben delimiyim ki, beni tımarhaneye gönderiyorlar... diye endişeleniyordu Ahmet; sanki, babasının da, tüm bu olup bitenlerden anlıyabildiği ve kendisine izah edebileceği bir şey varmış gibi...

Mahalledeki çocuklara gün doğmuştu; yeni bir ad bulmuşlardı Ahmet'e: kaçık Ahmet!

Akıl hastahanesinde Kurul muayeneleri yalnız Çarşamba ve Cuma günleri yapılıyordu. Baba-oğul Pazartesi erken saatte hastahaneye gittiklerinde tek görüşebildikleri kişi kapıcı Cafer olmuştu.

- Höst! Ulan, dingonun ahırı mı burası! Bilmeden gelirsiniz! memurla görüşecekmiş... İdare ile görüşecekmiş! Memuru da benim, idaresi de benim!... beğenmedin mi yani... dedik

size ulan! doktorlar Çarşamba ve Cuma günleri toplanırlar... başka işleri yok da, hemen sizin işinizi görecekler... ulan, içeride bin hasta var... Çarşamba sabahı erken gelirsiniz... beni arayın... Cafer... Cafer bey diye beni arayın... işinize bakarım... Koskoca şeherde otel mi yok, yahu!.. Ne bileyim ben, nerede kalacaksınız... ona karışmam ben...

Çarşamba sabahı saat sekizde hastahaneye gelmişlerdi. Tahta sıralı, kirli badanalı bir koridorda diğer bekleyenlerle beraber oturdular. Dokuz buçuğa doğru, gelen memura mahkeme evrakını teslim etmişler; ona doğru da, Ahmet, kapısında (klinik psikoloğu) yazan bir odaya giriyordu. Cılız, ufak-tefek, güzel mi yoksa çirkin mi olduğu anlaşılmıyan, ağzında sigarası, beyaz gömlekli genç bir kadının önüne oturdu. Önüne, gazetelerin pazar eklerinden çıkan "bu delikten fare girdi, öbür delikten çıkması için alacağı yolu göster" gibi bir şeyler gösterdi; sonra önüne bir yuvarlak, bir-kaç çizgi, bir üçgen, bir dörtgen gibi bir şeyler çizdi ve aynısını çizmesini istedi; güneşe doğru yürüyen bir çocuğun gölgesi çocuğun önüne mi, gerisine mi düşer gibi sorular sordu; sonunda da kelebek gibi, haritalar gibi, bioloji dersinde okudukları iskelet gibi bazıları siyah, bazıları renkli bir şeyler gösterdi, neye benzettiğini sordu... ve, önündeki zile basarak gelen hademeye "şunu al götür, bir sonrakini getir" diyerek dışarı çıkardı.

Saat ikiye doğru yeniden ismini çağırdılar. Bu sefer büyük kapılı, büyük dörtgen masalı büyük bir odaya girdi. Ortada esmer, sert bakışlı, saçı kısa kesilmiş, karanlık yüzlü, çenelerini ve şakaklarını durmadan kasan, çok kızgın ve de hiddetli olduğu her halinden belli yaşlı-dinç bir adam ile onun iki yanına biri hayatından bıkmış yaşlı, diğerleri gençten dört kişi oturuyordu. Ahmet, önlerinde korku ile durduğu bu beş beyaz gömleklinin kendisi için pek de hayırlı şeyler düşünmediklerini hemen anladı. Başı eğik bekliyordu.

Heyet başkanı olduğu anlaşılan ortadaki adam sert göz-

lerini dikerek "ne yaptın sen?" diye sordu. Ahmet daha iki kelime söylememişti ki, başkan bey "serserilikten başka yaptıkları bir şey yok! işte, beğendiğiniz terbiye, işte demokrasiniz! öğretmeni solcu olacak olursa, talebesi de böyle olur!... Korsun her okula bir devlet komiseri, istediği zaman ve istediği gibi istediği derse girer, denetler... bak, her şey nasıl düzelir!... hastahaneler için de aynı... bakalım, o zaman seminerlerde çay içmek, pasta yemek olur mu!... hastahaneye de devlet komiseri diye güvendiğin bir sağlık memuru veya sıhhiye astsubayını koydun mu, görürler günlerini!... okulda da, her yerde de... evet... yaz! Cengiz, yaz! farik ve mümeyyizdir, yaz!..." şeklinde uzun bir tiraddan sonra kendisinin ve kendince Heyetin de olması gereken kararı açıkladı ve heyetteki en genç üyeye yazdırmağa başladı.

- Anlamadım, hocam! ama, galiba bu çocuğu doğru dürüst muayene dahi etmedik... hemen de, kararınızı verdiniz ve bize de kabul ettirmek istiyorsunuz!... durun, efendim, bir dakika... ortada bir şey yok ki... bir çocuk yedi portakal almış... yani, bunun için çocuğu mahkum mu edeceğiz?... diye Cengiz karşılık verdi. Kaldı ki, sizin politik görüşleriniz bizi ilgilendirmez! ben, bu karara muhalifim! katılmıyorum karara...

Başkan beyin karanlık yüzü daha da kardı, sarardı, gözlerinde şimşekler çaktı, dişlerini kırarcasına gıcırdattı, yumruklarını sıktı ve genç meslekdaşına son darbesini vurdu: Başasistan bey, kendine gel! durumunu bil ve ona göre konuş!

İşte bu sıralarda, başkanın yanında oturan ve o ana kadar olup bitenleri eskiden beri sıklıkla görmüş olduğu ve fakat tekrar görmekten hiç te şikayetçi olmadığı bir filmi seyreder gibi yayvan bir gevşeklik ve gülümseme ile takip eden yaşlı doktor araya girme gereğini duydu.

- Hey, millet! Kendinize gelsenize be!... ne oluyor!... sen de, Orhan, sakin ol, yahu! gene tansiyonun yükselecek!... bir

şey değil... öleceksiniz de, sizi kaldırma tasası bana kalacak... ne var yahu!... Cengiz öyle diyor... muhalefet verir... raporu da oy çokluğu ile çıkarırız... bağırmakta mâna mı, var... dedi, ve Ahmed'e dönerek odadan çıkmasını işaretledi.

Dışarı çıktığında şaşkındı, ağlıyordu; babası, içeride neler olduğunu sorduğunda verebildiği tek cevap, anlamadığı bir nedenle doktorların kavga ettikleri idi.

... ve, Eylül sonlarındaki celsede, hakim beyin önüne serilen bunca rapora rağmen, kararını dayandıracağı bilimsel kesinlikte bir belge gene yoktu. Bir ara, vicdani kanaatiyle hareket ederek çocuğu beraat etirmesini düşündü...

Hâlâ müdahil olarak katılan ve davasından vazgeçmeğe hiç yanaşmıyan dükkan sahibi sağda-solda "ben tuttuğumu koparırım, tükürdüğümü yalamam ben... bu işi bir kapatsınlar... o zaman, Hüseyin efendi ne yapar, görürsünüz..." gibilerden laf ediyor; işler, gün geçtikçe daha da saçmalaşan bir döngüye sarmalanıyordu. Başka bir çaresi yoktu; kararını verebilmesi için, elinde doğru-dürüst bir raporun bulunması gerekiyordu. Tek yapabileceği şey, Fakültenin Psikiyatri Kliniğine gönderip raporu oradan aldırmaktı... bu yaptığının gereksizliğini çok iyi biliyordu... ama, mecburdu. İşin esası, bu boşuna çaba, hiçbir neden yok iken kopartılmış bu fırtına yormuştu kendisini...

Ahmet'in, elindeki tüm tıbbi belgeler ile birlikte, muayene edilmek üzere Tıp Fakültesinin Psikiyatri Kliniğince muayenesi için gereken ara kararı ve müzekkereyi yazdırdı ve celse gününü Kasım ortalarına doğru kararlaştırdı.

Baba-oğul yeniden yola koyuldular... Son sefer, bölgenin gururu olan Üniversitenin bulunduğu şehre gittiler, Fakülteye evrakları ile müracaat ettiler. Ne var ki, Fakülte yeni kurulmakta idi... evet, başında bir yardımcı doçentin bulundu-

ğu zaten, başka bir hekim yoktu ya ve fakat şimdilik yalnızca poliklinik görevi yapan Psikiyatri Kliniği resmen açılmıştı; ama, kuruluş günlerinin bu hay-huyu içinde, günlük basit işlerin dışındaki muamelelerden olabildiğince kaçınılıyordu... bu nedenle de, Dekanlıktan havale edilen evrak Psikiyatri Kliniğine geldiğinde, "gereken incelemenin Çocuk Psikiyatrisi Kliniği bulunan bir Fakültede yapılıp raporun orada tanzimini uygun olacağı" şeklinde bir cevap yazısı ile, Ahmet, gerisin geriye ilçesine döndü.

... ve, hakim bey, Ahmedi çok büyük bir üniversitenin çok ünlü Çocuk Psikiyatrisi Kliniğine gönderirken, duruşma günü olarak ileri Şubat ayının ilk günlerinden birisini seçti...

Ahmet orada gerçekten çok titiz bir şekilde tetkik edildi. Doğaldır ki, tüm tetkiklerin yapılabilmesi için, Ahmedin ve, kolayca anlaşılabileceği gibi, babasının da o büyük kentte bir hafta kadar kalması ve kendisine verilen görüşme günlerinde kliniğe gelmesi gerekiyordu. Vak'anın tetkiki ve değerlendirilebilmesi genç, zeki bakışlı, pırıl-pırıl beyaz klinik elbiseleri ve gömleği ile yakışıklılığı daha da belirginleşen bir başasistana verildi. O da, evvelâ, psikolojik test bataryasının tatbiki için klinik psikoloji seksiyonuna, oradan EEG laboratuarına, ve, her ne kadar rutin muayeneler için şart değilse de, o sıralarda bir arkadaşının hazırlamakta olduğu (kriminal çocuklar üzerinde organik beyin sendromu açısından magnetik rezonans ve genetik kromozomal araştırmalar sonuçları arasında karşılaştırmalı bir çalışma) konulu doçentlik tezi için hazır bir vaka çıktığına göre, radioloji ve genetik bölümüne, oradan da aile çevresinin tetkiki için sosyal anamnez alınmak üzere Psikiyatrik Sosyal Hizmet Bölümüne göndermiş ve nihai psikodinamik ve klinik değerlendirmesinin yapılması için de ihtisas imtihanına iki ay gibi çok

az bir zaman kalmış kıdemli bir asistana havale etti. Her şey hazırlandıktan sonra da, elinde kap-kalın ve koskoca bir dosya, başasistan, Ahmedi, Büyük Hoca'ya takdim etti. Gerçekten de, ünvanına lâyık, baba bir adamdı Büyük Hoca. Amerikada yıllarca Çocuk Psikiyatrisi alanında çalışmıştı. Amerikan ekolünü takip ettiği için, hazırladığı raporların tanzim ve yazılış tarzları, ününe biraz da kıskançlıkla bakan diğer meslekdaşları tarafından yadırganırdı. "Bak be kardeşim, Allahını seversen... sen de hekimsin, ben de hekimim... yaptığına bak... tıbbi bir rapor mu, yoksa, satıcı genç kızların okuduğu ucuz mal romantik aşk hikayesi mi?..." diye arkasından laf ederlerdi.

O gün de, Büyük Hoca, olayın, arkadaşları ile iddialaşmış bir çocuğun 7 portakal çalmasından başka bir şey olmadığını görünce, başasistanın büyük bir önemseme içinde saygı ile sunmak üzere olduğu koca dosyayı açtırmadan eli ile bir kenara itmişti, Ahmede sevecenlikle göz kırpmış ve onu odadan çıkardıktan sonra, başasistanını yanına oturtarak raporu yazdırmağa başladı: "Ahmet cin gibi, Güney güneşinin sıcaklığını yüzünde aksettiren tatlı bir çocuktur. Bugünkü yorgun günüm içinde Ahmet ile konuşmak, o şipşirin ve tertemiz çocukla görüşmek yorgunluğumu giderdi..." diye başlayıp "suçunun farik ve mümeyyizi olmadığı" şeklinde biten beş sayfalık upuzun bir raporu hazırladı.

Kürsüde, genç hakim gözlerini kırpıştırdı, rapor kâğıdının başlığına baktı, sondaki imzanın üstündeki Çocuk Psikiyatrisi Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. şeklindeki upuzun ünvana baktı... bir daha okudu... yutkundu... Ahmede baktı, yeniden raporu okudu... Şaşırmıştı. Ne düşüneceğini, ne yapacağını bilmiyordu. Rapordaki lafları Ceza Kanununun ilgili maddesine nasıl bir gerekçe ile uydursun? Daha doğrusu,

raporun ilk sayfalarındaki yazılanlarla sondaki "farik ve mümeyyiz değildir" sonucunu nasıl bağlasın? Ne garip, ne tuhaf bir dünyada yaşıyoruz yahu! oldu olacak, Ahmed'i Büyük Kurul'a göndermek şart olmuştu. Ondan sonra, oradan ne gelirse ona göre karar verecekti.

Başta, işi o kadar uzatmak istememişti; ama, gel gör ki, artık yapabileceği bir şey yoktu. Müzekkereyi yazdırdı ... yılının Mart ayının 16. gününde, akşam sıralarında işlemiş bulunduğu (hırsızlık) suçunun farik ve mümeyyizi olup olmadığının tesbiti ile raporunun duruşma günü olan Nisan ayının ... gününden önce gönderilmesi..." ...

Suçu öylesine büyüktü ki Ahmedin, suçunun farik ve mümeyyizi olup olmadığının saptanması için bir senedir, babası ile birlikte, hastahaneden hastahaneye, fakülteden fakülteye, şehirden şehire taşınıyordu... ve, işte şimdi de, son kararın verilmesi için Büyük Şehir'deki Büyük Kurul'un huzuruna çıkacaktı.

Otobüse binerken, annesi, temiz bir gömlek ile yeni ütülenmiş okulda giydiği lacivert ceketi ve gri pantolonu ile lacivert kravatı, bir çift boyalı siyah iskarpin ile, belki de Büyük Kurul malumat almak için babayı da huzura çağırırlar diye o gün temiz giymek üzere kocasına da beyaz bir gömlek ve kravatı da koymağı ihmal etmediği gri bavulu eline verdi. Büyük Şehire doğru otobüs yola koyulduğunda, kadıncağız, gizliden gizliye gözlerini siliyordu.

Büyük Kurul'da bu tür dosyalar hep problem yaratırdı. Ahmedin sapasağlam, cin gibi akıllı, 13 yaşlarındaki bir çocuk olduğunu anlamak için koca-koca ünvanlara sahip olmak gerekmezdi. Ne olmuştu, yani... portakalların ibadullah

bol olduğu, değil sadece her evin bahçesindeki ağaçlarda, fakat yerlerde ve sokaklarda öbek-öbek yığıldıkları bir memlekette, 13 yaşındaki bir orta okul talebesi arkadaşları ile iddialaşarak bir sergiden 7 adet portakal almış!... çocukluk, işte! çocukca, tam bir taşra çocuğunun yapacağı bir haylazlık, bir yaramazlık, ... Evet portakalları alırken Hüseyin Efendinin kızacağını, hatta yakalandığında ceza göreceğini biliyordu... biliyordu da, bu işi yaparken (hırsızlık), (hırsız olma) kavramlarının içerdiği o kötü anlamın, Hüseyin efendinin sergisinden şakadan 7 portakal alınması olayı için de geçerli olduğunun farkında mı idi? Evet, ne akıl hastası idi ne de aptal... Ama, gerçekten, bu yaptığının ayırtımında mı idi? yani, eylemin gerçekten bilincinde mi idi, suçunu gerçekleştirirken? Ne çare ki, senelerden beri, akıl hastası veya zeka gerisi olmıyan suçlu çocuklar için, genelde, kestirmeden (farik ve mümeyyizdir) deniyordu.

Duvarları sert bakışlı, ciddi görünümlü, bazıları fesli, yaşlı başlı adamların resimleriyle dolu Kurul Odası'na girdiğinde Ahmet iyice şaşırdı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Anlaşılıyordu ki, doktorlar, bir evvelki hastanın değerlendirmesini daha bitirmemiş, bağırarak tartışmalarını sürdürüyorlardı. Kendisinin ilk defa gördüğü at nah biçiminde dar bir masanın etrafına oturmuş kadınlı-erkekli beyaz gömlekliler görüşlerini diğerlerine kabul ettirmeğe çalışırken, ortada oturan acaip gözlüklü, acaip uzun beyaz saçlı, yorgun ve bezgin yüzlü yaşlı bir adam bir taraftan önündeki kağıda bir şeyler karalamağa çalışırken, diğer taraftan da kısılmış sesi ile etraftakilere laf yetiştirmeğe uğraşıyordu. Onun yanında oturan spor gömlekli ve kazaklı, pembe renkli gözlüklü, hafif alaylı yüzlü, gerginliğini göstermemeğe uğraşan, kendisinden emin tavırlı diğer bir uzun saçlı yaşlı adam da hem orta-

da oturan arkadaşını yatıştırmağa hem de herkese hâkim olmağa çalışıyordu. Onun solunda oturan biri sarı saçlı diğeri topluca iki gençce hanım ile gözlüklü, benim söz hakkım yok ama ben bu işi en az sizin kadar bilirim tavırlı genç adam hem birbirlerine giriyor hem de üçü birleşerek ortadaki ihtiyar adamın her dediğine karşı çıkmağa yarışıyorlardı. Uçta oturan gencecik gözlüklü bir doktor da, saygılı bir şaşkınlık içinde etrafına bakınıp duruyordu. Bir ara, ortada oturan uzun beyaz saçlı, tuhaf gözlüklü yaşlı doktorun sağında oturan genç, gözlüklü, sarışın doktor hanım da curcunaya katılıp "hocam, neden ısrar ediyorsunuz, anlamıyorum... ben de size katılmıyorum" diye nazik bir sertlik içinde genel karşı koyma korosuna katılınca, yaşlı doktor "ne yaparsanız yapın! ben kararımı verdim! ... bu karar çoğunlukla çıkar... ya ben, ya sizler muhalif çıkarız... dosya Genel Kurul'a gelir, orada hesaplaşırız..." şeklinde gereksiz bağırınca, yanındaki arkadaşı eli ile bacağını sıkarak onu yatıştırmağa çalıştı... Ve işte, bu sırada at nalının sağ tarafında oturanlardan orta yaşlı gözlüklü bir adam ciddi bir kızgınlıkla "bitirelim artık... ne olduğu belli... yemeğe inelim... lokanta birde kapanır... sonra yemek kalmaz" diye hiç beklenmedik bir öneriyi ortaya atınca, "eee! artık buna bir şey denmez..." kabilinden ortadaki gergin hava birden gevşedi. O sıralarda, ortadaki yaşlı doktor, sağ uçta kendi halinde muzip bir gülümseme ile olup bitenleri güzel bir vodvil seyreder gibi takip eden şık giyimli, yakışıklılığından emin, Kurulda üye olmakla beraber çok uzak bir dalın uzmanı olduğu için işi biraz da alaya alan doktora takıldı.

- Yahu, sen de bir şey söylesene!

- Ne diyeyim abi... ben sizlere bakıyorum... hoşuma gidiyor... ben sizin bu işlerden anlamam... anlasaydım, bu köşecikte oturmaz, sizler gibi ortalarda otururdum... değil mi abiciğim?... yalnız, abi... Galatasaray kötüye gittiği için senin sinirlerin biraz bozuk, gibi...

- Ulan kerata, umurunda değil senin... diye, ortadaki yaşlı doktorlardan kendinden emin tavırlı olanı konuşmağa katıldı.

Ortalık durulunca, o zamana kadar ağzını bir defa ilk teze, bir defa karşı teze, bir diğer defa gene ilk teze katıldığını söylemek için açmış bulunan sakin, huzurlu, rahat ifadeli üçüncü yaşlı doktorun salonun bir köşesinde elinde bazı renkli kağıtlar, bir alfabe ve oyuncaklarla bir çocuk ile konuştuğu görüldü.

Herkes birbiri ile kapışırken, o da kapıdaki yardımcıya işaret ederek bir sonraki hastayı çağırmasını istemiş, ve içeri giren Ahmedi bir köşeye çekerek muayeneye başlamıştı. Gözlerin kendisine çevrildiğini görünce:

- Ben muayene ettim... farik ve mümeyyiz... her şeyi biliyor... renkleri biliyor, Atatürk'ü tanıyor, bayrağı tanıyor, okuyor... orta okul ikinci sınıfında imiş... hadi... farik ve mümeyyizdir diye yazın da, bitirelim bu işi... diye izah etti.

Ahmet ne zaman girdi, ne için gelmişti... suçu ne idi; nasıl olmuştu, dosya içeriği nasıldı, dosyası nerede idi... kimsenin bildiği bir şey yoktu...

Çocukluğundan beri devam edegelen ve kendisine karşı duyduğu güvensizlik hissinin sonucu olan çabuk kızma ve parlama hali yılların geçmesi ile büsbütün artınca, acaip gözlüklü yaşlı adamın kendisini kontrol etmesi daha da güçleşiyordu. Ama, insanı çıldırtan öylesine tuhaf şeyler de oluyordu ki... gel de parlama, gel de patlama... Fakat, her şeye rağmen, kendisinden 10 kadar yaş daha yaşlı olan ve daima (ağabey) ve (hoca) diye hitap ettiği bu meslekdaşına karşı saygıyı elden bırakmak istemiyordu. Böyle hallerde de, en kolay çatacağı adam, bu palazlanma yılları süresince en ufak bir olaya neden olmamağa özen gösteren ve her hali ile "bana iş verin, yapayım... ama ne olur, beni kendi kavgalarınıza karıştırmayın" dediği için o zamana kadar ağzını hiç açmı-

yan, ifadesiz bir yüzle olup bitenleri takip eden sağ uçta oturan, genç bir doktordu.

- Yahu, bu ne biçim raportörlük!. kim bu çocuk, neyin nesi, ne için geldi!.. hiçbir şey söylediğiniz yok!... Dosyası hazırlandı mı? Vakayı takdim etmeden neden aldınız bunu? Neye çağırdın?... kim çağırdı?...

- Hocam, bir dakika! Galiba, haksızsınız! Arkadaşımız çağırmadı... çağırmadığı için de dosyayı bilmesine olanak yok! Siz tartışırken, hoca, kapıdaki vazifeli memura bir sonraki hastayı almasını istedi... diyerek gözleri ile, elindeki renkli kağıt ile oyuncakları masanın gözüne koymağa uğraşan üçüncü yaşlı doktoru işaretledi.

O zamana kadar hiç mi, hiç ağzını açmamakla beraber tüm dikkatle her şeyi takip eden kır saçlı alim tavırlı genç üye, ihtiyar başkanın huysuzluğuna dayanamayıp müdahale etme gereksinimi duydu.

Yaşlı başkan durakladı, kendisini toparlamağa çalıştı, özür dilerim gibisinden anlaşılmıyan bir şeyler mırıldandı. Ahmedin muayenesini bitirmiş ve kararını vermiş olduğunu ifade eden doktorun elinden dosyayı huzursuz ve gergin bir şekilde aldı, ve, sonra, tetkik etmesi için genç raportöre uzattı.

Evet, Hüseyin efendinin sergisinden Ahmet bilerek ve istiyerek yedi portakal almıştı. Kendisi, suç sıralarında 13 yaşlarında sapasağlam ve cin gibi bir çocuktu.

- Söyledim size, ben muayene etmiştim zaten... hiçbir şeyi yok... Atatürk'ü biliyor, renkleri tanıyor, okuyabiliyor... farik ve mümeyyiz işte... neye böylesine zaman kaybediyoruz... anlamıyorum... diye ilk muayene eden yaşlı doktor üsteledi.

- Yani, hoca, bu çocuk sizce (suç işlediği)nin farkında mı? Ortadaki doktorun sesi yeniden titremeğe başlamıştı.

- Vallahi, ben de senin fikrindeyim... diye sol taraftaki spor giyimli, acaip uzun beyaz saçlı doktor diğer acaip uzun saçlı, huysuz arkadaşını desteklemek istedi.

- O zaman, tüm bu gibi hırsızlık vakalarında aynı kararı vermek lazım, efendim... basbayağı hırsızlık işte... neden ısrar ediyorsunuz, anlamıyorum hocam... diye tıknaz doktor hanım karşı çıktı ve kalın gözlüklerinin arkasından gözleri büsbütün kızgın bir hal aldı; ve, hemen, diğer arkadaşları da karşı koyma korosuna katıldılar...

- Belki de başka hırsızlıkları da var... daha evvel de gerçek hırsızlık yapmadığını nereden biliyoruz efendim, diye acaip bir sözü ortaya attı topluca gençce doktor hanımın yanındaki saçı sarıya boyalı diğer gençce doktor hanım.

- Anlıyamıyorum... sizin nasıl düşündüğünüze bir türlü akıl erdiremiyorum... diye ortadaki yorgun ifadeli doktor mırıldandı.

- İş uzuyor... diğer hastalar bekliyor... daha çok dosya var... isterseniz başka bir güne bırakalım bu vakayı, şeklinde üçüncü yaşlı doktor bir öneride bulunurken, at nalının sağ kanadının uçlarındaki o muzip, yakışıklı genç doktor sert bir şekilde ortaya atıldı.

- Özür dilerim hocam... ben akliyeci değilim... ama hekimim... hekim mantığım var... biz burada neyi tartışıyoruz... neden medikal konuların dışına çıkıyoruz. Gerçekten ben anlamıyorum... bizim işimiz... bu çocuk hasta mı, değil mi?... karar vereceğimiz budur... değil mi?... Hasta olmadığına göre, farik ve mümeyyizdir diyeceğiz... üst tarafını, kararını hakime bırakalım... doğru değil mi, ağabeyciğim...

Evet, kararın, Ahmedin yarınını tayin edecek kararın rengi belli oluyordu...

- Vallahi, bir dereceye kadar etkili olabiliyoruz... elimizden başka ne gelir?... katılmak gerek karara, ağacığım...

Demek ki, görüşüne ve kişiliğine çok güvendiği arkadaşı da, genel kanaata doğru yakınlaşıyordu...

Yapılacak başka bir şey yoktu...

Muayene kağıdını eline aldı, Ahmede baktı, durakladı,

yutkundu... ve "herhangi bir çocukluk devresi psikiyatrik sendrom veya zeka geriliği bulgusu saptanmamış olmakla, suçunun farik ve mümeyyizi olduğu"nu yazdıktan sonra imzalıyarak arkadaşlarının da imzalamaları için kağıdı uzattı...

Mart ayı içinde, hakim bey, bir gece, kaldığı bekâr lojmanında şiddetli bir böbrek taşı krizi geçirdi. İlk tedavi ve tetkikleri ilçe hastahanesinde yapıldıktan sonra, ameliyat edilmek üzere ilin devlet hastahanesine kaldırıldı. Bir-kaç gün içinde ameliyat olmuş, taburcu olmuştu; taburcu olurken de, kendisine bir buçuk aylık istirahat raporu verilmişti. İstirahatli olduğu sürece kendisine komşu ilçeden bir hakim vekalet edecek, duruşmalara o girecekti.

Mahkeme günü geldiğinde, istirahatli arkadaşına vekalet eden yeni hakimin önüne raporlarla dolu kabarık bir dosya geldi. Dosyanın içeriğini bilmiyordu; o anda tetkik edip kavramasına da olanak yoktu. Dosyayı bilen esas hakimin gelmesini beklemek en doğru olur, diye düşündü... ve, mahkemeyi Haziran ortalarında bir güne bıraktı...

İzinden dönen genç hakim heyecanla dosyalarına sarıldı. Bilhassa sürüncemede kalanları bitirmek istiyordu; yokluğunda oluşan gelişmeleri öğrenmek için dosyalarını karıştırmağa başladı.

Nihayet! yılan hikayesine dönüşen 7 portakalı alan 13 yaşlarındaki çocuğun farik ve mümeyyizliği konusu sonuçlanmıştı... Büyük Kurul'dan gelen cevap beklediği gibi, istediği ve inandığı gibi değildi... değildi ama, hiç olmazsa, usul açısından, eski çelişkileri gideren nihai bir cevap eline gelmişti...

Zaten, duruşma günü de yakındı...

Ahmet bir gün öncesinden saçlarını kestirmiş, o sabah temiz beyaz gömleği ile ütülü lacivert ceket ve gri pantolonunu giymiş, okul kravatını takmış, siyah ayakkabılarını boyamış olarak mahkemeye geldi. Arkadaki dinleyici sırasında ise babası ve anası büzülmüş, sessizce bekliyorlardı. Sıraları gelince içeri girdiler... Her halde o gün, hayırlısı ile, bir buçuk yıldır tüm aileyi alt-üst eden, Ahmedi yıkan bu yedi portakal karabasanı halolacaktı...

Hakim bey önündeki dosyaya baktı, içeriğini karıştırdı, gelen tüm raporları yeniden okudu, Ahmede baktı, yutkundu... ve, katibe yaz! dedi.

"Büyük Kurul'dan rapor geldi, okundu, sanığın suçunun farik ve mümeyyizi olduğu görüldü.

1- Meteoroloji Müdürlüğünden ... yılının Mart ayının 16. gününün akşamı 6.50 sıralarında ... ilçesinde güneşin batmış olup olmadığının ve sözü edilen gün saatinin gündüz mü, gece mi olduğunun sorulması;

2- Bilirkişice suç mahallinin krokisi çıkarılarak serginin üstünün branda bezi ile örtülmüş ve branda bezinin uçlarının taşlarla da muhkem bir şekilde kapatılmış olması keyfiyeti de gözönüne alınarak, böyle bir mahalin kapalı mı, açık mı olarak kabul edileceğinin Teknik Üniversite İnşaat ve Mimarlık Fakültesinden sorulması, ve mahkemenin Eylül ayının 20'sine bırakılması..."

O gün hakim Nejat bey çok yorgundu... kendisini çok ağır, altından kalkamıyacağı, tüm benliğini ezen koca bir çarkın dişleri arasında parçalanmış, ezilmiş hissediyordu... Akşam, savcı arkadaşı ile İmren Lokantası'na gittiğinde ağzını hiç açmadı... ve, o akşam, hiç yapmadığı bir şey yaptı... üç duble rakı içti...

ÜÇÜNCÜ TANIĞIN YAŞI KAÇTI?

O gün kömür madenlerinin karanlıklarında canı çıkmıştı. Kolay değildi nefes aldırmayan karanlık ocaklarda gün boyunca kazmayı sallamak... Üç yıl olmuştu Digor'dan çıkalı... üç uzun yıl... Dini ayrı, lisanı ayrı, adamları ayrı, her şeyi ile düşman görünümlü bu yaban eline bir avuç hemşehrisi ile geldiğinde böyle olacağını hiç beklemiyordu.

Altı aya kalmaz çoluk-çocuğu getirirsin... zaten orası memleketin bir parçası oldu gayrı... sağa bak ahbap, sola bak hemşehri görürsün... hep bizden... hiç yabancılık çekmeyeceksin ki... Kaldı ki, oluk gibi de para kazanacaksın... bir, bilemedin iki, iki buçuk yıl dişini sık... ondan sonra, ver elini memleket... hem de cebinde tonlarca para ... kuvvetli para... gâvur parası... artık ev mi alırsın, tarla mı alırsın... yoksa, şeherde mi yaşarsın... keyfin bilir...

- Essah mı, be?

- Essah ya... yalan mı söylicem?... Hoşuna mı gider, bitlerinle Karakayınlar'da kalmak?...

... Ve, Hüsso evini, barkını, gözü gibi sevdiği ceylan gözlü gencecik karısı Ayşe'yi ve küçük çocuğunu bırakarak, kalktı, bu gâvur eline geldi...

Otuz yaşlarında idi geldiğinde. Birkaçı hemşehrisi, kırk kişi kadardı. Erzurumda Burhan bey dedikleri ağzı kalabalık bir adamın yazıhanesine, oradan da onları otobüs ile Almanya'ya götürecek Ertan bey diye gençten bir herifle İstanbul'a gelmişlerdi... Hüsso hayatında ilk kez böyle bir büyük kente gelmişti... Adamlar, adamlar koşuşuyor... yarı uryan karılar oralarını-buralarını göstererek dolaşıyor... yollar, arabalar... patırtı... kalabalık...

- Yahu Ahmet, bu ne iştir böyle?... Bu karıların herifleri bir şey demez mi bunlara?... her tarafları gözüküyor bunların... diye sormuştu bir arkadaşına.

- Bu ne ki... Alamanya'ya gidek de, gör... orada tüm garılar anadan çılbak dolaşıyor sokaklarda... bak, neler göricen oralarda...

Ne var ki, Almanya'ya vardıklarında pek bir şey göremedi. Zaten otobüsten iner inmez şaşırdı kaldı. O zamana kadar güleç yüzlü olan Ertan bey bir değişti, bir değişti ki... Kelle hesabı saydıktan sonra, onları Her Klaus diye çam yarması gibi sarışın bir herife teslim etti ve ona bazı kağıtları imzalatıp çantasına koyduktan sonra, onlara dönüp bir allahaısmarladık bile demeden çekip gitti..

İşte, Almanya diye gördüklerinin tümü bu idi. Her Klaus, onları, başka bir otobüsle üç saat kadar gittikten sonra karanlık, pis, tozlu duvarlı bir yere götürdü. Orada kalacaklar, ertesi sabah da işe başlayacaklardı.

Üç yıl geçmişti. Kahredici bir tekdüzelik içinde geçen boş, pis, ağır kokulu, nefes aldırmayan dumanlı üç yıl... çocuklarından uzak... ve, en önemlisi, kadınsız geçen üç koca yıl... Hüsso seviyordu karısını. Ayşe'den başka hiçbir kadını göremiyordu; pazarları izinli çıkıp akşamları dönen arkadaşlarının anlattıkları, beraber bira içip, nasırlı ellerini pamuk gibi baldırlarında, ıslak apış aralarında gezdirdikleri koca memeli, koca kıçlı sarışın kadınları içi hiç mi hiç çekmiyordu; ve, bu ayrılık ne denli uzun sürecekse sürsün, tek bir kez dahi vücudunun başka bir kadının vücuduna yaslanmasını istemiyordu. Almanya'ya geldikten altı ay sonra karısını ve çocukları getirebileceğinin koca bir yalan olduğunu daha on beş gün geçmeden anlamıştı. Hangi para ile bu kadar yol parasını bulacaktı, onlar da gelince, ailece kalmaları için ev tutabilecekti?... kaldı ki, çocuklarını ve karısını getirme iznini de nasıl alacaktı?... Kararını vermişti; nasıl olsa böyle bir hatayı yapmıştı; gençti... en doğrusu, dişini sıkıp beş yılı doldurmak... o zamana kadar da, dişinden arttırdıkları ile, az da olsa, biraz parası olacaktı... ondan sonra da, hiçbir kuvvet onu buralarda tutamazdı...

- Gene daldın, ulan Hüsso... hayal mı görüyon?...

Yorucu uzun günün verdiği bitkinlikle yatağında kendinden geçmiş, yemeğe çağıran oda arkadaşlarının seslerini duymuyordu.

- Ne var ki, be!

- Ne olacak, ulan... ne olacak! ulan, hayvan gibi çalışıyon... çalışıyon da, bir gün olsa, sen de gözünü aç ta etrafta olup bitenlere bak, be!... yemeğini ye de, gel beraber çıkak... sağa-sola gidek... garılara gidek be! evliysen, evlisin... garın varsa, garın var... amma... üç yıl sonra... oh, oh! neler olur, neler! ... sen burada... o arada... evlilik mi, kalır! burada Al-

man garıları var, be! fırancala ekmeği gibi... yumuldun mu, içlerinden bir daha çıkamazsın... kendine bak!... bizimle gel de, garı tadı al!...

Ağzını açıp tek bir kelime cevap vermedi. İki-üç lokma bir şey yedi, sonra, yatağına uzandı, sırtını dönüp kaldı. Biraz sonra, arkadaşları da, çıkıp gittiler. Öylesine yorgun idi ki, uyuyamadı bile... yarı uykuda-yarı uyanık dalmıştı... düşünüyordu... bir ara, arkadaşlarının kendisine son söyledikleri aklına geldi... Ne demek istiyorlardı o söyledikleri "evli isen evlisin, karın varsa var... ama üç yıl geçtikten sonra...oh, oh!... neler olur!..." lafları ile?

Aklına kötü bir şey gelmiş de, onu kovmak istiyormuş gibi başını salladı. Aklına geleni kovmağa çalıştı. Ama, ne kadar kovmağa çalıştıysa, o kötü şey daha da bir kuvvetle aklına yapışıyordu... Odada yapayalnızdı... birisi daha olsa, ona başka bir şeyler söylese, yahut o kendisine başka bir şeyler söylese, belki de, aklına gelenleri uzaklaştırabilirdi... Ama, yanında kimse yoktu... odada yapayalnızdı... boşa idi tüm çabaları... her direnişinden sonra daha da kuvvetlenen korkunç bir girdabın içine sürükleniyordu... ve, kurtulması için yaptığı her çaba da onun biraz daha derine batmasına neden oluyordu.

Ne oluyordu kendisine? Bu kötü fikir, hiçbir neden yokken, nereden geldi, son yarım saat içinde tüm benliğini kapladı?... Biliyordu... emindi bundan... olamazdı böyle bir şey... Ama, korkunç bir düşünce ve o düşünceyi daha da korkunçlaştıran bir görüntü tüm benliğini kaplamıştı... Ayşe'si, ceylân gözlü Ayşe'si, çocuklarının anası Ayşe'si dayanamamıştı bu üç koca yıllık erkeksizliğe... Dayanamaması da, doğaldı... Sevişme sunağına adanmış armağanlar gibi erkeğe doğru uzanmış memeleri, dipdiri kalçaları, arzudan açılıp kapanan ve sonunda erkeği kendisine hapsedercesine mengeneleşen bacakları, gerilen yüzü ve kadın diye haykıran bakışları ile

Ayşe'si dayanamazdı erkeksiz geçen bunca yıla... zaten, önlerinden her geçişinde ona arzu ile bakan öylesine çok erkek vardı ki... birisine bir tek defa bakması yeterdi... Evet, köyde babası ve kardeşleri vardı... herhal, onlar gelinlerine gözkulak olurlardı... kaldı ki, kayınbabası da amcası oluyordu... o da kızına göz açtırmazdı... Evet, doğru... tüm bunlar doğru... ama, kendisi orada değildi ki... bilemezdi... emin olamazdı ki... Ama, daha dün köyden mektup gelmişti... Ayşe'si yazmıştı... sevgi dolu, bağlılık dolu... utangaç bir kapalılıkla söylenmeğe çalışılmış arzu dolu bir mektup... evde her şeyin doğru dürüst gittiğini söyliyen, çocukların iyi olduklarını ve en küçüğün önümüzdeki yıl okula başlıyacağını muştulayan, mala-davara kendi kardeşlerinin baktıklarını ve hiçbir yaramazlık olmadığını haberleyen, ve bu ayrılığın çoğunun gidip azı kaldığı için birbirlerine atılacakları günün yaklaştığı için mutluluğunu belirten, "ağam, adamım" diye başlayıp "karın" diye biten bir mektup... Hayır! yazacaktı karısına ve açık açık kendisini aldatıp aldatmadığını soracaktı!... karısına karşı ayıp olursa, olsun! rahatlaması lâzımdı... ah! karısı burada olsaydı da, doğrudan kendisine sorsaydı... cevap verirken gözlerine de, yüzüne de bakardı da, daha emin olurdu... ama, o uzakta...

Günlerce bu fikir aklını kurcalıyordu... öyle bir şey olmadığını, tüm bu korkularının saçma ve yanlış olduğunu biliyordu.. emindi karısının sevgisinden... ama, gene de, bu saçma fikir aklına yapışmış, bir türlü ona rahat vermiyordu... kendini kurtaramıyordu bu pis, pis olduğu kadar da saçma olduğunu bildiği fikirden...

Bir akşam konuyu oda arkadaşlarına açmak istedi; belki onlar onu rahatlatabilirlerdi... Binbir defa pişman oldu... Yüzlerinde, kendi içlerinde gizli kalmış aynı kuşkunun bir

başkasında da olduğunu bilmenin yarattığı geçici rahatlama ile birlikte oluşan o hain alaylı gülümseme belirdi... Bilinmez ki... olur da, olmaz da... evinden, karısından yıllarca ayrı kalmayı göze alan kimse, bunu da göze alması gerekirdi... "boş versene, yahu... işi oluruna bırak... sen bugüne bak!..." olmuştu son sözleri...

Ve, ondan sonra da, boş geçen sıkıntılı bekâr odası gecelerini renklendirecek bir konu haline geldi Hüsso'nun kuşkuları.

Ulan Hüsso, ne haber? Ne diyor mektuplar? Hiç olmazsa, köyde komşulara yaz da, bir şey varsa anlamağa çalış... Ama, diyeceksin, elin adamı neye senin işine karışsın... başını belâya mı sokacak?... her şey iyi, yaramazlık yok, der de, olan tüm boklukları da bilir gene... Mektuptan da bir şey çıkmaz... yazma! yazma mektup... en iyisi, boş ver sen her şeye...

Her geçen gün, her geçen hafta ile kuşku yılanı daha da çörekleniyordu kafasında... Bir ara, her şeyi bırakıp memlekete dönmeyi düşündü... yüz yüze konuşunca, belki de, içi ferahlanacak, kuşkuları dağılacaktı... Ama, ya öyle değilse... o zaman da, namusunu temizlemesi gerekecekti... nasıl mı? böyle hallerde namus nasıl temizleniyorsa, öyle... başka yolu yoktu, bu işin... Etrafındaki bekâr arkadaşlara baktı... ne rahattı onlar!... hiç böyle tasaları olmazdı... hiç olmazsa hafta sonlarında günlerini gün edip yaşıyorlardı... ondan sonra da, gelsin abartmalı anlatmalar...

Birden aklına bir fikir geldi... Kurtarıcı, rahatlatıcı, yaşam sevinci veren bir fikir... Evli olmazsa tüm bu kahredici

kuşkuları, zedelenmiş namusları ve bunlarla beraber gelen namusun temizlenmesi ve sonuçları hiç olmıyacaktı... İnanmıyordu artık karısının ona sadık kaldığını... İlk aylardaki iğrenç kuşkunun yerine, korkunç sonuçları da beraberinde getiren acımasız bir inanma gelmişti. İşte, tüm bunlardan kurtulması için tek bir çare kalıyordu... O da, boşanması... Nasıl olsa, resmi nikahı yoktu... dini bir nikahla evlenmiş olduğu gibi dini bir yolla da boşanabilirdi.

Büyük amcası on iki yıldır Almanya'da komşu bir şehirde tüm ailesi ile yerleşmişti. Kendisine yardımcı olabilirdi. Kaldı ki, karısının da amcası olduğuna göre, her iki taraf için ailenin büyüğü durumunda idi... En doğru yolu bulmuştu. Amcasına danışacaktı, ve boşanmalarının sağlanmasını isteyecekti.

Sanki son aylarda içini kemiren kuşku gitmiş, altında ezildiğini duyduğu yük üstünden kalkmıştı. İçinde yeniden yaşama sevinci belirdi. Üç yıldır arkadaşlarının anlattıkları ve bir türlü tatmayıp kendisine haketmediği hafta sonlarının günah dolu tadlarını artık kendisi de yaşamak istiyordu... Ama, önce, her şeyin usulüne göre yapılması, gerekenin eksiksiz tamamlanması gerekiyordu.

... Ve, o hafta sonu amcasına gitti... Amcasına, karısına, ailenin tüm üyelerine kuşkularını, son aylar içinde bulunduğu çıkmazı anlattı... Ve, sonda, karısından boşanmak istediğini söyledi... Yoksa, içindeki bu kuşku ile yaşıyamazdı... boşanmazsa memlekete gitmesi ve namusunu temizlemesi gerekiyordu...

- Hele dur, kurban... dur, aslan yeğenim benim... elini niye kana boyayayasın? sana da yazık, üç çocuğuna analık etmiş gıza da yazık... yazalım da soralım... mesele nedir diye... essah mı değil mi, dorgi mi yalan mı bu dediklerin... bildiğim kadarı ile sütte leke olur da karında olmaz... ama, gancıktır... bilinmez... içine kuşku yılanı girmişse, elinden bir kaza

çıkmadan işi halletmek en iyisi olur, kurban olduğum yeğenim... nasıl olsa sen de, karın da aynı ailedeniz... çocuklar için mesele olmaz... onları baban ile annene veririz... aynı ailede kalacaklar... sen, yalnız, kızı rahat bırak... kadın istersen biz sana burada da buluruz... dünya kadar akraba var, hemşehri var... onların kızlarından en iyisini bulur sana veririz... veya garı-kız bol burada... gancıktan geçilmez... kendin bul... boşa karını gitsin... istersen şimdi burada halledelim bu işi... üç şahidin önüne üç taş attın ve üç defa "boş" dedin mi, boşanır gidersin... bundan gayri, garı da senin namusun altında kalmaz... O da başının çaresine baksın, artık... Ben memlekete yazar, boşandığını söylerim... bak, işte!... ben varım, Mehmet emmin var... yengen var... bizim oğlan Hasso da koca delikanlı oldu... o da var... sana şahitlik yapak... al üç taşı, at da üç defa "boş" de... işi bitirelim...

Rahatlamıştı Hüsso... huzurlu olunca da, hele karısından boşandığı öğrenilince de bekâr odasındaki iğneleyici laf etmeler ve gülümsemeler de bitti... biraz sonra da, son dört senedir yaşamış olduğu kadın perhizinin acısını fazlası ile çıkarmağa başladı... bekârdı, kuvvetliydi... ve kısa kollu gömleklerinden taşan pazularının şehvetli çağrısı da kadınları çıldırtıyordu... Hafta içinde yerin altındaki karanlık delhizlerde bir biri ardına indirdiği kazmalarla toprağı şehvetten titrettiği gibi, hafta sonlarında da beraber olduğu kadınları delirtiyordu...

Son bir-birbuçuk yılın nasıl geçtiğini anlıyamadı. Huzurla kayganlaşan mutluluk kasnağında zaman çarçabuk geçti.

... Ve Hüsso memlekete döndü... Artık, Karakoyunlar'da kalmak istemiyordu... Gâvur elinin karanlık madenlerinde geçirdiği beş yıl, eline epeyce para geçirtmişti. Bundan sonra Digor'un içinde bir iş kurup yerleşmek istiyordu... ve de, ev-

lenmek tabii...

Bir ara, Ayşe'yi sordu... kocasının kendisini boşadığı söylendiğinde, ağzından tek bir kelime dahi çıkmamış, nedenini bile sorma hakkını bulmamış kendine... Zaten, ona, hiçbir şeyi, kendi öz yaşamına ait en önemli bir konuyu dahi soruşturmasına hiçbir zaman izin verilmemişti... O, bir kadındı... ve, ona ait her şeyi hep erkekler ayarlıyorlardı... bazen baba, bazen ağabey, bazen amca, bazen de koca olurdu bu erkek... Ama, kararı veren hep erkek olurdu... Bu konuda da formül, aynı şaşmazlıkla uygulandı. Bir gün kayınpederi amcası ile babası beraber geldiler ve ona hiçbir neden göstermeden Hüsso'nun onu boşadığını söylediler. Kendisi, ağzını açıp tek bir kelime söylemedi. Yıllarca evvel daha çocukluktan genç kızlığa yeni geçmişken gene aynı kişilerin kendisine Hüsso ile evleneceğini söylediklerinde olduğu gibi... Birkaç gün sonra da, çocukların bundan böyle büyük babalarının yanında kalacaklarını söyledikleri zaman da ağzını açıp bir tek kelime söylemedi. Ve, aradan iki ay geçtikten sonra, kendisinin, halasının oğlu Ferhat ile evleneceği söylendiği zaman da gene bir şey söylemedi... Düzen böyle kurulmuştu. Ve, düzen tüm toplumu kendine göre öğütüyordu...

... Ve, yaşam doğal yoluna sürüklenip gidecekti...

Gidecekti... Şayet, bir kış gecesi köy ortasında koyulaşan sohbet esnasında, o sıralarda köyde misafir bulunan ve bu gibi konulara hâkim olduğu bilinen Abdul amca, boşanma gibi çok önemli ve herkesi ilgilendiren bir konuda, ilginç ve ilginç olduğu kadar Hüsso ile Ayşe'nin kurmağa zorlandıkları yeni dengelerini alt-üst edici bir ayrıntıyı vurgulamasaydı: bir erkeğin üç taş atış üç defa "boş" diyerek boşanabilmesi için, akl-i baliğ olmuş üç erkeğin tanıklığı şartmış; yoksa, bu şartlar tam olarak oluşmamışsa, o erkek boşanmış sayılmazmış.

O sıralarda orada bulunan ve tartışmaya katılanlar, Hüsso'nun yüzünün başta al al dalgalarla kaplandığını, sonra gözünün gölgelendiğini ve en sonda yüzünde kapkara bir bulutun gelip yerleştiğinin farkına varamamıştı. Hüsso, üç-dört yıl öncesinde Almanya'daki o maden kasabasının pis bekâr odasında arkadaşlarının bir konuşmasından sonra içinde başlıyan ve tüm yaşamını değiştiren fırtınanın aynısının esmeğe başladığını hissediyordu... Önlemeğe çalıştı... Bunu başaramayacağını zaten biliyordu... Tüm varlığı ile yıkıma doğru sürüklendiği o iğrenç girdabın içinde idi... Umutsuzcasına, son bir kez karşı koymağa çalıştı... Ve, sonunda, içinde uzanan yılanın her tarafını sarmasına teslim oldu... Almanya'da amcasının evinde, Ayşe'den boşanması için o üç taşı attığında kendisine tanıklık edenler arasında üç erkek vardı da, amcası ve Hüseyin emmi koca adamlar... o, belli... ama, üçüncü erkek tanık Hasan o sıralarda daha yeni yeni bıyıkları terlemeğe başlıyan bir çocuk... akl-ı baliğ olmuş mu idi, o sıralarda?... ya olmamışsa... ki, olmamış olması kuvvetle olası... o zaman... tanıklık yapamaz ki... Of! Tanrım... korkunç bir şey... yani, o zaman kendisinin üç taşı atıp "boş" demesi geçersiz... yani, boşanmış sayılmaz... demek ki, Ayşe'den hiç boşanmadığı gibi hâlâ da evli... Yani, halen Ferhat ile evlendirilmiş olduğuna göre, Ayşe kendi namusu altında iken, başkası ile yatıp kalkıyor... Doğru, Ayşe'nin tüm bu işlerden haberi yok... kendisine, kocasının onu boşadığını söylemişler... hatta, başkaları da onu bir başkası ile evlendirmişler... Amma... Ayşe hâlâ kendisi ile evli ve Ferhat ile yapmış olduğu yeni evliliği geçersiz... Gözünde, Ayşe'nin gencecik, arslan gibi Ferhad'ın altında şehvetten kıvranması, zevke varırken, o her zaman yaptığı gibi, bacakları ile erkeğini kendisine kitlemesi geldi...

Midesi bulandı... öğürdü... inliyerek köy odasından dışarı fırladı, kustu...

- Çıldıracağım baba... çıldıracağım... dayanamıyorum... Ayşe ile hâlâ evli sayılırsam, namusu bende... o da iki yıldır, Ferhat ile evli... karı-koca... anlıyormusun, baba... anlıyormusun... öldürmem gerek... namusumu temizlemem gerek... bunun başka yolu yok!... yok, baba!...

- Haklı olduğuna, haklısın da... hele dur bakalım... gurban olduğum oğlum... inşallah, bunun bir çaresi bulunur helbet... vardır çaresi... dur hele... sana da yazık, gıza da yazık.. kocan seni boşadı dedik, sesini çıkarmadı fakir... çocuklarını alacağız dedik, sesini çıkarmadı... seni Ferhad'la evlendireceğiz dedik, gene ağzını açmadı... ona da acıyorum, oğlum... ona da, sana da...

- Baba, acıma ne ki? acımasına ben de acıyorum, benim içim sızlıyor... ama, ne çare!... onunla hâlâ evli sayılırsam, elden ne gelir?...

Tüm aile erkekleri toplanmıştı. Zaten Hüsso da, Ayşe de, Ferhat da aynı ailelerin bireyi idiler... alınacak karar herkesi aynı ölçüde etkiliyordu... kimse kimsenin düşmanı değildi... ama, herkesin üstünde, herkesi kapsıyan ve kendi dişleri arasında öğüten acımasız bir düşman gibi peşin hükümlü ve katı düzen vardı... Olay apaçıktı. Şayet Hüsso Ayşe ile hâlâ evli sayılıyorsa Ayşe'nin namusu Hüsso'da idi; ve, kirlenmiş bir namusun da, her ne pahasına olursa olsun, temizlenmesi gerekiyordu...

- Diyarbakır'da Süleyman Hoca dedikleri çok kuvvetli, ilmi derin bir hoca var... ona bir sorak... ondan bir fetva alak... her hal bir çare bulur... yalvarak da, ondan bir fetva alak... İnşallah iyi bir fetva verir de, ailemiz kurtulur...

Ayşe'nin babasının bu teklifi, bir kurtarıcı gibi geldi herkese... Bir umud kapısı açılmıştı... Ailenin üstüne çökmüş

kapkara bulutların arasında aydınlık bir mavi gök parçası... inşallah, kara bulutları sıyırıp arkadaki aydınlığa gideceklerdi... Acımasız düzenin dişleri arasından son bir umuttu Süleyman Hoca...

- Ayağının altını öpeyim, hoca... iyi bir fetva ver... iyi bir fetva ver ki, kurtulak... oğlumuz kurtulsun, tertemiz garip gız da... heç mi heç bir kabahati yok, fakirin... kocası onu boşadı... çocuklarını bağrından biz kopardık... onu Ferhad'la evlendiren de biziz... garibin, yaptığı kötü bir şey yok... ocağına düştük hoca... düşün de, iyi bir fetva ver... Hüsso Ayşe ile hâlâ evli sayılır mı, sayılmaz mı?

Ailenin tüm erkekleri Diyarbakır'daki Süleyman Hoca'nın evinde toplanmıştı...

Ama... hoca da ne yapsın? Elindeki kitaplar ne diyorsa, onu söyliyecekti... elinden başka bir şey gelmiyordu ki... Hüsso'nun Ayşe'den boşanmış olarak kabul edilmesi için, üç taşı atıp üç defa "boş" kelimesini söylediği zaman akl-ı baliğ olmuş üç erkeğin tanıklık yapması gerekiyordu... yengesinin tanıklığı hepten geçerli değil... kalıyor Almanya'daki amcası ile Mehmet emmisi ve amcasının oğlu Hasan... üçü erkek olmasına erkek de, Hasan o sıralarda ondördünde bir çocuk... akl-ı baliğ olduğu ne malûm!... kesinkes belli değil ki? şüpheli bir durum... yani, o sıralarda Hasan'ın erkekliği belli değil ki?... şüphe olunca da, tanıklığı kabul edilemez!

... Sonuç olarak da, Hüsso'nun hâlâ Ayşe ile evli olduğunun kabulü gerekiyordu... Kara kaplı kitap öyle diyordu...

Düzen, bir kez daha, acımasız gücünü göstermişti...

- Evet, hakim beyim... ben öldürdüm... pişman değilim... namusumu temizledim... mecburdum bunu yapmağa... Ayşe

ile hâlâ evli sayılıyordum... öyle olunca da, namusu benden sorulurdu... o, ise Ferhat'ın karısı olmuştu... kendisi istesin, istemesin... fark etmez ki... onunla karı-koca oluyordu ya... ben ne diyebilirdim?... öldürdüğüme çok üzülüyorum... üzülmem başka, pişman olmam başka... hâkim beğim... ben sizler gibi çok okumuş yüksek hakim beğlere yalan söyliyecek değilim ya... sizlere yalan söylemek haddim mi? sayın başkanım... hiç istemiyordum Ayşe'yi öldürmeği... o, bir şey yapmadı ki... boşamak isteyen benim... çocuklarını kendisinden alan babamla babası... onun halasının oğlu ile evlendiren gene babamla babası... Hayır, hayır! bu suçu işlemiş olan benim! onların hiçbir suçu yok, sayın hakim beğim... onların hiçbir etkisi olmadı! sade onların değil, ailede hiçbir kimsenin etkisi olmadı... Süleyman hoca'nın da bu işte suçu yok... ben böyle görüyorum, sayın başkanım... Süleyman hoca'dan çıktığımızda aileden herkes benim bunu yapacağımı zaten biliyordu... onlar da, benim yerimde olsalar aynı şeyi yapacaklardı... İşler böyle olunca, mecbur kalıyor insan, hakim beğim... yalvarırım size, onları bu işe karıştırmayın, sayın başkan beğ... zaten onlar da mahfoldu... ben, birisinin oğlu ve diğerinin yeğeniyim... Ayşe de, amcamın kızı ve babamın yeğeni... kim ister böyle şeylerin olmasını... önce, kayınbabama, kendi kızlarının namusunu temizlemesini önerdim... o, kendi elleri ile öz kızını öldüremiyeceğini söyleyince, artık bu işin bana kaldığını ve bunu yapmağa kararlı olduğumu bildirdim... kararımı kendilerine açtığımda babam da kayınbabam da ağlıyordu... Ertesi sabah, bir neden uydurdular ve Ferhat'ı evinden uzaklaştırdılar... ben de apdest aldım, namazımı kıldım... sonra da Ayşe'nin evine gittim... zaten, hepimiz aynı avlunun içinde oturuyoruz... onların kaldığı ev, bizden otuz metre kadar ileride idi... Ayşe kapıyı açtığında karşısında beni görünce, ne için geldiğimi anladı... kendisine de apdest aldırttım... namaz kılmasını istedim... hiç karşı

koymadan söylediklerimi yapıyordu... her şeyi tamamen yerine getirdiğini görünce, silahımı çıkardım... gözleri yaşlı idi... son sözü "çocuklara iyi bak... gurban olduğum..." oldu... ona bakamıyordum... başımı yana çevirdim, ve, tetiği çektim...

- Gayet tabii, sayın başkan... her şeyi olduğu gibi anlatacağım... zaten saklanacak bir şey yok ki... cinayeti ben işledim... bunun saklanacak nesi var! suçumun ve bana verilecek cezanın ağırlığının bilincindeyim, efendim...

- Özür dilerim efendim... boşuna sözü uzatmağa niyetim yok... ama, böylesine mükemmel... işlediğim cinayetin planlanmasının kusursuz olduğunu vurgulamama müsaade edersiniz herhalde... evet... böylesine mükemmel ve kusursuz işlenmiş bir cinayetin ayrıntılarını izah edebilmeme yetecek zamanı bana vereceğinizi ümit etmek isterim, reis beyefendi...

- Yüksek tahsilliyim efendim... ama, bunun suçum ile, işlemiş olduğum cinayet ile ilgili olduğunu zannetmiyorum...

- Tabii efendim... bir yüksek tahsilin insana kazandırdığı ayrıntıları görebilme ve onları ayarlama yetisinin, bir cinayetin işleniş tarzına etkisi vardır... kuşkusuz efendim...

- Efendim... konuya hemen geliyorum efendim... efendim, ben İstanbulluyum... İstanbullu derken, bu koca şehrin id-

dialı, tantanalı, lüks bir semtinde büyümedim... kenar bir semtte doğdum, büyüdüm, liseyi de orada okudum... sonra, efendim... lisede sevdiğim bir konu matematikti... yüksek tahsilimi de, yakın bir konuda yaptım... astronomi mezunuyum, efendim... Ama, anlıyacağınız gibi, astronomiyi meslek olarak yapamadım... bir astronoma ne iş verilir ki... küçük bir mukavva kutu işleri fabrikasında... fabrika değil de, esasında, atölye demek daha doğru olur... evet, işte böyle bir mukavva kutu fabrikasının muhasebesinde çalışmaya başladım... iyi idim... rahattım... lüks semtlerin hemen arkalarında beşinci, altıncı derecede mahalleler olur ya... işte öyle bir yerde iki odalı ufak bir çatı dairesi kiraladım... tam bana göre bir bekâr dairesi...

- Hayır efendim... evlenmeyi hiç düşünmedim... tabii... Nermin hanıma... suç ortağımı kastediyorum, efendim... Nermin hanıma rastlayıncaya kadar...

- Efendim... arzetmiştim efendim... ben, koca bir şehrin sönük bir mahallesinde sıradan anne-babadan doğmuş, liseyi orada okumuş ve sonra da oldukça iyi bir tahsil yapmış bir gencim... efendim... yirmi sekiz yaşındayım... bilmem, kendim için (genç) tabirini kullanabilir miyim?... ne ise, lafı boşuna uzatmak istemiyorum... efendim, siz sorduğunuz için bu ayrıntıya girdim... işte, böyle bir kenar mahallenin okumuş bir ferdiyim... büyüdüğüm çevreden bana kötü ve aşağılatıcı anılardan başka bir şey kalmadı... onun içindir ki, elime biraz para geçer geçmez de oradan ayrıldım...

- Anne-babam daha hâlâ oradalar, efendim... çalıştığım sürece onlara maaşımdan bir miktarı muntazam bir şekilde gönderiyordum... tabii, artık şimdi bir şey göndermeme olanak yok... dediğim gibi, bu yeni semte taşındım... ama, burada da yabancıyım... başkaları bilmezse de yabancılığımı ben bilirim ya... o da yeter... rastladığım hanımlardan beğendiklerimin hemen tümünün davranışlarında bir başka oturmuş-

luk, bende olmıyan bir köklülük görüyordum... veyahut da, bana böyle geliyordu... diğerlerine gelince de, zaten ben onlardan kopmak için uğraş vermiştim... böylece de, anlıyacağınız gibi, ne çocukluğumda, ne delikanlılığımda ve ne de gençliğimde herhangi bir kızla, bir kadınla ilişkim olmadı... kaldı ki, okuduğum lisede -sözde, karma lise idi- kızlarla erkeklerin en ufak bir yakınlaşması düşünülemezdi... çevrenin böyle şeylere tahammülü yoktu... fakültede de, bir kenar mahalle delikanlısının kızlara yakınlaşabilme olanağının kısıtlılığını takdir edersiniz, efendim...

- Evet efendim... tam konuya giriyorum efendim... benim tüm bu ayrıntıları anlatmamın amacı, size ve sayın yüksek heyetinize beni tanımanızı ve dolayısıyla suçumu, gayet tabii... cinayetimi, gereği ile değerlendirmenize yardım edebilmemdir... evet, efendim... bir Ekim akşamı idi... yağmurlu, loş sonbahar akşamlarından biri... otobüsle eve dönüyordum... benim yaşlarımda, belki dört-beş yaş daha genç bir hanımla yanyana oturuyordum... otobüs işletmesinde şoförlerin grevlerini, daha doğrusu (işi yavaşlatma) eylemlerini sürdürdükleri günlerde idi... yanımdaki hanımın, otobüsün bu yavaş gitmesi nedeniyle huzursuzluğunu ikide bir saatine bakmasından anladım... Zaten otobüs yolcularının hemen hepsi bu durumdan rahatsızdı... herkes homurdanıyor ve homurtularını yanındaki ile paylaşmak ihtiyacını duyuyordu. Böylece konuştuk. Ben onu işinden eve dönen çalışan genç kızlardan biri sanmıştım; meğer çalışmıyormuş, ve, o gün, mezun olduğu lisenin -o da, benim gibi bir kenar semt lisesinden mezunmuş- bir toplantısından dönüyormuş... ve, geç kaldığı için de, evde bekliyen beyi ile tartışacağı endişesi içinde imiş...

- Hayır, sayın başkan beyefendi; o gün fazla bir şey konuşmadık; zaten o sıralarda ineceği durağa da yaklaşmıştık; basit bir gülümseme ile ayrılıp durakta indi, gitti... bir daha

da ona rastlıyabileceğimi aklıma bile getirmedim, efendim... genel taşıtlarda her zaman oluşabilecek anlık rastlaşmalardan ve konuşmalardan herhangi biri... Ama, tesadüf işte...

- Ben yazgıya inanmam, efendim... Sizin inancınıza, düşünce tarzınıza saygım var... ama, ben inanmam efendim... ne ise... aradan on-on beş gün sonra... evet, tesadüfen, oralarda rastlaştık... artık, eski tanış gibi idik... ondan sonrası... tüm bu tanışmalar ve ilişkilerin izlemeleri beklenen yola girdik... basit, sıradan bir hikaye efendim... Kendisi liseden daha yeni mezun olmuştu; hatta Hukuk'a girmek üzere Üniversiteye Giriş İmtihanları'na hazırlanmakta imiş... onun da anası-babası sıradan adamlar... yüksek tahsil, meslek gibi şeyler onlar için lüksmüş... onlara göre, bir kız için en ideal yol, kendisini rahat ettirecek bir koca bulup evlenip kendi yuvasını kurmakmış... İşte, o sıralarda, ilk hanımını doğumda kaybetmiş Nâsır bey ortaya çıkmış... doğum sırasında karısı ile birlikte bebek te ölmüşmüş... yani, adamın hiçbir kamburu yok... adamcağız ona göre biraz yaşlı... ellisinde, filan... ama dinç bir adam... ithalat-ihracat dedikleri o ne olduğu belirsiz ama kazançlı işlerle uğraşıyormuş... Nermin'i görmüş, beğenmiş; dobra-dobra adammış da... aracı filan hiç kullanmamış... kendisi gitmiş konuyu Nermin'in anasına-babasına açmış; e e... ondan iyisi mi bulunacakmış... daha Nermin'e bir şey söylemeden dahi evet'i deyivermişler... Anlıyorsunuz, efendim... basit, daha doğrusu, bayağı bir hikaye... bizim kötü yerli melodramlarımız gibi... genç ve hayatta bazı beklentileri olan bir kadın, yaşlı ve kaba bir koca... pişirilen yemek ve temiz tutulan ev ile, adamın istediği zaman, (sevişme) denmiyen beş dakikalık bir gidip-gelmeden oluşan kahredici bir tekdüzelik içinde geçen yıllar... ve, o sıralarda rastlanılan bir ilişki...

- Evet, hâkim beyefendi, dediğiniz gibi de... müsaade edin, tümüyle anlatayım da, Nermin ile ayarladığımız ve biz-

zat benim işlediğim Nâsır bey'i öldürme cinayetim hakkında size eksiksiz bir imaj vereyim... kararınızı da daha kolay vermiş olacaksınız, efendim... benim, kararınıza kuşkusuz bir saygım var... kararınız ne olursa... Evet, efendim... ondan sonra üç-dört kez köşe-bucak pastahanelerin gözden ırak arka masalarında geçen iki-üç saatlik buluşmalar... Ve, zaten isteseniz de istemeseniz de olaylar oraya gider, biraz sonra, kocanın işte olduğu sıralarda gerçekleşen, benim ufak dairemdeki beraberliklerimiz... İkimiz de gençtik... ve, ikimiz de gerçekten, (sevişme) denilen o tanrılaşma sürecini ilk kez tadıyorduk...

- Edebiyat yapmıyorum efendim... ama, inanıyorum ki birbirini seven ve arzulayan iki kişinin sevişmesi, kelimenin tam anlamı ile, ikisi için de bir tanrılaşmadır... efendim, özür dilerim... efendim, özür dilerim... inançlarınıza kat'iyen müdahale etmek istemiyorum... zaten, bunun benim için bir yararı da olmıyacak... tekrar özür dilerim efendim... ne sizin, ne de hey'et-i âliyenin ve ne de savcı beyefendinin benim düşüncelerimi paylaşması gerektiği şeklinde bir saygısızlıkta bulunmak istemem...

- Evet, efendim, tekrar konuya geliyorum... ve, çok doğaldır ki, bir süre sonra, bu beraberliğimizi gizlilikten çıkarmayı ve ona bir süreklilik kazandırmayı istedik. Çocukları da olmadığına göre, fazla bir problemin olmıyacağına inanıyorduk. Bildiğim kadarı ile, Nermin boşanma arzusunu kocasına ve aynı zamanda, bu evliliği kendisinin haberi bile yokken ve kendisi lise sıralarından daha yeni ayrılmak üzere iken ayarlamış olan kendi-anne babasına açtı. Ne yazık ki, kıyamet koptu... Nâsır bey'in cevabı çok net idi... gözünü burnunu patlatırcasına bir dayak! Boşanmak ne demekmiş! Yani, elalemin ağzını mı açtırmak istiyordu, kaltak karısı? Ne denecekti? Efendim, adam yaşlı... karısını tatmin edemiyor, karısı boşanmağa kalkmış... Yok, efendim... öyle yağma yok!

Ulan, Nâsır bey istese, aynı gün hem kaltak karısını iki defa becerir... becerir de hızını alamazsa anasını da, babasını da becerir...

- Özür dilerim, başkan beyefendi... Yüksek mahkemenin huzurunda böylesine bayağı kelimelerin kullanılmayacağını ben de biliyorum... ama, Nermin'in bana söylediğine göre, Nâsır bey aynen bu cümleyi kullanmış... ben size, durumu daha da belirginleştirmek için aynen arzettim... isterseniz, siz bu cümleyi tutanaklardan çıkarın efendim... tekrar özür dilerim...

- Evet efendim, tahmin ettiğiniz gibi, ne yazık ki, Nermin'in anne-babasının da kızlarının boşanma istemine karşı tavırları, damatlarınınkinden farklı olmadı. Nesi eksikmiş?... daire desen, bir salon üç yatak odası, lambri girişli, güzel koltuk takımlı daire... giyim-kuşam desen, her şeyi var... eh, yüzük-kolye gibi şeyler de üçer-dörder tane... varsın, Nâsır beyin kasasında kitli olsun... yemek desen, evlerinden bir kuş sütü eksik... adam da, taş gibi... görünen köy kılavuz istemez... maşallah, dağ gibi... eh, böyle olunca da, bir kadın ne isteyebilir?... kızları için bu tabiri kullanmak ağırlarına gidermiş, ama, kızlarının bu yaptığına orospuluk denmez de ne denir?...

- Görüyorsunuz hakim beyefendi... Nermin'in boşanma girişimi daha ilk adım atılmadan önlenmiş oldu... Ve ister istemez, gizli ilişkimize devam ettik... Ne var ki, her geçen gün bizi birbirimize daha da sıkı bağlıyordu... Bir süre sonra da, gerçeği değerlendirme yetimizde kayıplar başladı... başka türlü olsa, bizi ele veren son hatayı işlermiydik?

- Hayır, katiyetle hayır efendim! Bunu söylerken, ben ne hafifletici herhangi bir sebep bulmağa çalışıyorum, ne de, akli dengemin bozukluğunu söylemeğe çalışıyorum... Böyle bir iddiam yok, efendim... Bilerek ve özgür iradem ile hareket ederek cinayeti işledim... bunu size apaçık söylemek istiyo-

rum... müsaade edin de, ben tüm olayları adım-adım anlatayım... Bundan sonra size anlatacaklarımın tümü gerçeği değerlendirme hatasından başka bir şey değildir...

- Hayır, reis beyefendi... gene yanlış anladınız... yahut, özür dilerim, ben yeterince açıklayamadım... Gerçeği değerlendirmede kayıp, derken, başka bir şeyi kastediyorum. Çünkü, her ne pahasına olursa olsun, bir kadının sevmediği kocasından ayrı kalması, kaçması, gitmesi varken; tutup, aşığı ile bir olup kocasını öldürmeğe kalkışması, esas anlamda, gerçeği değerlendirme hatası değilse, nedir ki?..

- Evet efendim... tam dediğiniz gibi... Biz de, ister korkaklığımızdan, isterseniz o kahrolası sosyal baskılardan deyin -zaten, ikisi de aynı kapıya çıkar- bir boşanma davası açıp beraberce yaşamağa başlayabilme olanağı varken, aramızdaki engeli zorla ortadan kaldırmağa karar verdik... İşleri, zamanı o ayarlayacak, ve, ben de Nâsır beyi öldürecektim... Her şeyden evvel bir tabanca temin etmemiz gerekiyordu... ve, bunun için de, para lazımdı ki ne bende ne onda vardı... Bunun için, Nermin'in Beykoz'da oturan zengince bir teyzesinin ziynet eşyalarını çalmayı ve onları satarak tabancayı almak için gereken parayı temin etmeği plânladık. Nermin, teyzesinin evinin içini çok iyi bildiği gibi, yaşlı hanımın mücevherlerini sakladığı yeri de biliyordu; altın veya pırlanta, nesi varsa, tümünü yatak odasındaki aynalı konsolun alt gözündeki fildişi kakmalı eski büyükçe bir kutuda saklıyordu. Onları oradan benim almam gerekiyordu. Onun için de, büyük hanımın evde olmadığı bir sırada eve girip onları alacaktım. Hırsız değilim ben, hakim beyefendi... ne maymuncuk bilirim, ne de kullanmasını... Teyze hanımın evinin anahtarını elde etme işini Nermin üstüne aldı; nitekim, teyzesini ziyarete gittiği bir gün, usulca masada duran dış kapı anahtarını aldı, ve ileriki marketten bir şeyler alma bahanesiyle, oradaki bir çilingire anahtarın aynısını yaptırdı. Böyle-

ce, planımızın ilk adımı atılmış oldu. Mücevherlerin çalınması işini de ben bitirecektim. En kolay yol, büyük hanımın evde olmadığı bir sırada eve girip onları almaktı; Nermin'in daveti üzerine, teyzenin bir Cumartesi-Pazarı Nermin'lerde geçirmesi, benim işi kolayca halletmeme yetti. Ev ve mücevherlerin bulunduğu konsol bana öylesine güzel anlatılmıştı ki, kapıyı kendi evimmiş gibi rahatça açmış, iki dakika sonra da, bir avuç yüzük ve kolyeyi cebime yerleştirmiştim... Olaya gerçek bir hırsızlık görüntüsü vermek için de, bazı çekmeceleri çekip içlerini boşalttım, benim hiçbir işime yaramıyacak bir-iki biblo gibi eşyayı da çantama koymağı unutmadım.

- Hayır, sayın başkan... failî meçhul hırsızlıklardan biri olarak ilgili dosyanın, hâlâ karakolların veya savcılıkların birinde bulunması gerek... Ondan sonrası, nisbeten kolaydı... paraya muhtaç olup da, büyüklerden kalma mücevherleri satmaya mecbur kalmış evli genç bir çiftmişiz gibi davranarak, ufak bir semtteki bir kuyumcuya tümünü sattık... epeyi para elimize geçmişti; bize gereken tabancayı satın alabildiğimiz gibi artanı da, ileride kuracağımız evimizin ilk masraflarını karşılamak üzeri namıma bankaya yatırdık. Bu suretle, planımızın ilk aşamasını başarı ile bitirmiştik.

- Zaten anlatmam gereken başka bir şey yok, efendim... artık, doğrudan doğruya sizleri ilgilendiren suçuma geliyorum... Nâsır beyi nasıl öldürdüğümü, ve, ondan sonra da, yakalanmamıza neden olan o aptal hatamızı anlatacağım... Efendim, siz de biliyorsunuz... o sıralar, İstanbul sokaklarında terörün tüm şiddeti ile estiği günlerdi... ve, bir akşam üzeri karısının kolunda ileriki pastahaneden biraz tatlı almağa giden zenginçe bir iş adamının yasa dışı bir terör örgütünce öldürülmesi ve olaya pek çok kişinin tanık olması, o günler için hiç te yargılanacak bir olay değildi. Kararımızı vermiştik. Bir akşam, Nermin, Nâsır beyin bir ahbabını kocasına yemeğe davet ettirecek; ve, davet saatinden biraz ev-

vel kocası ile birlikte ileriki pastahaneden tatlı almağa giderlerken, sokağın nisbeten karanlıklaşan bir köşesinde, tanınmış bir örgüt namına soygun yaptığını ilan eden bir teroristin hücumuna uğrıyacaklar; terörist bir taraftan Nâsır bey'in cüzdanını alıp onu tabanca ile öldürürken, diğer taraftan, kocasını kurtarmaları için etraftan yardım dileyen Nermin'i itip yere yuvarladıktan sonra elindeki çantasını da kapıp kaçacak... Anlıyorsunuz efendim... katil terörist, benden başka bir kimse olmıyacaktı... Kusursuz bir plan... değil mi, efendim?...

- Evet, efendim... Hazırlık ifadelerimde de oldukça ayrıntılı olarak anlattığım gibi, o akşam her şey tam istediğimiz gibi oldu. Ben, onların kaçta evlerinden çıkacaklarını aşağıyukarı biliyordum... hazırdım... Nitekim, gölgelerinin bana doğru geldiğini görünce, neyi ne zaman yapacağımı çok iyi biliyordum. Sokağın karanlıkça olan köşesine yaklaştıklarında, tabancamı çektim ve o anda aklıma ilk gelen bir terör örgütünün adını söyliyerek o örgüt namına bir soygun gerçekleştirdiğimi bağırarak etrafa duyurtmağa çalıştım... aynı zamanda da, Nermin, çığlık çığlığa, teröristlerin kendilerini soyduklarını ve kocasını öldürmekte olduklarını bağırıyor etraftan yardım istiyordu... silahımı ateşledikten sonra Nâsır bey cansız yere yuvarlanırken cebinden cüzdanını ve Nermin'in çantasını kaptım ve onu iterek çamurlara yuvarlarken karanlıklara karıştım... Tam istediğimiz sahne gerçekleşmişti. Tüm etraftaki apartmanlardan, kendi hallerinde yolda yürüyen bir karı kocanın, bir örgüt namına soygun yapan bir teröristin saldırısına uğradığını, zavallı kadının avazı çıktığı kadar bağırıp yardım istediğini, oralarda bir boğuşma olduğunu ve erkeğin cansız yere yuvarlanırken kadının da çamurlara düştüğünü, ve bu arada, soyguncunun kaçıp kaybolduğunu görmüşlerdi... Tıpkı polisiye romanlarda veya filmlerde olduğu gibi sayın başkanım... Hiçbir iz bırakmadan, kusursuz bir cinayeti işlemiştik; tam profesyonelcesine.

Tek bir şey kalıyordu; silahın yokedilmesi gerekiyordu; nitekim, ertesi sabah da, silahı bir gazeteye sarıp yanıma aldım ve ada vapuruna bindim... Heybelinin açıklarında, kimse yokken, geminin kıçından tabancalı paketi usulca denize bırakıverdim; böylece, son delil de ortadan kalkmış oluyordu.

- Tabii efendim... yakalanmamıza yolaçan, daha doğrusu, yakalanmamıza neden olan o aptal hatamızdan daha sözetmedim, efendim... onu da arzedeceğim... Efendim, cinayeti planlarken ilk yedi-sekiz ay hiç birbirimizi görmemeyi kararlaştırmıştık; ben, her zamanki gibi, düzgün bir şekilde işime gidip geleceğim, o da feci bir dram sonunda kocasını kaybetmiş genç bir kadın gibi, yaslar içinde evine kapanıp kalacaktı. Ve, tüm soruşturmalar bitip olay küllenmeğe başladıktan sonra, ki bunun da ancak bir yıl sonra olabileceğini düşünmüştük, yavaş yavaş görüşmeğe başlıyacaktık... Ve, belki de bir kaç ay daha sabretmemiz gerekecekti... etrafta hiçbir şüpheyi uyandırmak istemiyorduk...

- Bitiriyorum, efendim... bitiriyorum... Ne yazık ki, efendim, cinayet öylesine kusursuz işlenmişti ki... Polis ve basın da bu tip cinayetlerle öylesine sıklıkla karşılaşıyordu ki... Halk, böyle olaylara öylesine alışmıştı ki... On-on beş gün sonra, olayın, bir örgüt cinayeti olduğu kararına varıldı... ve, olay adeta unutuldu... İşte bizim yakalanmamıza, mahvolmamıza neden olan hatayı da bu nedenle işledik. Olay unutulmuştu. Kimse bizden şüphe etmiyordu. Evet, olay basbayağı kapatılmıştı... Biz ise, birbirimizin ılıklığını, vücudlarımızın arzu dolu kokularını arıyorduk... Elimizde epeyce para da vardı. Daha henüz iki ay geçmemişti ki, yeni bir daire kiraladık ve beraber yaşamağa başladık.

Ama, ne yazık ki, beraberliğimiz bir hafta bile sürmedi... bizim bu beraberliğimiz polisin dikkatini çekti... ilk soruşturmada da, her şeyi anlattık... Nermin de, ben de... neyi saklıyacaktık ki...

Yıllarca sürüp giden, çıldırtan bir tekdüzelik... Yıllarca süren bir hiçlik... ve o hiçliğin içinde, hiçlikten de daha hiç, olmayan bir misafirin ağırlanması ve bir sevişme çıl[illegible]ının nemli hazzı ile dolu rüyaların yalancı var[illegible]

bir erkek vücudu... vücut genişliyor... kocaman, dört köşe fakat bomboş bir odaya dönüşüyor... kaburgalar birer hapisane demiri gibi odayı çepeçevre sarıyor... bir anda göğüs kemiği hizasında açılan bir kapıdan içeri Mahpeyker giriyor... ve o kocaman odada tüm duvarlar ve zemin ıslak ve kıpkırmızıdır... çırılçıplaktır Mahpeyker... tatlı bir coşku... birden odanın duvarlarından ürkütücü sesler yükseliyor... oda rahatsız olmuş ve onu kovmak istiyor... ama o çıkmak istemiyor o hapisane gibi odadan... hapisane olmasına rağmen onu sevecek... parmaklarının ucunda yürüyor... birden, ıslak zeminde kayıp düşüyor [illegible] kan... kan...

Kriton Dinçmen'in hikâyelerinde insanlarıyla, gündelik olanın, sıradan olanın ardına gizlenmiş uyumsuzluklarıyla ya da insanı dışlayan, öğütücü ve tüketici uyumuyla, yani kurumlarıyla Türkiye var, toplumumuz var.

- Ben muayene ettim... her şeyi biliyor... renkleri biliyor, Atatürk'ü tanıyor, bayrağı tanıyor, okuyor... ortaokul ikinci sınıfta imiş... hadi... fa[illegible] meyyizdir diye yazın da bitirel[illegible]

Kaldı ki portakalları çalınan manav Hüseyin Efendi de şikâyetinde ısrar etmiş, müdahil olarak davaya katılmıştı. "Yok, hâkim bey, yok, bunların tümü gominist! bugün portakal çalar yarın terörist olur, banka soy[illegible] [illegible]rizyonda her gün görüyoruz...

- Özür dilerim efendim... boşuna sözü uzatmaya niyetim yok, ama böylesine mükemmel... işlediğim cinayetin planlamasının kusursuz olduğunu vurgulamama müsaade edersiniz herhalde... evet... böylesine mükemmel ve kusursuz işlenmiş bir cinayetin ayrıntılarını izah edebilmeme yetecek zamanı bana vereceğinizi ümit etmek isterim, reis be-

İLETİŞİM 190 • ÇAĞDAŞ TÜRK YAZARLARI 17 • ISBN 975-470-248-9